

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 9.11.2010
KOM(2010) 660 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE
EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE**

Stratégia rozširovania a hlavné výzvy v rokoch 2010 – 2011

{SEK(2010) 1326}
{SEK(2010) 1327}
{SEK(2010) 1328}
{SEK(2010) 1329}
{SEK(2010) 1330}
{SEK(2010) 1331}
{SEK(2010) 1332}
{SEK(2010) 1334}
{SEK(2010) 1335}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Stratégia rozširovania a hlavné výzvy v rokoch 2010 – 2011

1. ÚVOD

Odkedy Komisia prijala posledné správy o dosiahnutom pokroku, získal proces rozširovania EÚ novú dynamiku, napriek mnohým iným výzvam, ktorým Únia čelí. Vďaka nadobudnutiu platnosti Lisabonskej zmluvy môže EÚ pokračovať vo svojej agende rozširovania a zároveň udržiavať dynamiku európskej integrácie.

Rokovania s Chorvátskom sa dostali do záverečnej fázy, čo je pre všetky krajiny zahrnuté do procesu rozširovania dôkaz toho, že prístupenie k EÚ sa môže stať skutočnosťou za predpokladu, že dôjde k splneniu potrebných podmienok. Žiadosť o členstvo podalo Srbsko. Komisia dnes uverejňuje svoje stanoviská k žiadostiam Čiernej Hory a Albánska. V júli sa začali prístupové rokovania s Islandom. V rámci rokovaní s Tureckom sa otvorili nové kapitoly a krajina sa podujala dôkladne prepracovať svoju ústavu, aby sa viac priblížila európskym normám. Liberalizácia vízového režimu pre krajiny západného Balkánu pokročila. Výrazný pokrok sa dosiahol v dlhotrvajúcich dvojstranných sporoch medzi Chorvátskom a Slovinskom a pripravuje sa dialóg medzi Srbskom a Kosovom¹. Dosiahol sa pokrok, pokiaľ ide o povojnové zmierenie medzi národmi, a samotné krajiny začali preberať väčšiu zodpovednosť za rozvíjanie regionálnej spolupráce.

Mnohé problémy však pretrvávajú. Dynamika reforiem sa v niektorých krajinách zahrnutých do procesu rozširovania spomalila. Je potrebné, aby sa všetky zamerali na dobrú správu vecí verejných, posilnenie právneho štátu, urýchlenie ekonomických reforiem a zvyšovanie svojich kapacít týkajúcich sa prijímania a implementácie *acquis*. Vo väčšine krajín je problémom podpora slobody prejavu. Je potrebné vyriešiť niekoľko zložitých problémov, ako je správa vecí verejných v Bosne a Hercegovine a otázka názvu Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko. Na dvojstrannej úrovni sa naďalej vyskytuje rad nevyriešených otázok a pokiaľ ide o status Kosova, rozdielne názory v tejto otázke bránili regionálnej spolupráci. Rokovania o dosiahnutí komplexného riešenia v cyperskej otázke pokročili, ale neboli doteraz zavŕšené.

Závazok EÚ k procesu rozšírenia odráža presvedčenie členských štátov, že rozšírenie je v záujme Únie, ako aj krajín uchádzajúcich sa o členstvo v nej. Je potrebné takéto zrozumiteľné posolstvo predložiť verejnosti a jasne jej ho vysvetliť, aby lepšie chápala a podporovala rozširovanie. Proces rozširovania EÚ prispieva k stabilite v Európe, ako aj k bezpečnosti a blahu jej občanov. Krajínám zahrnutým do procesu rozširovania ponúka jedinečný stimul na uskutočnenie politických a hospodárskych reforiem. Je v spoločnom záujme EÚ a krajín zahrnutých do procesu rozširovania, aby sa už v rannej fáze tohto procesu začali rozhovory o zložitých negociačných kapitolách. Cieľom uvedeného procesu je, aby krajiny zahrnuté do procesu rozširovania zaviedli európske normy vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahujú zmluvy o EÚ, a aby prostredníctvom toho EÚ pomohli pri dosahovaní jej vlastných cieľov. Medzi tieto ciele v súčasnosti patrí vyrovnanie sa s hospodárskou krízou a

¹ V zmysle rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/99.

riadenie hospodárstva, obnovenie rastu na zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom reformnej agendy 2020, zvýšenie bezpečnosti EÚ a jej úlohy na medzinárodnej úrovni. Pracovný program Komisie na rok 2011 obsahuje niekoľko iniciatív, ktoré sa týmto cieľom venujú.

Proces rozšírenia si musí zachovať dôveryhodnosť u všetkých, ktorých sa týka. Krajiny usilujúce sa o vstup do EÚ a ich občania potrebujú mať, po splnení podmienok, jasnú perspektívu prístúpenia a už počas ich plnenia by mali pociťovať isté hmatateľné výhody. Členské štáty a verejnosť v EÚ musia byť uistené, že novo pristupujúce krajiny sú splnením prísnych podmienok pripravené na vstup. Dosiachnutie úspešného rozšírenia si vyžaduje, aby všetky zainteresované strany prijali pevný politický záväzok. Obnovený konsenzus v otázke rozširovania, na ktorom sa dohodla Európska rada v decembri 2006, aj naďalej predstavuje rámec na dosiahnutie týchto cieľov. V spojení so schopnosťou EÚ integrovať nové členské štáty vychádza táto politika zo zásady upevňovania záväzkov, spravodlivej a prísnej podmienenosti a lepšej komunikácie s verejnosťou.

Proces rozširovania, ktorého vyvrcholením je členstvo, poskytuje mechanizmy a stimuly, ktoré krajiny zahrnuté do procesu rozširovania podnecujú k spolupráci s EÚ pri dosahovaní spoločných cieľov. Keďže sa posilnilo riadenie hospodárstva v rámci EÚ, zintenzívni sa taktiež dialóg o hospodárskych otázkach, takže sa budeme môcť spoločne sústrediť na prekonanie krízy a vytváranie pracovných miest. Konkurencieschopnosť EÚ v globálnom meradle profituje z tesnejšej integrácie s krajinami, ktoré disponujú určitým počtom porovnateľných výhod. Patrí to je k jednej z trvalých výhod piateho rozšírenia, na základe ktorého sa v rozmedzí rokov 2004 až 2007 EÚ rozšírila z 15 na 27 členských štátov. Obchod medzi „starými“ a „novými“ členskými štátmi sa v desaťročí pred rokom 2008 strojnásobil z úrovne asi 150 mld. EUR na 450 mld. EUR. Vďaka procesu rozširovania získala EÚ finančné prostriedky na to, aby spolu s medzinárodnými finančnými inštitúciami v prípade potreby zasiahla v prospech zachovania hospodárskej stability v čase krízy. Malé a stredné podniky, ktoré vytvárajú dve z troch pracovných miest v súkromnom sektore v EÚ a v oblasti inovácií ponúkajú najviac impulzov, profitujú z rozšíreného vnútorného trhu a vo výraznej miere sa na ne zameriava predvstupová pomoc.

Tesnejšia integrácia uskutočňovaná prostredníctvom procesu rozširovania napomáha EÚ dosahovať svoje ciele vo viacerých oblastiach, ktoré sú kľúčové na dosiahnutie oživenia hospodárstva a udržateľného rastu, ako napríklad v oblasti energetiky, dopravy, ochrany životného prostredia a úsilia o hľadanie riešení v oblasti zmeny klímy. Krajiny západného Balkánu sú úplne obkolesené členskými štátmi. Turecko s Európskou úniou susedí na pevnine aj na mori. Medzi ciele EÚ, ktorých dosiahnutie si vyžaduje plnú účasť krajín zahrnutých do procesu rozširovania, patrí vybudovanie transeurópskych dopravných koridorov, diverzifikácia energetických zdrojov, zmiernenie dosahov zmeny klímy a prispôsobenie sa im a obmedzenie cezhraničného znečisťovania vzduchu a vody.

Dosiachnutie pokroku v takýchto oblastiach je prospešné aj pre uvedené krajiny a perspektíva prístúpenia im poskytuje stimuly, aby sa prioritne zamerali na dosiahnutie cieľov, ktoré majú s EÚ spoločné. Granty z nástroja predvstupovej pomoci (IPA) a úvery z Európskej investičnej banky a ostatných medzinárodných finančných inštitúcií, ktoré IPA pomáha spolufinancovať, poskytujú praktické prostriedky podpory. Island, ktorý sa iba nedávno stal kandidátskou krajinou a začal rokovania o prístúpení, patrí k popredným krajinám vo svete v oblasti rôznych obnoviteľných zdrojov energie a môže byť v tejto a iných pokročilých oblastiach prínosom pre inovačné úsilie EÚ.

K prvoradým cieľom agendy EÚ definovanej v Štokholmskom programe je zvýšenie bezpečnosti v Európe. Od krajín zahrnutých do procesu rozširovania sa požaduje, aby prevzali *acquis* Únie a preukázali svoju schopnosť ho v plnej miere implementovať. Komisia z tohto dôvodu zdvojnásobila úsilie na podporu krajín zahrnutých do procesu rozširovania pri predchádzaní organizovanej trestnej činnosti a korupcii a v boji proti nim a na posilnenie ich kapacít na presadzovanie práva. Prokurátori, sudcovia a iní odborníci z oblasti presadzovania práva, riadenia hraníc a migrácie v súčasnosti svojim kolegom z krajín zahrnutých do procesu rozširovania poskytujú pomoc pri zdieľaní odborných poznatkov a kontrolujú nimi dosahovaný pokrok. Plnenie kritérií, ktoré určujú tempo približovania sa kandidátskej krajiny k členstvu v EÚ počas prístupových rokovaní, si vyžaduje dosahovanie presvedčivých výsledkov, pokiaľ ide o nezávislé a efektívne vykonávanie spravodlivosti.

Skúsenosť s liberalizáciou vízového režimu pre krajiny západného Balkánu poukazuje na to, ako veľa možno dosiahnuť kombinovaním prísnych podmienok s poskytnutím konkrétnych výhod súvisiacich s pokrokom dosahovaným na ceste k členstvu v EÚ. Zdôrazňuje to aj význam vyvíjania neustáleho úsilia dotknutými vládami, aby zaistili dodržiavanie obmedzení a podmienok týkajúcich sa voľného pohybu osôb.

Nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy si EÚ zabezpečila prostriedky na zvýšenie svojho významu na globálnej scéne. Jedným z príkladov tohto potenciálu je úloha, ktorú EÚ zohrala pri prijatí rezolúcie Valného zhromaždenia OSN o Kosove. Vo svete, v ktorom čoraz väčšiu úlohu zohrávajú nové veľmoci, EÚ rozširovaním získava väčší význam a umocňuje svoj hlas na medzinárodných fórach. Vzťahom s jej východnými a južnými susedmi dalo piate rozšírenie EÚ nový stimul a viedlo ju k skúmaniu nových spôsobov vyvíjania iniciatív s regiónmi Baltického a Čierneho mora. Procesom pristúpenia krajín západného Balkánu a Turecka EÚ získava väčší záujem a vplyv v regióne Stredozemného mora, Čierneho mora a povodia Dunaja. Ak sa úloha Turecka v jeho vlastnom regióne rozvíja v súčinnosti s procesom jeho pristúpenia a v koordinácii s EÚ, mohlo by prispieť k zvýšeniu významu oboch strán vo svetovom dianie, v neposlednom rade na Blízkom Východe a v Zakaukazsku. Ak budú EÚ a Turecko konať spoločne, môžu posilniť svoju energetickú bezpečnosť, riešiť regionálne konflikty a predchádzať štiepeniu na etnickom alebo náboženskom základe. Island a EÚ môžu spoločne zohrávať významnú úlohu pri riešení otázok v energetike, životnom prostredí, námorných záležitostiach a bezpečnosti v Arktíde. Samozrejme že úplný potenciál takýchto synergií možno využiť iba vtedy, ak sa obe strany zaviazu plniť vierohodnú stratégiu rozširovania.

Význam EÚ vo svete tiež závisí do značnej miery od príťažlivosti jej regulačného modelu. Životaschopnosť vnútorného trhu a prijímanie noriem a štandardov EÚ krajinami vo svete sú hlavným stimulom obchodu, investícií a hospodárskeho rastu. Cieľom právneho predpisu o jednotnom trhu, ktorý predložila Komisia, je odstrániť zostávajúce nedostatky a uvoľniť potenciál nového hospodárskeho rastu. Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania jeho prostredníctvom postupne prijímú *acquis*, čím sa rozšíri priestor, v ktorom sa jednotný súbor noriem uplatňuje. Mali by sa tým stimulovať nové investície, inovácie a sociálna súdržnosť ako aj zvýšiť príťažlivosť regulačného modelu EÚ v susediacich krajinách a v širšom medzinárodnom meradle.

V procese rozširovania ide v prípade EÚ ako aj krajín usilujúcich sa o členstvo o veľa. Vnímanie významu tejto agendy verejnosťou je zároveň ovplyvňované každodennými obavami, ktoré sa môžu zdať naliehavejšími. Tohtoročný súbor správ a sprievodných záverov

a odporúčaní poukazuje na to, že proces rozširovania predstavuje čiastkové riešenie pre mnohé z obáv našich občanov, či už v oblasti predchádzania organizovanej trestnej činnosti a korupcie a ich riešenia alebo dosahovania hospodárskeho rastu a vytvárania nových pracovných miest. Je potrebné, aby inštitúcie EÚ a jej členské štáty pracovali v zhode na zvyšovaní porozumenia a podpory pre proces rozširovania a objasňovaní toho, ako pomocou neho možno dosiahnuť naše spoločné ciele. Úspešná realizácia budúceho rozširovania umožní EÚ lepšie riešiť mnohé iné výzvy, ktorým čelí.

2. HLAVNÉ VÝZVY

2.1. Prekonanie hospodárskej krízy

Hospodárska kríza zasiahla všetky krajiny zahrnuté do procesu rozširovania. Jej dosah bol však v závislosti od štruktúry hospodárstva každej krajiny rôzny. Najmenej zasiahla Albánsko, Kosovo a Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, keďže sú menej závislé od vývozu a ich domáce trhy sa udržiavali na dobrej úrovni. Chorvátsko, Srbsko a Turecko, ktorých previazanosť s globálnymi trhmi je vyššia, kríza zasiahla výrazným spôsobom. Vzhľadom na závislosť Čiernej Hory od financovania z vonkajších zdrojov a jej obmedzenú štruktúru hospodárstva, kríza zasiahla túto krajinu vážne. Dosah krízy v Bosne a Hercegovine zhoršili procyklické fiškálne politiky s veľkým podielom dotácií a sociálnych transferov v rozpočte.

V roku 2010 sa na západnom Balkáne objavili skromné znaky hospodárskeho oživenia. Domáci dopyt je stále nedostatočný, čo je dôsledkom prísnych úverových podmienok a pretrvávajúcej nezamestnanosti. Turecko, ktoré ťažilo z fiškálnej konsolidácie a reštrukturalizácie svojho bankového sektora na začiatku tohto desaťročia, je na dobrej ceste k oživeniu a zdravému hospodárskemu rastu. Island ešte stále nesie následky globálnej finančnej krízy a kolapsu svojho bankového systému.

Vo viacerých krajinách pretrváva tlak na verejné financie. Napriek v priemere relatívne nízkemu verejnému dlhu, fiškálna expanzia uskutočňovaná v čase konjunktúry zvýšila zraniteľnosť krajín zahrnutých do procesu rozširovania (s výnimkou Turecka) a mieru rizika vo vzťahu ku globálnej hospodárskej kríze. Väčšine krajín západného Balkánu chýbal fiškálny manévrovací priestor a potrebná schopnosť stanoviť priority verejných výdavkov na vytvorenie fiškálneho stimulu ako reakcie na krízu. Na západnom Balkáne sa realizovali fiškálne úsporné opatrenia, ktorých súčasťou je obnova rozpočtovej rovnováhy. Nestačili však na to, aby sa predišlo prehlbovaniu rozpočtových deficitov. Island, Srbsko, Kosovo a Bosna a Hercegovina využili podporu MMF.

EÚ spoločne s medzinárodnými finančnými inštitúciami pomohla zmierniť dosah krízy. Pomoc z nástroja IPA sa preprogramovala s cieľom podporovať investície do infraštruktúry a konkurencieschopnosť. Niektorým krajinám sa poskytla rozpočtová podpora a makrofinančná pomoc. Investičný rámec pre západný Balkán zohráva dôležitú úlohu v mobilizovaní prostriedkov na veľké infraštruktúrne projekty (*pozri oddiel 3 ďalej*).

Ďalšie štrukturálne reformy a obozretná fiškálna politika budú potrebné na dosiahnutie udržateľnej miery hospodárskeho rastu a skutočnej konvergencie. Je potrebné efektívnejšie využívať domáce zdroje rastu, aby sa zvýšila výrobná kapacita, vytvorili nové pracovné miesta a zvýšila konkurencieschopnosť. Bude potrebné zvýšiť objemy domácich

a zahraničných investícií v oblasti projektov na zelenej lúke, najmä pokiaľ ide o činnosti zamerané na vývoz. Prispieje to k zvýšeniu výroby a produktivity, čoho dôsledkom bude vyššia miera zamestnanosti a udržateľnejšie obchodné bilancie. Napomôže to tiež riešiť pálčivé sociálne problémy v regióne.

Na zvýšenie zahraničných a domácich investícií je potrebné, aby vlády zlepšili podnikateľské prostredie. Znamená to zvýšiť efektívnosť verejnej správy a nezávislosť justície, odstrániť neformálne prekážky obchodu a posilniť právny štát. Fungujúci regionálny trh v rámci Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA) a ďalšie zosúladovanie s *acquis* sú dôležité na prilákanie investícií. Plánová liberalizácia obchodu s poľnohospodárskymi produktmi a službami v celom regióne a otvorenie trhov verejného obstarávania ďalej zvýšia potenciál hospodárskeho rastu v regióne.

Kľúčovou úlohou krajín zahrnutých do procesu rozširovania je zabezpečiť zdravé a udržateľné verejné financie. Patrí to tiež ku kľúčovým otázkam v príprave na členstvo v EÚ. Nedávne skúsenosti poukázali na vzájomnú závislosť európskych ekonomík a destabilizačný potenciál rozsiahlej nerovnováhy aj v malých ekonomikách.

Komisia bude naďalej využívať predvstupové nástroje a hospodársky dohľad pri monitorovaní hospodárskej a fiškálnej výkonnosti krajín zahrnutých do procesu rozširovania. EÚ s kandidátskymi krajinami vedie pravidelný dialóg, v rámci ktorého ich oboznamuje so systémom koordinácie hospodárskej politiky v EÚ a dohľadu nad ňou. Podobný postup sa zaviedol aj pri potenciálnych kandidátskych krajinách. Na účely dohľadu nad hospodárskou politikou sa využíva aj dialóg o hospodárskych otázkach, ktorý Komisia a krajiny zahrnuté do procesu rozširovania vedú na základe dohôd o pridružení.

V súčasnosti sa podnikajú kroky na posilnenie riadenia hospodárstva v rámci EÚ. Keď sa plne zadefinuje a formalizuje posilnená koordinácia makroekonomických, rozpočtových a štrukturálnych reforiem, Komisia posúdi možnosti uplatnenia jej ustanovení na krajiny zahrnuté do procesu rozširovania.

EÚ popri dialógu a dohľade aktívne podporuje úsilie krajín zahrnutých do procesu rozširovania o dosiahnutie oživenia hospodárstva, makroekonomickej stabilizácie a fiškálnej konsolidácie. Značný objem pomoci z IPA sa zameriava na zlepšenie hospodárenia s verejnými financiami, zvýšenie kvality štatistík a posilnenie dohľadu nad bankovým sektorom.

Rozširovaním priestoru regulačného rámca EÚ a vytváraním nových obchodných príležitostí prispieva proces rozširovania k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020. Komisia víta úmysel viacerých krajín zahrnutých do procesu rozširovania premietnuť stratégiu Európa 2020 do svojich národných reformných priorít. Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania Komisia zapojí do iniciatív prijatých na úrovni EÚ s cieľom dosiahnuť ciele inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a dosiahnuť vysokú úroveň zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Komisia v oblasti vzdelávania preskúma možnosti začlenenia všetkých

krajín zahrnutých do procesu rozširovania do rámca „Vzdelávanie a odborná príprava 2020“ a ich zapojenia do činností v rámci partnerskej výmeny vedomostí².

Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania začali prijímať iniciatívy v rámci regionálnych zoskupení, v ktorých spoločne hodnotia dosiahnutý pokrok a stanovujú regionálne orientované ciele. Príkladom takejto iniciatívy je „Small Business Act“ pre Európu, ktorá predstavuje súbor opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia pre MSP. Komisia predloží Rade pre regionálnu spoluprácu návrh na vytvorenie platforiem na vedenie dialógu a partnerskej kontroly v ostatných oblastiach v súlade s prioritami stratégie Európa 2020. Pokiaľ ide o programovanie pomoci z IPA, Komisia zohľadní priority stratégie Európa 2020.

2.2. Sociálne začlenenie

Hospodárska kríza mala na systémy sociálneho zabezpečenia v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania negatívny dosah. Najviac boli postihnuté zraniteľné skupiny obyvateľstva vrátane menšín, znevýhodnených spoločností a ľudí so zdravotným postihnutím. V celom regióne sa rozšírila vysoká miera nezamestnanosti, najmä medzi mladými, nízka miera účasti pracovných síl a chudoba. Rómovia predstavujú obzvlášť zraniteľnú menšinu. Pokiaľ ide o prístup k vzdelaniu, zamestnaniu, bývaniu a sociálnym službám vrátane zdravotnej starostlivosti, ich život ovplyvňuje chudoba, diskriminácia a segregácia. Značný počet Rómov chýba v evidencii občanov alebo nemá doklady totožnosti. V dôsledku nedávnych vojen mnohí z nich žijú ešte stále v utečeneckých táboroch ako vysídlené osoby.

Komisia sa zaviazala, že krajinám zahrnutým do procesu rozširovania pomôže zlepšiť podmienky zraniteľných skupín vrátane sociálneho a ekonomického začlenenia Rómov. Zraniteľným skupinám spoločnosti Komisia poskytuje značnú podporu cez nástroj IPA, a to vzdelávaním a posilňovaním sociálnych služieb a služieb zamestnanosti s cieľom integrovať osoby v nevýhode na trhu práce. Tiež sa z neho financuje modernizácia infraštruktúry rómskych sídel. Uvedená podpora sa zvýši s cieľom zlepšiť životné podmienky v krajinách, ktorých sa to týka najviac, a to poskytovaním pomoci pri tvorbe ich komplexnej koncepcie riešenia problémov sociálneho začlenenia. V prípade Chorvátska sa už podpísalo spoločné memorandum o sociálnom začlenení, ktoré poskytuje politický rámec v tejto oblasti. Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania prijali určité opatrenia na riešenie vyššie opísaných problémov, je však potrebné, aby sa v tejto oblasti urobilo viac. Komisia ich vyzýva, aby pracovali na znižovaní chudoby a sociálneho vylúčenia v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 a aby lepšie využívali príležitosti, ktoré ponúka iniciatíva Dekáda začleňovania rómskej populácie. Uvedené krajiny by mali zvážiť stanovenie jasných a ambiciózných cieľov v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a znižovania chudoby v prospech znevýhodnených komunít, najmä Rómov.

2.3. Posilnenie právneho štátu a verejnej správy

V prípade väčšiny krajín zahrnutých do procesu rozširovania ku kľúčovým výzvam patrí posilňovanie právneho štátu, najmä justície, a boj proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii. Dôležitým prvkom v napredovaní k ďalším fázam procesu pristúpenia k EÚ je dosahovanie hmatateľných výsledkov, ktoré prinesú stále zlepšenie v oblasti právneho štátu.

² Chorvátsko, Turecko a Island sú už zapojené do rámca „Vzdelávanie a odborná príprava 2020“.

Obnovený konsenzus v otázke rozširovania, ktorý bol dohodnutý v roku 2006, vyzýva, aby sa otázky súvisiace s právnym štátom riešili v rannej fáze procesu pristúpenia. Komisia prisúdila vysokú prioritu riešeniu týchto otázok a využívaniu dostupných nástrojov. Používanie kritérií v procese pristúpenia slúži ako dôležitý katalyzátor reforiem and predstavuje jasné posolstvo, že otázky týkajúce sa právneho štátu sa musia vyriešiť ešte pred pristúpením. Proces liberalizácie vízového režimu poukázal na efektivitu prístupu, ktorý stanovuje konkrétne a osobitné reformné požiadavky, čo takýmto krajinám umožňuje lepšie zamerať svoje úsilie. Zintenzívnili sa partnerské preskúmania a iné druhy služobných ciest, vďaka ktorým sudcovia, prokurátori a iní odborníci z oblasti presadzovania práva, riadenia hraníc a migrácie z členských štátov získavajú priamy kontakt so svojimi kolegami z krajín zahrnutých do procesu rozširovania. Intenzívnejšia justičná a policajná spolupráca v regióne a s členskými štátmi EÚ, ako aj s úradom Europol a agentúrami Eurojust a Frontex poskytuje prostriedky na riešenie otázok nadnárodnej trestnej činnosti v období pred pristúpením.

Komisia na základe týchto skúseností ďalej urýchlí svoju prácu a zintenzívni dialóg o právnom štáte s kandidátskymi krajinami a potenciálnymi kandidátmi . V oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii a v oblasti reformy justície by sa tieto krajiny mali dopracovať ku konkrétnym, udržateľným, presvedčivým a vierohodným výsledkom. Dôležité je vypracovať stabilný právny rámec a implementovať ho. Dôjde k rozšíreniu využitia vzájomných misií a hodnotiacich kritérií. Stanoviská Komisie k žiadostiam Čiernej Hory a Albánska o členstvo vytyčujú priority v oblasti právneho štátu.

Komisia pozorne monitoruje dosahovaný pokrok, najmä prostredníctvom spoločných orgánov zriadených na základe dohôd o stabilizácii a pridružení alebo dočasných dohôd a prostredníctvom hodnotiacich misií. Výsledky tohto dialógu sú premietnuté v správach o dosiahnutom pokroku. Pomoc z nástroja IPA sa predovšetkým zameriava na oblasť právneho štátu. TAIEX každoročne pre krajiny zahrnuté do procesu rozširovania organizuje viac ako sto školení v oblasti právneho štátu.

Vo viacerých krajinách západného Balkánu bol nedávno zaznamenaný pozitívny vývoj v oblasti justičnej spolupráce. Uzatvorili sa nové dvojstranné dohody o policajnej spolupráci, najmä medzi Srbskom a Albánskom, ďalej o vzájomnej právnej pomoci a vzájomnom vykonávaní rozsudkov v trestnoprávných veciach. Chorvátsko a Srbsko zašli v tejto oblasti ďalej, keď podpísali dohodu, ktorá im umožňuje vzájomné vydávanie svojich štátnych príslušníkov na účely trestnoprávných konaní alebo výkon trestu odňatia slobody v prípadoch organizovanej trestnej činnosti a korupcie. Komisia vyzýva ostatné krajiny v regióne, aby tento príklad nasledovali. Rozšírením možnosti vydávať vlastných štátnych príslušníkov vo všetkých prípadoch závažných trestných činov vrátane prípadov vojnových zločinov by sa ešte viac zlepšila justičná spolupráca. Rada pre regionálnu spoluprácu sa usiluje o rozšírenie spolupráce medzi políciou, útvarmi prokuratúry a justíciou.

Základom právneho štátu a zlepšenia správy vecí verejných je profesionálna a nespolitizovaná verejná služba. Reforma verejnej správy patrí k prioritám v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania, ktorých väčšina sa nachádza na rôznych úrovniach budovania štátu. Aby boli reformy udržateľné, je potrebné ich zasadiť do existujúcich štátnych štruktúr a zohľadniť osobitné súvislosti vo vzťahu k sociálnemu usporiadaniu a správe vecí verejných. V tesnej

spolupráci so SIGMA³ bude Komisia v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania aj naďalej podporovať reformy v oblasti správy vecí verejných.

2.4. Sloboda prejavu a sloboda médií

Sloboda prejavu a sloboda médií, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou každého demokratického systému, sú zdrojom obáv vo väčšine krajín zahrnutých do procesu rozširovania. Právny rámec v Turecku doteraz v dostatočnej miere nezaručuje slobodu prejavu. Vo viacerých krajinách západného Balkánu sa naďalej vyskytujú hrozby a fyzické útoky voči novinárom. Ohováranie zostáva v niektorých krajinách trestným činom alebo sa naň vzťahujú neprímerane vysoké pokuty. Politické zasahovanie do nezávislosti médií vrátane verejnoprávnych vysielateľov je vo viacerých krajinách problémom. Redakčná nezávislosť je ovplyvňovaná neprímeranými politickými a ekonomickými tlakmi. Je nutné, aby dotknuté krajiny tieto problémy bezodkladne riešili.

Pokrok dosahovaný v tejto oblasti bude Komisia pozorne monitorovať. Predovšetkým sa zameria na také oblasti, ako je právny rámec a jeho súlad s európskymi normami, najmä pokiaľ ide o ohováranie, zodpovednosť orgánov riadne postihovať všetky prípady útokov na novinárov, zriadenie samoregulačných orgánov a ich prínos k zvýšeniu profesionality, úloha verejnoprávnych vysielateľov v pluralitných demokraciách, cezhraničné siete na zlepšenie informovania v celom regióne, čo prispeje k lepšiemu vzájomnému porozumeniu. Komisia na jar 2011 zorganizuje konferenciu o slobode prejavu a slobode médií v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania, ktorá bude príležitosťou na preskúmanie dosiahnutého pokroku v uvedených oblastiach. V prípade potreby sa podpora z nástroja IPA poskytne na opatrenia, ktoré vyplynú z konferencie.

2.5. Zmierenie, regionálna spolupráca a dvojstranné otázky na západnom Balkáne

Krajiny západného Balkánu v poslednom desaťročí dosiahli značný pokrok v oblasti stability a regionálnej spolupráce. Zostáva však vyriešiť niekoľko problémov vyvierajúcich z konfliktov v regióne, ktoré ovplyvňujú vnútorný chod štátov a vzťahy medzi nimi. EÚ spolupracuje s krajinami regiónu na prekonaní tohto dedičstva minulosti.

Dosiahnutie pokroku v oblasti zmierenia je kľúčovým prvkom stability v Kosove, v otázke ktorého sa v dôsledku poradného stanoviska Medzinárodného súdneho dvora začala nová etapa. V nadväznosti na prijatie rezolúcie Valného zhromaždenia OSN je EÚ pripravená pomáhať Prištine a Belehradu viesť dialóg s cieľom podporovať spoluprácu, dosiahnuť pokrok na ceste k EÚ a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva. Dôležité je dosiahnuť pokrok smerom k zmiereniu aj v Bosne a Hercegovine, čo je v neposlednom rade dôležité pre fungovanie štátu. Pre zmierenie je podstatné úplné vykonávanie Ochridskej dohody v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko, rešpektovanie a ochrana menšín v celom regióne, návrat utečencov a spolupráca s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY) ako aj riadne vedenie domácich súdnych konaní vo veci vojnových zločinov.

³ Krátkodobá pomoc v oblasti horizontálnych otázok správy vecí verejných a reformy verejnej správy sa poskytuje prostredníctvom programu OECD s názvom SIGMA (Podpora zlepšovania v oblasti správy a riadenia) podporovaného Komisiou v kontexte rozširovania.

Trvalé zmierenie si vyžaduje vyvíjanie úsilia na všetkých úrovniach – vlády, justície a občianskej spoločnosti. Súvisí tiež s riešením problémov chudoby a sociálneho vylúčenia. Nedávno sa v tejto súvislosti objavilo niekoľko pozitívnych signálov. Srbský parlament prijal vyhlásenie, v ktorom odsúdil zločin v Srebrenici a odvolal sa na rozsudok Medzinárodného súdneho dvora týkajúci sa Srebrenice. Mimovládne organizácie spustili iniciatívu na vytvorenie regionálnej komisie na hľadanie a odhaľovanie pravdy o vojnových udalostiach. Táto tzv. iniciatíva RECOM má podporu prezidentov Chorvátska a Srbska, parlamentu Čiernej Hory a náboženských spoločností. K zmiereniu by prispela širšia regionálna podpora. Samitu Igmanskej iniciatívy sa v máji 2010 v Sarajeve zúčastnili prezidenti Srbska, Bosny a Hercegoviny, Chorvátska a Čiernej Hory. Do iniciatívy je zapojených viac ako 140 mimovládnych organizácií, ktorých cieľom je propagovať a uľahčovať miestnu a regionálnu spoluprácu. Uvedené najrôznejšie snahy treba podporiť súdnym stíhaním vojnových zločinov prostredníctvom úplnej spolupráce s ICTY a riadnym a bezodkladným uzatváraním prípadov vojnových zločinov na vnútroštátnych súdoch. Najmä v prípade Srbska a Chorvátska má aj naďalej kľúčový význam úplná spolupráca s ICTY.

Pokiaľ ide o otázku návratu utečencov, bol zaznamenaný pozitívny vývoj iniciovaný Sarajevským procesom. Na konferencii ministrov, ktorá sa uskutočnila v marci 2010 v Belehrade, sa opätovne začal viesť dialóg medzi dotknutými vládami. Komisia je pripravená zvážiť zvýšenie finančnej podpory EÚ tomuto procesu a podporiť uskutočnenie konferencie darcov, keď uvedené krajiny dosiahnu dohodu o konkrétnych opatreniach na vyriešenie zostávajúcich problémov. V dôsledku ozbrojených konfliktov v regióne je ešte stále 14 631 osôb nezvestných (k augustu 2010) a riešenie zostávajúcich prípadov postupuje len veľmi pomaly. Je potrebné, aby dotknuté krajiny v tejto oblasti zvýšili svoje úsilie a zostávajúce prípady vyriešili v primeranej lehote .

Regionálna spolupráca prispieva k zmiereniu, vytváraniu dobrých susedských vzťahov a atmosféry prispievajúcej k riešeniu otvorených dvojstranných otázok. Na západnom Balkáne je to tiež veľmi dôležité pre hospodársky vývoj a riešenie spoločných problémov, ako je organizovaná trestná činnosť, riadenie hraníc, zmena klímy alebo znečisťovanie životného prostredia. Regionálna spolupráca je základom na dosiahnutie pokroku, pokiaľ ide o integráciu do EÚ v takých oblastiach, ako je bezpečnosť občanov, energetika alebo doprava.

Krajiny regiónu podnikli kroky na posilnenie štruktúr, zodpovednosť za ktoré je na regionálnej úrovni. Rada pre regionálnu spoluprácu (RCC) zohráva kľúčovú úlohu pri smerovaní a monitorovaní regionálnej spolupráce. Rada prijala ambicióznou stratégiu a pracovný program na obdobie rokov 2011 – 2013, ktoré je teraz potrebné uskutočňovať a ktoré sú zamerané na také činnosti, pre ktoré môže byť rada skutočným prínosom. Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode prispieva k dobudovaniu zóny voľného obchodu v regióne. Energetické spoločenstvo pracuje na vytvorení regionálneho energetického trhu a na prípravách, pokiaľ ide o integráciu s energetickým trhom EÚ. Dohoda o spoločnom európskom leteckom priestore posunie normy v oblasti bezpečnosti a manažmentu letovej prevádzky na vyššiu úroveň a vytvorí lepšie podmienky hospodárskej súťaže v prospech cestujúcich.

Regionálnej spolupráci sa dostáva značnej finančnej podpory zo strany Komisie. V roku 2011 budú prostriedky z nástroja IPA mobilizované na uľahčenie účasti regiónu na významných medzinárodných dohodách, ako je zmluva o doprave. Regionálna škola verejnej správy (ReSPA) je v súčasnosti plne funkčná a ročne poskytuje asi 2 500 dní odbornej prípravy.

Medzinárodná dohoda, na základe ktorej získala svoju právnu subjektivitu, bola ratifikovaná v júli 2010. Očakáva sa, že oficiálne otvorenie jej priestorov v Danilovgrade (Čierna Hora) sa uskutoční 11. novembra 2010.

Komisia bude v kontexte ľubľanského procesu aj naďalej podporovať obnovu kultúrneho dedičstva. Rada pre regionálnu spoluprácu zriadi pracovnú skupinu pre otázky kultúry a spoločnosti, ktorej prácu bude podporovať stály sekretariát čerpajúci predvstupovú finančnú pomoc EÚ. Jej úlohou bude v spolupráci s Radou Európy a Komisiou riadiť ľubľanský proces.

V súčasnosti Komisia dokončuje práce na Dunajskej stratégii, ktorá spojí členské štáty a krajiny zahrnuté do procesu rozširovania a východného partnerstva. Základom úspechu tejto stratégie je, aby sa do nej zapojili a na nej aktívne zúčastňovali krajiny západného Balkánu, ktoré sa o oblasť povodia Dunaja delia so svojimi susedmi z EÚ. Uvedená stratégia predstavuje príležitosť na uskutočnenie vzájomne prospešných investícií v doprave, energetike a sektore životného prostredia a v prospech sociálno-ekonomického rozvoja.

Rozvíjaniu regionálnej spolupráce bránili rozdielne názory na otázku Kosova. Konkrétne sa to dotklo fungovania združenia CEFTA, rozšírenia paneurópsko-stredozemského systému diagonálnej kumulácie a podpísania dohody o dopravnom spoločenstve. V niektorých prípadoch sa ukázalo nemožné, aby sa uskutočnili stretnutia za účasti všetkých aktérov v regióne. Komisia naliehavo vyzýva všetky dotknuté strany, aby hľadali praktické a pragmatické riešenia s cieľom zabezpečiť regionálnu spoluprácu bez toho, aby boli dotknuté rozdielne názory na otázku statusu Kosova.

Slovinsko a Chorvátsko podpísali a ratifikovali dohodu o arbitrážnom vymedzení spoločnej hranice, ktorá umožní dosiahnuť konečné urovnanie tejto otázky. Uvedená dohoda poukazuje na to, že dvojstranné otázky možno vyriešiť v duchu dobrých susedských vzťahov. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Kosovo ukončili vytýčenie spoločnej hranice. Zostáva však vyriešiť niekoľko iných dvojstranných otázok, najmä v súvislosti s hranicami, ako aj spor o názov krajiny medzi Gréckom a Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko.

Je potrebné, aby dotknuté strany vyriešili otvorené dvojstranné otázky vrátane hraničných sporov v duchu dobrých susedských vzťahov a aby zohľadnili celkové záujmy EÚ. Vyžaduje si to obnovenú politickú vôľu všetkých dotknutých strán. Komisia od nich očakáva, že vyvinú maximálne úsilie na vyriešenie otvorených hraničných sporov v súlade so zásadou mierového urovnávania sporov podľa Charty Organizácie Spojených národov, prípadne aj s judikatúrou Medzinárodného súdneho dvora. Otázky v dvojstranných vzťahoch by nemali brzdiť prístupový proces. EÚ je pripravená pomôcť vytvoriť potrebný politický impulz na hľadanie riešení a podporiť súvisiace iniciatívy.

3. PREDVSTUPOVÉ NÁSTROJE V SLUŽBÁCH POLITIKY ROZŠIROVANIA

Finančná pomoc – strategický prístup

Účelom finančnej pomoci v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) je pomáhať kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátom v ich úsilí o plnenie prístupových kritérií, o zosúladenie svojich politík a noriem s politikami a normami EÚ a o posilnenie sociálno-

ekonomického rozvoja. Prínos takejto pomoci rozpočtu EÚ je očividný. Pomoc krajinám zahrnutým do procesu rozširovania je investíciou do budúcnosti EÚ. Poskytovaním podpory svojim budúcim členskými štátmi, aby sa primerane pripravili na prístupenie, umožní EÚ lepšie dosahovať jej strategické ciele. Na obdobie rokov 2007 – 2013 je na prípravu týchto krajín na prístupenie k EÚ k dispozícii 11,6 mld. EUR v rámci nástroja IPA. Orientačné rozdelenie týchto prostriedkov je uvedené v revidovanom viacročnom orientačnom finančnom rámci na obdobie rokov 2007 – 2013.

Nástroj IPA má takú formu, aby umožňoval strategické plánovanie pomoci prostredníctvom dokumentov o viacročnom (konkrétne trojročnom) orientačnom plánovaní (MIPDs). V takýchto dokumentoch sú vytýčené hlavné priority pomoci na nasledujúce roky a tvoria základ ročného alebo viacročného plánovania. Uvedené dokumenty vychádzajú z potrieb, ktoré boli identifikované v správach o partnerstvách a správach o dosiahnutom pokroku.

Komisia podnikla rad krokov na prehĺbenie strategickej povahy tohto procesu a na posilnenie vzájomnej previazanosti medzi prioritami, ktoré sú stanovené v prístupových alebo európskych partnerstvách a správach o dosiahnutom pokroku, ako aj plánovaním pomoci v rámci jednotlivých programov. Následkom toho sa pomoc viac zameriava na základné kľúčové oblasti, ako sú dobrá správa vecí verejných a právny štát. Komisia na lepšie vykreslenie tohto zamerania a na posilnenie zodpovednosti prijímajúcich krajín bude vo svojom plánovaní predvstupovej pomoci vo väčšej miere využívať sektorový prístup.

Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania sa preto vyzývajú, aby vypracovali podrobné strategické programy v hlavných sektoroch, ktoré boli označené za kľúčové na dosiahnutie pokroku v procese prístupu k EÚ. Prístupové priority by sa mali úplne začleniť do uvedených národných programov, za ktoré zodpovedajú jednotlivé krajiny. Vo dokumentoch o viacročnom orientačnom plánovaní na obdobie rokov 2011 – 2013 budú ciele, ktoré sú financované prostriedkami z nástroja IPA, vytýčené v rámci týchto sektorov.

Iné oblasti, ktoré budú do týchto dokumentov zahrnuté ako priority, budú tie, ktoré súvisia s regionálnym rozvojom, rozvíjaním ľudských zdrojov a rozvojom vidieka, najmä v kandidátskych krajinách. Vlády krajín zahrnutých do procesu rozširovania sa tým, že sa naučia efektívne a v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia hospodáriť s predvstupovou pomocou, môžu pripraviť na hospodárenie s prostriedkami z fondov EÚ, keď sa stanú členskými štátmi.

Pokiaľ však ide o efektívnu realizáciu programov financovaných z nástroja IPA v niektorých krajinách, aj naďalej sa vyskytujú problémy. Je potrebné, aby prijímajúce krajiny zvýšili svoje úsilie na zaistenie dostatočných administratívnych kapacít a odborných vedomostí pri rozvíjaní a implementácii udržateľných a na výsledky zameraných projektov s cieľom optimalizovať využitie dostupných predvstupových prostriedkov. Komisia bude príjemcov podporovať pri zvyšovaní ich kapacít a bude monitorovať finančný cyklus nástroja IPA s cieľom zistiť nedostatky v zárodku.

Komisia tiež bude pri plánovaní vo zvýšenej miere vychádzať z viacročného základu, čo umožní lepšie stanovenie priorít a zoradenie plánovaných opatrení do postupnosti, ako aj vyššiu predvídateľnosť finančnej pomoci pre prijímajúce krajiny.

Sektorový prístup uľahčí spoluprácu medzi darcami a príjemcami, čím sa odstráni duplikácia úsilia a povedie to k vyššej účinnosti a efektívnosti. To by zasa všetkým zainteresovaným stranám malo umožniť zamerať sa vo zvýšenej miere na očakávané výsledky a na dosah takto vynaloženého spoločného úsilia.

Rozsah investícií, ktoré krajiny zahrnuté do procesu rozširovania potrebujú na prípravu na členstvo a na skutočnú konvergenciu, si vyžadujú značné príspevky z vnútroštátnych rozpočtov, podporu od iných darcov, medzinárodných finančných inštitúcií a mobilizáciu prostriedkov súkromných investorov. Verejno-súkromné partnerstvá sú zvlášť prínosné pri spájaní grantov z verejných rozpočtov a úverov od súkromných bánk. Dobrými príkladmi vyváženého obmedzených verejných zdrojov vysokým prílevom kapitálu je Investičný rámec pre západný Balkán (WBIF), Európsky fond pre juhovýchodnú Európu (EFSE) a nástroj „Green for Growth Fund“ (GGF).

Investičný rámec pre západný Balkán bol vytvorený v decembri 2009 ako spoločná iniciatíva Komisie a partnerských medzinárodných finančných inštitúcií. Predstavuje kľúčový nástroj pre nasmerovanie investícií do infraštruktúry v regióne. Kombinuje vysoké úvery od medzinárodných finančných inštitúcií s grantmi financovanými z nástroja IPA. Pridelením grantov v objeme 137 mil. EUR sa podarilo spolufinancovať investície, ktorých hodnota sa odhaduje na 6,6 mld. EUR. Investičný rámec pre západný Balkán sa zameria na zvýšenie počtu projektov v oblasti vodného hospodárstva a hospodárenia s odpadovými vodami v regióne, na povzbudenie podpory v oblasti energetickej účinnosti, urýchlenie investícií do základných dopravných sietí a podporu rozvoja MSP a mechanizmov, ktorých cieľom je po skončení finančnej krízy podporovať hospodársky rast. Projekty financované v rámci tohto investičného rámca sa týkajú viacerých krajín západného Balkánu a posilňujú regionálnu spoluprácu. Investičný rámec bude podporovať veľké investície regionálneho významu, ako je budovanie základnej regionálnej dopravnej siete v juhovýchodnej Európe, ktorú možno považovať za predchodcu budúcej transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) v tomto regióne.

Cieľom finančnej pomoci poskytovanej z nástroja IPA je zaisťovať regionálnu stabilitu, zvýšiť obchodnú výmenu v rámci regiónu, podporovať iniciatívy a štruktúry regionálnej spolupráce na západnom Balkáne vrátane Rady pre regionálnu spoluprácu a Regionálnej školy verejnej správy. Rada pre regionálnu spoluprácu zohráva dôležitú úlohu pri monitorovaní súladu vynakladaných prostriedkov z nástroja IPA a od ostatných darcov s prioritami regionálnej spolupráce.

Účasť na programoch EÚ a práci jeho agentúr

Účasť krajín zahrnutých do procesu rozširovania na programoch EÚ a činnosti jej agentúr sa zameriava na prehĺbenie spolupráce s členskými štátmi a na oboznámenie sa týchto krajín s politikami a pracovnými postupmi EÚ. Kandidátske krajiny a potenciálni kandidáti sa môžu na programoch EÚ zúčastňovať na základe rámcových dohôd a na činnosti agentúr EÚ na individuálnom základe. Táto účasť môže byť čiastočne financovaná z finančnej pomoci nástroja IPA. Dotknuté krajiny sú podnecované k tomu, aby svoju účasť zameriavali na programy alebo agentúry, v ktorých im účasť prinesie podporu reformám v kľúčových sektoroch a z ktorých môžu najviac získať.

Informácie a komunikácia

Úspešná politika rozširovania si vyžaduje stabilnú podporu verejnosti. V informačnom a komunikačnom úsilí, ktoré môže napomôcť udržať túto podporu verejnosti, zohrávajú členské štáty a krajiny zahrnuté do procesu rozširovania ústrednú úlohu. Komisia je odhodlaná zlepšiť tok objektívnych informácií o procese rozširovania, ktoré sú predkladané zrozumiteľnou formou a prostredníctvom najrôznejších, v súčasnosti dostupných médií. Dôležité je najmä, aby sa tieto informácie dostali k mladým ľuďom, ktorí si na základe svojich životných skúseností nemusia uvedomovať, aké je dôležité posilniť bezpečnosť a stabilitu v Európe. Úlohou politických predstaviteľov na úrovni EÚ, ako aj na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni je, aby tieto informácie využívali čo najzmysluplnejšie v prospech svojich voličov.

Skúsenosti získané z piateho rozšírenia ukázali, že komunikačná medzera sa rýchlo vyplní zavádzajúcimi informáciami. Je potrebné takúto medzeru preklenúť voľne dostupnými a presnými informáciami. Ak má verejnosť v plnej miere pochopiť o čo ide, je to nevyhnutné. Únia v roku 2010 čelí novým výzvam, ktoré súvisia s hospodárskou krízou, životným prostredím, zamestnanosťou, bezpečnosťou občanov, zmenou klímy a migráciou. Tieto otázky vyvolávajú obavy u občanov v členských štátoch, ako aj krajinách zahrnutých do procesu rozširovania. Výzvou pre vedúcich predstaviteľov je vysvetliť verejnosti, ako môže napĺňanie programu rozširovania pomôcť EÚ dosahovať jej ciele v uvedených kľúčových oblastiach a ako môže v krajinách zahrnutých do procesu rozširovania urýchliť realizáciu reformného programu a zlepšiť životné podmienky. Najlepšou reklamou rozširovania sú jeho hmatateľné a skutočné výsledky. Jedným takým pôsobivým príkladom je liberalizácia vízového režimu pre krajiny západného Balkánu.

Rozvoj občianskej spoločnosti

Činnosť občianskej spoločnosti je základom zrelej demokracie, dodržiavania ľudských práv a právneho štátu. Takáto činnosť zvyšuje politickú zodpovednosť, podnecuje diskusiu o smerovaní spoločnosti, vytvára pre ňu priestor a posilňuje zhodu o potrebe pluralitnej spoločnosti. Živá a pulzujúca občianska spoločnosť prospieva tolerancii a zmiereniu tým, že prispieva k otvorenejšej a dynamickejšej demokracii umožňujúcej väčšie zapojenie občanov. Zapojenie subjektov občianskej spoločnosti do predvstupového procesu prispieva ku kvalite reforiem súvisiacich s prístupom a k ich podpore zo strany verejnosti.

Je potrebné vytvoriť kultúru akceptujúcu a oceňujúcu úlohu, ktorú občianska spoločnosť zohráva, a takáto kultúra umožňuje subjektom občianskej spoločnosti zapájať sa do efektívneho politického dialógu. Všeobecnou zásadou by sa mali stať verejné konzultácie o politických iniciatívach a návrhoch právnych predpisov. Nedostatok transparentnosti a nedostatočne vypracované kritériá pridelovania prostriedkov často subjektom občianskej spoločnosti bránia v prístupe k finančnej podpore jednotlivých vlád.

Nástroj na podporu občianskej spoločnosti pomáha subjektom občianskej spoločnosti zvyšovať svoje kapacity a profesionalitu, čo im umožňuje zapájať sa do efektívneho dialógu s verejnými ako aj súkromnými aktérmi a monitorovať vývoj v takých oblastiach, ako je právny štát a dodržiavanie základných práv. Z nástroja sa financujú iniciatívy na miestnej úrovni, vytváranie regionálnych sietí a krátkodobé cesty do EÚ.

Komisia zohľadnila spätnú väzbu od subjektov občianskej spoločnosti a tento nástroj prepracovala, aby mal väčší dosah na miestne, komunitne zamerané organizácie. Komisia sa lepšie zameria na potreby v každej krajine a mimovládny organizáciám bude poskytovať

dlhodobejšie počiatkové financovanie. Silnejšie a dobre fungujúce organizácie by sa mohli stať mentormi a pomocníkmi menších organizácií.

4. POKROK V KRAJINÁCH ZAHNUTÝCH DO PROCESU ROZŠIROVANIA A AGENDA NA ROKY 2010 – 2011

4.1. Nasmerovanie krajín západného Balkánu k členstvu v EÚ

Na stretnutí ministrov krajín EÚ a západného Balkánu, ktoré sa uskutočnilo 2. júna 2010 v Sarajeve, EÚ znova zopakovala svoj jednoznačný záväzok európskej perspektívy pre krajiny západného Balkánu. Budúcnosť západného Balkánu je v Európskej únii.

Krajiny západného Balkánu sa počas uplynulého roka priblížili k EÚ, pretože tento región dosiahol pokrok – aj keď nerovnomerný – v uskutočňovaní reforiem a pri plnení stanovených kritérií a podmienok. Pokrok, ktorý dosiahlo Chorvátsko, potvrdzuje, že proces stabilizácie a pridruženia pre krajiny západného Balkánu predstavuje politiku, ktorá vedie k pristúpeniu k EÚ. Pokrok ostatných krajín západného Balkánu smerom k členstvu v EÚ takisto závisí od tempa, akým uskutočňujú svoje politické a hospodárske reformy.

Výrazný pokrok sa dosiahol v liberalizácii vízového režimu. Počas minulého roka EÚ zrušila vízovú povinnosť pre Srbsko, Čiernu Horu a Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko po tom, ako preukázali svoju schopnosť plniť stanovené hodnotiace kritériá v takých oblastiach, ako je bezpečnosť cestovných dokladov, riadenie hraníc, migrácia, azylová politika, verejný poriadok a bezpečnosť, ako aj dodržiavanie ľudských práv. Na základe jasných dôkazov o splnení uvedených hodnotiacich kritérií bude čoskoro vízová povinnosť zrušená pre Bosnu a Hercegovinu a Albánsko. Je dôležité, aby dotknuté krajiny zintenzívnili svoje úsilie informovať svojich občanov o rozsahu a obmedzeniach bezvízového režimu. Kosovo prijalo zákon o readmisii osôb a zvýšilo úsilie o reintegráciu repatriovaných osôb, čím pripravuje cestu na začatie rozhovorov o liberalizácii vízového režimu.

Chorvátsko

Od začatia prístupových rokovaní v októbri 2005 Chorvátsko plynulo napredovalo pri plnení kritérií pre členstvo. Chorvátsko plní kodanské politické kritériá. Pokiaľ ide o hospodárske kritériá, Chorvátsko má funkčné trhové hospodárstvo. Malo by byť schopné čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie za predpokladu, že bude s dostatočným odhodlaním uskutočňovať svoj komplexný program reforiem zameraný na odstraňovanie štrukturálnych nedostatkov.

Pokiaľ ide o kritériá takajúce sa z *acquis*, v prístupových rokovaníach dosiahol Chorvátsko značný pokrok. Bolo otvorených 33 kapitol a predbežne bolo uzavretých 25 kapitol. Chorvátsko dosiahol značný pokrok v plnení podmienok na uzavretie prerokovaných kapitol, ktoré majú finančné dôsledky (*poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov, finančné a rozpočtové ustanovenia*). Je potrebné, aby Chorvátsko vyvíjalo stále úsilie na vytvorenie úplných administratívnych štruktúr, ktoré sú potrebné na hospodárenie s prostriedkami EÚ a ich kontrolu.

Je potrebné, aby Chorvátsko splnilo otvorené záverečné kritériá v oblasti *justície a základných práv*, kde musí najmä dosiahnuť potrebné výsledky, pokiaľ ide o nezávislosť a efektívnosť súdnictva, boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, rešpektovanie a ochranu menšín vrátane návratu utečencov, súdne konania vo veci vojnových zločinov a úplnú spoluprácu s ICTY vrátane vyriešenia otázky prístupu ICTY k požadovaným dokumentom. Pokiaľ ide o *hospodársku súťaž*, je potrebné, aby Chorvátsko prijalo plány na reštrukturalizáciu lodeníc v súlade *acquis*. Očakáva sa, že Chorvátsko bude zohrávať aktívnu úlohu v regionálnej spolupráci na západnom Balkáne a ostatné krajiny regiónu bude podporovať na ich ceste k členstvu v EÚ.

Vzhľadom na dosiahnuté výsledky pri plnení hodnotiacich kritérií a uskutočňovaní záväzkov stanovených počas prístupových rokovaní je Chorvátsko na dobrej ceste splniť kritériá vyplývajúce z *acquis*. Poukazujú na to monitorovacie tabuľky, ktoré Komisia vyhotovuje pre predbežne uzavreté kapitoly.

Komisia bude aj naďalej do pristúpenia monitorovať plnenie záväzkov použitím všetkých dostupných nástrojov vrátane partnerského preskúmania a štruktúr vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení. Komisia bude pravidelne predkladať monitorovacie správy.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko aj naďalej v dostatočnej miere plní politické kritériá. V nadväznosti na rozsiahle reformy uskutočnené v roku 2009 sa dosiahol ďalší pokrok – hoci nerovnomerným tempom – pokiaľ ide o reformu parlamentu, polície, justície, verejnej správy a rešpektovanie a ochranu menšín. Je potrebné, aby krajina dosiahla ďalší pokrok v oblasti dialógu medzi politickými aktérmi, reformy justície a verejnej správy, boja proti korupcii, slobody prejavu a zlepšovania podnikateľského prostredia. Základom je implementácia právnych predpisov.

Krajina si aj naďalej plnila svoje záväzky vyplývajúce z dohody o stabilizácii a pridružení. Komisia navrhla, aby sa prešlo k druhej fáze, pridruženia, ako je to stanovené v dohode o stabilizácii a pridružení.

Rada doteraz nezaujala stanovisko k odporúčaniam Komisie o začatí prístupových rokovaní z októbra 2009.

Nepodarilo sa vyriešiť spornú otázku názvu krajiny s Gréckom. Pod záštitou OSN vedú obe krajiny rozhovory o vyriešení tejto otázky, pričom sa uskutočnil rad dvojstranných stretnutí, aj na úrovni predsedov vlád, aj keď toto úsilie neprinieslo zatiaľ žiadne konkrétne výsledky. Malo by sa zabrániť prijímaniu opatrení a vydávaniu vyhlásení, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na dobré susedské vzťahy týchto krajín. Je veľmi dôležité udržiavať dobré susedské vzťahy a usilovať o dosiahnutie obojstranne prijateľného riešenia otázky názvu krajiny pod záštitou OSN.

Čierna Hora

Súčasne s týmto strategickým dokumentom Komisia prijala svoje stanovisko k žiadosti Čiernej Hory o členstvo v EÚ. Závěry a odporúčania obsiahnuté v tomto stanovisku sú uvedené v prílohe k tomuto oznámeniu.

Albánsko

Súčasne s týmto strategickým dokumentom Komisia prijala svoje stanovisko k žiadosti Albánska o členstvo v EÚ. Závěry a odporúčania obsiahnuté v tomto stanovisku sú uvedené v prílohe k tomuto oznámeniu.

Bosna a Hercegovina

Bosna and Hercegovina dosiahla len veľmi malý pokrok pri uskutočňovaní kľúčových reforiem. Voľby v októbri 2010 sa vo všeobecnosti uskutočnili v súlade s medzinárodnými normami. Napriek rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva sa neodstránil nesúlad medzi ústavou Bosny a Hercegoviny a Európskym dohovorom o ľudských právach. Dodržiavanie demokratických princípov a právo na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie, ktoré sú súčasťou uvedeného dohovoru, predstavujú základné prvky dočasnej dohody.

Pre ďalšie napredovanie krajiny v procese približovania sa k členstvu v EÚ má aj naďalej zásadný význam, aby vedúci predstavitelia budovali spoločnú víziu o celkovom smerovaní krajiny a o hlavných reformách súvisiacich s EÚ. Je potrebné, aby krajina zvýšila úsilie o dosiahnutie uspokojivých výsledkov pri implementácii ustanovení dočasnej dohody.

Bosna a Hercegovina by mala okamžite podniknúť počiatočné kroky na zosúladenie svojej ústavy s Európskym dohovorom o ľudských právach (ECHR) a na zvýšenie efektívnosti a fungovania svojich inštitúcií. Krajina musí byť schopná prijímať, vykonávať a presadzovať právne predpisy a pravidlá EÚ. Pokiaľ ide o medzinárodné záväzky naďalej má zásadný význam dosahovanie pokroku v prípade cieľov a podmienok, ktoré je potrebné splniť, aby mohol Úrad vysokého predstaviteľa (OHR) ukončiť svoje pôsobenie. Svojou posilnenou prítomnosťou bude Európska únia pomáhať Bosne a Hercegovine pri plnení cieľov agendy EÚ.

Srbsko

Srbsko podalo žiadosť o členstvo v EÚ v decembri 2009 a potvrdilo obnovený záväzok plniť kodanské kritériá. Rada v októbri 2010 vyzvala Komisiu, aby predložila svoje stanovisko k tejto žiadosti. Dočasná dohoda nadobudla platnosť vo februári 2010 a v júni 2010 členské štáty súhlasili s predložením dohody o stabilizácii a pridružení svojim parlamentom na ratifikáciu.

Srbsko pokračovalo v plnení svojho programu politických reforiem. Určité pozitívne výsledky sa dosiahli v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti. Pokiaľ ide o reformu justície a verejnej správy ako aj boj proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii, je potrebné vyvinúť dodatočné úsilie. Srbsko aj naďalej dosahovalo výsledky pri plnení dočasnej dohody a na plnenie požiadaviek vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení je dobre pripravené. Srbsko podniklo dôležité kroky smerom k zmiereniu v regióne, najmä s Chorvátskom a Bosnou a Hercegovinou. Srbsko aj naďalej aktívne spolupracovalo s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu. **Dve osoby, ktoré majú zodpovedať pred týmto tribunálom, však stále unikajú.** Úplná spolupráca s tribunálom je aj naďalej základnou podmienkou členstva v EÚ, ako je to stanovené v záveroch Rady z 25. októbra 2010.

Srbsko musí preukázať konštruktívnejší prístup k účasti Kosova na regionálnom obchode a spolupráci. Malo by uznať kosovské colné pečiatky, ktorých súlad s rezolúciou BR OSN č. 1244 UNMIK dvakrát osvedčil. Je potrebné posilniť spoluprácu s misiou EULEX na podporu právneho štátu, pokiaľ ide o sever Kosova. V nadväznosti na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN je EÚ pripravená pomáhať Prištine a Belehradu viesť dialóg s cieľom podporovať spoluprácu, dosiahnuť pokrok na ceste k EÚ a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva.

Kosovo

Kosovské regionálne voľby sa na konci roka 2009 uskutočnili riadnym spôsobom a za účasti všetkých komunít. Účasť voličov na severe Kosova bola veľmi nízka. Proces decentralizácie výrazne pokročil. Spolupráca s misou EULEX sa prehĺbila. Vláda zlepšila svoju schopnosť uskutočňovať európsku agendu a politiku reforiem pre Kosovo. Pretrvávajú však hlavné problémy v oblasti reformy verejnej správy a právneho štátu vrátane justície. Je potrebné vyvinúť väčšie úsilie na potlačenie korupcie, organizovanej trestnej činnosti a prania špinavých peňazí. Zdrojom obáv je však dialóg a zmierenie medzi komunitami a ochrana a integrácia menšín, predovšetkým kosovských Srbov. Aby sa udržal krok s vývojom v regióne je potrebné, aby orgány zaistili konštruktívny prístup k účasti Kosova na fórach regionálnej spolupráce.

Rada v decembri 2009 uvítala oznámenie Komisie „Kosovo – napĺňanie európskej perspektívy krajiny“⁴. Rada Komisiu vyzvala, aby prijala potrebné opatrenia na podporu Kosova v procese jeho smerovania k EÚ v súlade s európskou perspektívou regiónu a aby ju o dosiahnutom pokroku informovala. Rada zdôraznila dôležitosť opatrení, ktoré sa týkajú

⁴ KOM(2009) 534 v konečnom znení, 14.10.2009.

obchodu a vízového režimu, a to bez toho aby bolo dotknuté stanovisko členských štátov k postaveniu Kosova.

Komisia vo februári 2010 navrhla rozšíriť autonómne obchodné opatrenia pre Kosovo. V júli 2010 podnikla expertnú misiu s cieľom posúdiť pripravenosť Kosova na plnenie požiadaviek týkajúcich sa prípadnej obchodnej dohody s EÚ. Bude potrebné vyvinúť úsilie, pokiaľ ide o technické normy uplatňované na výroby, kontrolu ich pôvodu, duševné vlastníctvo, pravidlá hospodárskej súťaže a verejné obstarávanie. Komisia zintenzívni úsilie, aby Kosovu pomohla odstrániť zistené nedostatky. Keď Kosovo splní príslušné požiadavky, Komisia predloží návrh smerníc na rokovania o obchodnej dohode.

Komisia bude pokračovať v zapájaní Kosova do príslušných programov EÚ. V januári 2010 začala Komisia viesť s kosovskými orgánmi dialóg o procese stabilizácie a pridruženía. Ukončilo sa celé kolo stretnutí.

Komisia podporuje účasť Kosova na programoch cezhraničnej spolupráce s Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko a Albánskom, ktoré sú financované z nástroja IPA. Od roka 2011 sa podpora bude týkať aj programov uskutočňovaných s Čiernou Horou.

V súlade so závermi Rady bude Komisia aj naďalej rozvíjať iniciatívy, ktoré sú opísané v oznámení o Kosove.

4.2. Dosiachnutie pokroku v prístupových rokovaníach s Tureckom

Turecko pokračovalo v procese politických reforiem. Turecko zmenilo a doplnilo svoju ústavu, keď zaviedlo kľúčové reformy svojho politického a právneho systému, ktoré sa venujú viacerým prioritám v oblasti justície a základných práv. Reformami sa obmedzuje pôsobnosť vojenských súdov, mení sa štruktúra ústavného súdu, zloženie Vysokkej rady sudcov a prokurátorov sa rozširuje, aby bola reprezentatívnejším orgánom celej justície, rozširujú sa práva odborových organizácií vo verejnom sektore, poskytuje sa základ pre prijatie osobitných opatrení na ochranu žien a detí, zaručuje sa ochrana osobných údajov a udeľuje sa právo obrátiť sa na ombudsmana, čím sa poskytuje právny základ na zriadenie inštitúcie ombudsmana.

Ústavné zmeny a doplnenia sú významným krokom správnym smerom. Aby sa prehĺbila ústavná reforma je však potrebné uskutočniť rozsiahle verejné konzultácie za účasti všetkých politických strán a zástupcov občianskej spoločnosti. Teraz je veľmi dôležité, aby sa prostredníctvom príslušných právnych predpisov zaistila riadna implementácia týchto reforiem. Nová občianska ústava poskytne trvalý základ pre ďalšie posilňovanie demokracie v Turecku v súlade s európskymi normami a kritériami prístúpenia k EÚ.

V Turecku je potrebné v právnych predpisoch ako aj v praxi posilniť základné práva, slobodu prejavu a slobodu médií. V uplatňovaní slobody náboženského vyznania sa aj naďalej vyskytuje viacero nedostatkov. Taktiež je potrebné dosiahnuť pokrok v oblasti práv žien a rovnosti pohlaví a zabezpečiť úplné práva pre odborové organizácie. Výsledky tzv. demokratického otvárania zameraného najmä na riešenie kurdskej otázky sú iba obmedzené. Bezpečnostná situácia sa na juhovýchode krajiny zhoršila, keď došlo k obnoveniu útokov teroristickej organizácie PKK/Kongra-Gel. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti boja proti korupcii.

Hoci pomalým tempom, prístupové rokovania pokročili. Vstúpili do náročnej fázy, počas ktorej bude Turecko musieť zintenzívniť úsilie zamerané na plnenie daných podmienok. Dosahovaním pokroku v plnení hodnotiacich kritérií a požiadaviek vymedzených v rámci prístupových rokovaní bude Turecko schopné zrýchliť tempo týchto rokovaní. Počas nasledujúcich mesiacov by sa Turecko malo prioritne venovať kapitolám týkajúcim sa *politiky hospodárskej súťaže, verejného obstarávania a sociálnej politiky a zamestnanosti*.

V oblasti zahraničnej politiky zohráva Turecko aktívnejšiu úlohu vo svojom širšom susedstve. Za predpokladu, že sa bude rozvíjať ako doplnok k procesu pristúpenia Turecka a v koordinácii s EÚ, bude tento aspekt pre EÚ prínosom. V oblasti zahraničnej politiky predložilo Turecko rad návrhov na užšiu spoluprácu s EÚ. V rokovaníach o readmisnej dohode s Tureckom sa dosiahol významný pokrok.

Turecko aj naďalej vyjadrovalo podporu rokovaniam vodcov komunit cyperských Grékov a cyperských Turkov, ktoré sa uskutočňujú pod záštitou OSN s cieľom dosiahnuť komplexné riešenie cyperskej otázky. Na ceste k normalizácii dvojstranných vzťahov s Cypruskou republikou sa však nedosiahol žiadny pokrok. Turecko nezabezpečilo úplné uplatňovanie dodatkového protokolu k dohode o pridružení, ani neodstránilo všetky prekážky voľného pohybu tovaru vrátane obmedzení týkajúcich sa priamych dopravných spojení s Cyprom. Je naliehavo potrebné, aby si Turecko splnilo svoj záväzok úplne a nediskriminačne uplatňovať dodatkový protokol a aby dosiahlo pokrok smerom k normalizácii dvojstranných vzťahov s Cypruskou republikou. Európska únia bude v súlade so závermi Rady, a to aj so závermi z decembra 2006 a z decembra 2009, naďalej sledovať a posudzovať pokrok dosiahnutý v otázkach, na ktoré sa vzťahuje vyhlásenie z 21. septembra 2005. Vzhľadom na chýbajúci pokrok Komisia odporúča, aby EÚ aj naďalej uplatňovala opatrenia prijaté v roku 2006, čo bude mať trvalý vplyv na celkový pokrok v prístupových rokovaníach.

Turecko musí vyvinúť väčšie úsilie na vyriešenie otvorených dvojstranných otázok so svojimi susedmi vrátane hraničných sporov. Bol zaznamenaný nový impulz s cieľom zlepšiť vzťahy s Gréckom. Grécko podalo značný počet formálnych sťažností na pokračujúce narušenie jeho vzdušného priestoru zo strany Turecka, okrem iného aj preletmi nad gréckymi ostrovmi. Grécko tiež podalo sťažnosti o viacerých narušeniach jeho výsostných vôd. K ratifikácii protokolu o normalizácii vzťahov s Arménskom, ktorý bol podpísaný v roku 2009, zatiaľ nedošlo.

4.3. Začatie procesu pristúpenia Islandu

Začal sa proces pristúpenia Islandu. V nadväznosti na odporúčanie Komisie uvedené v jej stanovisku z februára 2010 a na rozhodnutie Európskej rady, ktorá zasadala v júni 2010, boli v júli 2010 otvorené prístupové rokovania. Čoskoro sa s Islandom začne spoločný skrining *acquis* EÚ. V súčasnosti je Island oprávnený čerpať pomoc z nástroja IPA, ktorá slúži na podporu krajiny o dosiahnutie úplnej pripravenosti na členstvo v EÚ.

V oblasti ďalšieho zlepšovania právneho rámca týkajúce ho sa konfliktu záujmov a financovania politických strán sa dosiahol značný pokrok. Došlo k zmene a doplneniu predpisov o vymenúvaní sudcov, aby sa viac posilnila nezávislosť súdnictva. Boli podniknuté dôležité kroky smerom k stabilizácii hospodárstva. Pokrok sa dosiahol v konsolidovaní verejných financií a pri obnove finančného systému. Realizuje sa program MMF. Hospodárska neistota a problémy však pretrvávajú. Je potrebné, aby Island plnil existujúce

záväzky, ako sú tie, na ktoré upozornil Dozorný orgán EZVO a ktoré vyplývajú z Dohody o európskom hospodárskom priestore. Je potrebné vyvinúť značné úsilie, aby sa zaistila riadna informovanosť občanov Islandu o obsahu členstva v EÚ.

5. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Na základe uvedenej analýzy Komisia predkladá tieto **závery a odporúčania**:

1. Rozširovanie posilňuje mier a stabilitu v Európe. Preto je **strategickým záujmom EÚ**, aby na základe dohodnutých zásad a podmienok a obnoveného konsenzu v otázke rozširovania, ktorý schválila Európska rada v decembri 2006, proces rozširovania napredoval. Na dosiahnutie úspechu v procese rozširovania je potrebné, aby v tejto súvislosti všetky zainteresované strany prijali trvalý politický záväzok. Proces rozširovania si musí zachovať dôveryhodnosť u všetkých, ktorých sa týka. Je potrebné, aby krajiny usilujúce o členstvo boli dobre pripravené, čo dosiahnu splnením prísnych podmienok, a po tom, ako tieto podmienky splnia, by mali mať pred sebou jasnú a hmatateľnú európsku perspektívu.
2. Proces rozširovania napomáha EÚ **lepšie dosahovať jej politické ciele** vo viacerých oblastiach, ktoré sú kľúčové na dosiahnutie oživenia hospodárstva a udržateľného rastu, a to aj v oblasti konvergencie regulačných rámcov, vnútorného trhu, energetiky, dopravy, ochrany životného prostredia a úsilia o zmiernenie zmeny klímy, ako aj zvýšenia bezpečnosti v EÚ.
3. Komisia bude ďalej posilňovať monitorovanie makroekonomických politík krajín zahrnutých do procesu rozširovania, pričom bude zohľadňovať nové smery vývoja v riadení hospodárstva EÚ. Komisia **očakáva**, že krajiny zahrnuté do procesu rozširovania uskutočnia reformy súvisiace so vstupom do EÚ a zlepšia svoje podnikateľské prostredie, čím pomôžu prekonať hospodársku krízu a dosiahnuť udržateľný rast. Komisia tiež krajiny zahrnuté do procesu rozširovania zapojí do iniciatív, ktoré sa uskutočňujú na úrovni EÚ s cieľom splniť ciele vytýčené v **stratégii Európa 2020**. Krajiny zahrnuté do procesu rozširovania vyzýva, aby ciele uvedenej stratégie premietli do svojich vnútroštátnych politických priorít, aby sa zapojili do regionálnych politických zoskupení s cieľom pravidelne preskúmavať výsledky týchto reforiem a aby prípadne vytýčili regionálne zamerané ciele.
4. Komisia **vyzýva** krajiny zahrnuté do procesu rozširovania, aby pracovali na zlepšovaní podmienok zraniteľných skupín obyvateľstva vrátane sociálneho a ekonomického začlenenia Rómov. Komisia sa zaväzuje, že ich v ich úsilí bude podporovať.
5. Pre Komisiu bude naďalej prioritou reforma justície a verejnej správy, boj proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii a ďalšie prehlbovanie **dialógu na tému právneho štátu** s krajinami zahrnutými do procesu rozširovania. Je potrebné, aby väčšina týchto krajín dosiahla pokrok smerom ku konsolidácii právneho štátu a najmä dosiahla spoľahlivé výsledky v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii.
6. Vo väčšine krajín zahrnutých do procesu rozširovania je **sloboda prejavu** a sloboda médií zdrojom obáv a identifikované problémy sa musia riešiť prednostne. Pokrok v tejto oblasti je nevyhnutnosťou a jeho dosahovanie bude Komisia pozorne

monitorovať. Komisia bude aj naďalej podporovať subjekty občianskej spoločnosti a bude v plnej miere využívať svoj nástroj na podporu občianskej spoločnosti.

7. **Regionálna spolupráca** predstavuje jeden zo základných prvkov procesu stabilizácie a pridruženía. V oblasti regionálnej spolupráce dosiahli krajiny západného Balkánu významný pokrok, ktorý by rozdielne názory na otázku Kosova nemali oslabovať. Je potrebné, aby sa Rada pre regionálnu spoluprácu sústredila na implementáciu svojej stratégie zameranej na výsledky.
8. Výrazný pokrok sa dosiahol smerom k **liberalizácii vízového režimu**. Došlo k zrušeniu vízovej povinnosti pre občanov Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Čiernej Hory a Srbska. Na základe jasných dôkazov o splnení príslušných hodnotiacich kritérií bude čoskoro vízová povinnosť zrušená pre Bosnu a Hercegovinu a Albánsko. Je potrebné, aby dotknuté krajiny vyvinuli ďalšie úsilie, pokiaľ ide o informovanosť ich občanov o rozsahu a obmedzeniach bezvízového režimu, aby bedlivo monitorovali jeho implementáciu a v prípade potreby prijímali primerané nápravné opatrenia.
9. Je potrebné, aby dotknuté strany vyriešili **dvojstranné otázky** v duchu dobrých susedských vzťahov a aby pri tom zohľadnili celkové záujmy EÚ. Dvojstranné otázky by nemali brzdiť prístupový proces. EÚ je pripravená pomáhať pri hľadaní ich riešení a podporovať súvisiace iniciatívy. Je načase, aby región prekonal dedičstvo konfliktov minulosti a staval na nedávnych pozitívnych impulzoch v oblasti zmierenia. Dobré susedské vzťahy majú stále kľúčový význam.
10. Komisia pripomína, že negociačné kapitoly, v prípade ktorých sa technické prípravné práce ukončili, by sa mali otvoriť alebo predbežne uzavrieť na základe príslušného *acquis* v súlade s rámcami prístupových rokovaní a mali by sa na ne vzťahovať opatrenia schválené Radou. Je v záujme EÚ, aby sa o zložitých kapitolách začalo v rámci rokovaní vyjednávať v rannom štádiu, vrátane kapitoly o justícii a základných právach, ktorá si vyžaduje dosiahnutie **presvedčivých a spoľahlivých výsledkov**, a preto je pravdepodobné, že bude uzavretá medzi poslednými.
11. Predvstupová **pomoc** tvorí neoddeliteľnú súčasť stratégie rozširovania a je vytvorená tak, aby pomáhala napĺňať priority, ktoré sú uvedené v správach o partnerstve a správach o dosiahnutom pokroku. Je potrebné, aby krajiny prijímajúce pomoc posilnili svoje kapacity na efektívne využívanie prostriedkov EÚ.
12. Komisia **vyzýva** členské štáty, aby spolupracovali s inštitúciami EÚ na zvyšovaní porozumenia a podpory pre proces rozširovania a objasňovaní toho, ako nám môže pomôcť dosiahnuť naše spoločné ciele. Komisia je odhodlaná zlepšiť tok objektívnych informácií o procese rozširovania, predkladaných zrozumiteľnou formou a prostredníctvom najrôznejších, v súčasnosti dostupných médií.
13. **Chorvátsko** dosiahlo značný pokrok na ceste k plneniu kritérií vyplývajúcich z členstva a prístupové rokovania sa dostali do záverečného štádia. Na dosiahnutie pokroku v procese pristúpenia sa od Chorvátska vyžaduje, aby v súlade s rámcem prístupových rokovaní aj naďalej plne spolupracovalo s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu. Komisia sa domnieva, že rokovania by sa mali uzavrieť, keď Chorvátsko splní ešte zostávajúce hodnotiace kritériá, najmä v oblasti justície a základných práv vrátane boja proti korupcii. Odstráni sa tým potreba, aby

EÚ zvažovala zavedenie mechanizmov spolupráce a overovania po pristúpení. Komisia bude pozorne monitorovať pokrok, ktorý Chorvátsko bude dosahovať v oblasti justície a základných práv a v prvom štvrtroku 2011 uskutoční preskúmanie skutočného stavu.

14. **Turecko** pokračovalo v procese politických reforiem, najmä reformou svojej ústavy. Je potrebné, aby sa dosiahli ďalšie výsledky v oblasti základných práv, tzv. demokratického otvárania a zapájania všetkých zainteresovaných strán do reformného procesu. Osobitnú výzvu predstavuje zaistenie slobody prejavu v praxi. Hoci pomalým tempom, prístupové rokovania pokročili. Dosahovaním pokroku pri plnení hodnotiacich kritérií a požiadaviek vymedzených v rámci prístupových rokovaní bude Turecko schopné zvýšiť tempo týchto rokovaní. V súčasnosti je potrebné, aby si Turecko splnilo svoj záväzok úplne a nediskriminačne uplatňovalo dodatkový protokol k dohode o pridružení a aby dosiahlo pokrok smerom k normalizácii dvojstranných vzťahov s Cyperskou republikou. Európska únia bude v súlade so závermi Rady, a to závermi z decembra 2006 a z decembra 2009, naďalej sledovať a posudzovať pokrok dosiahnutý v otázkach, na ktoré sa vzťahuje vyhlásenie z 21. septembra 2005. Ak sa nedosiahne pokrok, Komisia odporúča, aby EÚ aj naďalej uplatňovala opatrenia prijaté v roku 2006, čo bude kontinuálne vplývať na dosahovanie celkového pokroku v prístupových rokovaniach.
15. Pokiaľ ide o **cyperskú otázku**, vodcovia komunit cyperských Grékov a cyperských Turkov pokračujú v rokovaniach o jej komplexnom vyriešení, ktoré sa uskutočňujú pod záštitou OSN. Komisia podporuje ich úsilie a poskytuje technické poradenstvo vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti EÚ. Komisia vyzýva oboch vodcov, aby v záujme úspešného a čo najskoršieho zavŕšenia rozhovorov o urovaní tejto otázky zintenzívnili úsilie a opakovane Turecko vyzýva, aby konkrétnym spôsobom prispelo ku komplexnému vyriešeniu cyperskej otázky.
16. Začal sa proces pristúpenia **Islandu**. V nadväznosti na odporúčanie Komisie uvedené v jej stanovisku z februára 2010 a na rozhodnutie Európskej rady, ktorá zasadala v júni 2010, boli v júli 2010 otvorené prístupové rokovania. Čoskoro sa s Islandom začne spoločný skrining *acquis* EÚ. Je potrebné, aby Island plnil záväzky, ako sú tie, na ktoré poukázal Dozorný orgán EZVO a ktoré vyplývajú z Dohody o EHP. Je potrebné vyvinúť značné úsilie, aby sa zaistila riadna informovanosť občanov Islandu o obsahu členstva v EÚ.
17. **Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko** aj naďalej v dostatočnej miere plní politické kritériá. V oblastiach kľúčových reforiem sa dosiahol ďalší pokrok, hoci rozdielnym tempom. Je potrebné vyvinúť úsilie najmä v oblasti reformy justície a verejnej správy. Komisia **znovu opakuje svoje odporúčanie**, že by sa mali začať rokovania o pristúpení Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko k Európskej únii. Je veľmi dôležité udržiavať dobré susedské vzťahy, ako aj dosiahnuť obojstranne prijateľné riešenie otázky názvu krajiny pod záštitou OSN.
18. Komisia vo svojich stanoviskách, ktoré dnes prijala, **odporúča**, aby sa prístupové rokovania s **Čiernou Horou** a **Albánskom** začali, keď tieto krajiny dosiahnu potrebnú úroveň súladu s kritériami pre členstvo, ktoré vytýčila Európska rada v Kodani v roku 1993. Konkrétne je potrebné, aby Čierna Hora a Albánsko splnili osobitné kľúčové priority stanovené v každom z príslušných stanovísk. Komisia **odporúča**, aby Rada Čiernej Hore udelila status kandidátskej krajiny. Naliehavo

vyzýva Albánsko, aby vyvinulo ďalšie úsilie na prehĺbenie doteraz dosiahnutého pokroku. Komisia sa v správach o dosiahnutom pokroku v každej z týchto krajín, ktoré budú súčasťou súboru dokumentov o rozšírení v roku 2011, sústreďí predovšetkým na implementáciu kľúčových priorít, ktoré bude potrebné uskutočniť vzhľadom na otvorenie prístupových rokovanií.

19. **Srbsko** požiadalo o členstvo v EÚ v decembri 2009 a v októbri 2010 vyzvala Rada Komisiu, aby predložila stanovisko k tejto žiadosti. Srbsko pokračovalo v implementácii svojho programu politických reforiem a v dosahovaní výsledkov v súvislosti s implementáciou dočasnej dohody. Na plnenie požiadaviek vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení je dobre pripravené. Srbsko podniklo dôležité kroky smerom k zmiereniu v regióne. Pokiaľ ide o reformu justície a verejnej správy ako aj boj proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii, je potrebné vyvinúť dodatočné úsilie. Srbsko pokračovalo v spolupráci s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu. **Dve osoby, ktoré majú zodpovedať pred týmto tribunálom, však stále unikajú.** Úplná spolupráca s tribunálom je aj naďalej základnou podmienkou členstva v EÚ, ako je to stanovené v záveroch Rady z 25. októbra 2010. Srbsko musí preukázať konštruktívnejší prístup k účasti Kosova na regionálnom obchode a spolupráci. Je potrebné posilniť spoluprácu s misiou EULEX na podporu právneho štátu, pokiaľ ide o sever Kosova.
20. V nadväznosti na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN bude EÚ pomáhať Prištine a Belehradu viesť dialóg s cieľom podporovať spoluprácu, dosiahnuť pokrok na ceste k EÚ a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva.
21. Značne pokročil proces decentralizácie v **Kosove** a prehĺbila sa spolupráca s misiou EULEX. Vláda zlepšila svoju schopnosť uskutočňovať európsku agendu a politiku reforiem pre Kosovo. Hlavné problémy však pretrvávajú, najmä pokiaľ ide o právny štát vrátane reformy verejnej správy a justície, ako aj o potlačovanie korupcie, organizovanej trestnej činnosti a pranie špinavých peňazí. Zdrojom obáv je však dialóg a zmierenie medzi komunitami a ochrana a integrácia menšín, predovšetkým kosovských Srbov. Aby sa udržal krok s vývojom v regióne je potrebné, aby orgány zaistili konštruktívny prístup k účasti Kosova na fórach regionálnej spolupráce.

V súlade so závermi Rady z decembra 2009 Komisia pokračuje v realizácii iniciatív, ktoré sú uvedené v jej oznámení o Kosove z októbra 2009. Komisia víta nedávno dosiahnutý pokrok Kosova, pokiaľ ide o prijatie právnych predpisov o readmisii a o vypracovanie akčného plánu o reintegrácii navrátilcov, na realizáciu ktorého vyčlenila prostriedky. V prípade, že sa tento plán bude ďalej implementovať, Komisia sa zaväzuje čoskoro **začať dialóg o liberalizácii vízového režimu.** Komisia Kosovu poskytuje pomoc, aby vytvorilo podmienky, ktoré sú potrebné na uzavretie prípadnej obchodnej dohody s EÚ. Keď Kosovo splní príslušné požiadavky, Komisia **predloží návrh** smerníc na rokovania o **obchodnej dohode.** Komisia navrhne, aby sa Kosovo začalo zúčastňovať na príslušných **programoch Únie**, ako je program Európa pre občanov a program Kultúra. Komisia za týmto účelom **predloží návrhy** smerníc na rokovanie o rámcovej dohode.

22. Je potrebné, aby **Bosna a Hercegovina** vytvorila vládu, ktorá je oddaná myšlienke o budúcnosti krajiny v EÚ a ktorá urýchli príslušné reformy. Bosna a Hercegovina by mala okamžite podniknúť počiatočné kroky na zosúladenie svojej ústavy s Európskym dohovorom o ľudských právach a na zvýšenie funkčnosti svojich

inštitúcií. Krajina musí byť schopná prijímať, vykonávať a presadzovať právne predpisy a pravidlá EÚ. Pokiaľ ide o medzinárodné záväzky, naďalej má zásadný význam dosahovanie pokroku v prípade cieľov a podmienok, ktoré je potrebné splniť, aby mohol Úrad vysokého predstaviteľa (OHR) ukončiť svoje pôsobenie. Svojou posilnenou prítomnosťou bude EÚ pomáhať Bosne a Hercegovine pri plnení cieľov agendy EÚ.

23. Správy o dosiahnutom pokroku za rok 2010 vo všeobecnosti naznačujú, že proces rozširovania EÚ napreduje tempom, ktoré do veľkej miery určuje preukázaná schopnosť krajín usilujúcich sa o členstvo na seba vziať záväzky vyplývajúce z členstva. Vyžaduje si to **trvalé reformy**, ako aj legislatívne a inštitucionálne úpravy, ktoré budú vierohodnej a presvedčivej povahy. Keďže dotknuté krajiny plnia stanovené normy – vrátane tých, ktoré sa týkajú demokracie, právneho štátu a základných práv a slobôd – Komisia sa zaväzuje, že s nimi bude spolupracovať, aby v rámci procesu rozširovania pokročili vpred.

PRÍLOHA 1

Záver a odporúčania v stanovisku Komisie k žiadosti Čiernej Hory a Albánska o členstvo

Čierna Hora

Čierna Hora dosiahla pokrok pri plnení kritérií týkajúcich sa stability inštitúcií zabezpečujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín, ktoré stanovila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani v roku 1993, a podmienky stanovené pre proces stabilizácie a pridruženia. Napriek tomu, je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie.

Pokiaľ ide o ekonomické kritériá, Čierna Hora dosiahla určitý stupeň makroekonomickej stability. Je však potrebné, aby Čierna Hora odstránila vnútornú a vonkajšiu nerovnováhu ako aj existujúce nedostatky, najmä vo finančnom sektore a fungovaní trhu práce, a posilnila právny štát s cieľom stať sa fungujúcim trhovým hospodárstvom v zmysle, ako to vytýčila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani v roku 1993. Je potrebné, aby Čierna Hora posilnila svoju fyzickú infraštruktúru a ľudské zdroje a pokračovala v realizácii štrukturálnych reforiem s tým cieľom, aby bola v strednodobom horizonte schopná čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie.

Vo všeobecnosti má Čierna Hora pozitívnu bilanciu dosiahnutých výsledkov v realizácii svojich záväzkov vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení.

Za predpokladu, že proces zosúlad'ovania právnych predpisov bude pokračovať a krajina bude vyvíjať ďalšie značné a trvalé úsilie na zaistenie vykonávania a presadzovania právnych predpisov, bude Čierna Hora v strednodobom horizonte schopná na seba vziať záväzky vyplývajúce z členstva vo väčšine oblastí *acquis*. Je nutné, aby sa osobitná pozornosť venovala oblasti voľného pohybu tovarov, práva duševného vlastníctva, poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, potravinovej bezpečnosti, veterinárnej a fytošnitárnej politiky, štatistiky, sociálnej politiky a zamestnanosti, regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov, justície a základných práv, spravodlivosti, slobody a bezpečnosti a finančnej kontroly. Úplný súlad s *acquis* v oblasti životného prostredia bude možno dosiahnuť iba v dlhodobom časovom horizonte a bude si vyžadovať zvýšené investície. Je potrebné, aby sa úsilie v tejto oblasti zrýchlilo.

Na politiky Európskej únie by pristúpenie Čiernej Hory malo celkovo obmedzený vplyv a neovplyvnilo by ani schopnosť Únie udržať a prehĺbovať svoj vlastný rozvoj.

Komisia sa domnieva, že rokovania s Čiernou Horou o pristúpení k Európskej únii by sa mali začať, keď krajina dosiahne potrebný stupeň súladu s kritériami vyplývajúcimi z členstva a najmä s kodanskými politickými kritériami, ktoré požadujú stabilné inštitúcie zaručujúce najmä právny štát. Je potrebné, aby Čierna Hora v tejto súvislosti splnila najmä tieto kľúčové priority:

- zlepšiť volebný právny rámec v súlade s odporúčaniami OBSE/ODIHR a Benátskej komisie, posilniť zákonodarnú a dozornú úlohu parlamentu,
- dokončiť základné kroky reformy verejnej správy vrátane zmien a doplnení zákona o všeobecnom správnom konaní a zákona o štátnych úradníkoch a štátnych

zamestnancoch, a posilniť orgán na riadenie ľudských zdrojov a štátny kontrolný úrad s cieľom zvýšiť profesionalitu a odstrániť politickosť orgánov verejnej správy a posilniť transparentný a zásluhový prístup pri vymenúvaní do funkcií a služobnom postupe,

- posilniť právny štát, najmä odpolitizovaným a zásluhovým vymenúvaním do funkcií členov súdnych a prokurátorských rád a štátnych prokurátorov ako aj posilnením nezávislosti, autonómie, efektívnosti a zodpovednosti sudcov a prokurátorov,
- zlepšiť protikorupčný právny rámec a implementovať protikorupčnú stratégiu a protikorupčný akčný plán vlády, v prípade proaktívnych vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení dosiahnuť solídne výsledky v prípadoch korupcie na všetkých úrovniach,
- posilniť boj proti organizovanej trestnej činnosti, ktorý sa opiera o posúdenie hrozieb a proaktívne vyšetrovanie, intenzívnejšiu spoluprácu s partnermi na regionálnej úrovni a úrovni EÚ, účinné spracúvanie spravodajských poznatkov a o posilnené kapacity a koordináciu v oblasti presadzovania práva. Dosiahnuť spoľahlivé výsledky v tejto oblasti,
- zlepšiť slobodu médií najmä dosiahnutím súladu s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade ohovárania a posilniť spoluprácu so zástupcami občianskej spoločnosti,
- implementovať právny a politický antidiskriminačný rámec v súlade s európskymi a medzinárodnými normami, zaručiť právny štatút vysídlených osôb, najmä Rómov, Aškalov a balkánskych Egyptanov, a zaisťovať dodržiavanie ich práv. Súčasťou toho bude prijatie a realizácia udržateľnej stratégie o uzatvorení utečeneckého tábora Konik.

Čierna Hora sa vyzýva, aby pokračovala vo svojom konštruktívnom angažovaní sa v regionálnej spolupráci a v upevňovaní dvojstranných vzťahov so susediacimi krajinami. Je nutné, aby sa otvorené dvojstranné otázky vyriešili. Je potrebné pokračovať v hladkej implementácii dohody o stabilizácii a pridružení a v tejto súvislosti sa požaduje, aby náležitú pozornosť venovala riešeniu zistených nedostatkov v takých oblastiach, ako je štátna pomoc a tranzitná doprava. Okrem toho sa krajina naliehavo vyzýva, aby pokračovala vo zvyšovaní svojich administratívnych kapacít vo všetkých oblastiach. Požaduje sa, aby osobitné úsilie vyvinula na zvýšenie efektivity a nestrannosti orgánov štátnej správy v takých citlivých oblastiach, ako je ochrana životného prostredia. Je nutné, aby boli prípady násillia voči novinárom a aktivistom MVO a prípady ich zavražďovania riadne trestne stíhané. Je nutné riešiť otázky domáceho násillia, zlého zaobchádzania a podmienok vo väzniciach, ktoré nedosahujú štandardnú úroveň.

Komisia vzhľadom na dosiahnutý pokrok odporúča, aby Rada Čiernej Hore udelila štatút kandidátskej krajiny.

V rozsahu inštitucionálneho rámca dohody o stabilizácii a pridružení bude Komisia monitorovať pokrok dosahovaný pri realizácii nutných reforiem a prostredníctvom finančného nástroja IPA bude pokračovať v podpore jej reformného úsillia. Správu o dosiahnutom pokroku Čiernej Hory Komisia predloží v súbore dokumentov o politike rozšírenia v roku 2011. V tejto správe sa predovšetkým zameria na implementáciu kľúčových priorít, ktoré bude vzhľadom na otvorenie prístupových rokovanií potrebné uskutočniť.

Albánsko

Albánsko dosiahlo pokrok pri plnení kritérií týkajúcich sa stability inštitúcií zabezpečujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín, ktoré stanovila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani v roku 1993, a podmienky stanovené pre proces stabilizácie a pridruženia. Napriek tomu, je však potrebné vyvinúť ďalšie značné úsilie.

Pokiaľ ide o ekonomické kritériá, Albánsko dosiahlo určitý stupeň makroekonomickej stability. Je však potrebné, aby Albánsko ďalej posilňovalo správu vecí verejných, zvyšovalo výkonnosť trhu práce, zaistilo uznanie majetkových práv a posilnilo právny štát s tým cieľom, aby sa stalo fungujúcim trhovým hospodárstvom v zmysle, ako to stanovila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani v roku 1993. Je potrebné, aby Albánsko posilnilo svoju fyzickú infraštruktúru a ľudské zdroje a pokračovalo v ďalších štrukturálnych reformách s tým cieľom, aby bolo v strednodobom horizonte schopné čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie.

Vo všeobecnosti má Albánsko pozitívnu bilanciu dosiahnutých výsledkov v realizácii svojich záväzkov vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení.

Za predpokladu, že proces zosúlad'ovania právnych predpisov bude pokračovať a krajina bude vyvíjať ďalšie značné a trvalé úsilie na zaistenie vykonávania a presadzovania právnych predpisov, bude Albánsko v strednodobom horizonte schopné na seba vziať záväzky vyplývajúce z členstva vo väčšine oblastí *acquis*. Osobitná pozornosť by sa mala venovať oblasti voľného pohybu tovarov, práva duševného vlastníctva, informačnej spoločnosti a médií, poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, potravinovej bezpečnosti, veterinárnej a fytozdravotnej politiky, rybného hospodárstva, dopravnej politiky, sociálnej politiky a zamestnanosti, regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov, justície a základných práv, spravodlivosti, slobody a bezpečnosti a finančnej kontroly. Úplný súlad s *acquis* v oblasti životného prostredia bude možno dosiahnuť iba v dlhodobom časovom horizonte a bude si vyžadovať značné investície. Úsilie v tejto oblasti by sa malo zrýchliť.

Na politiky Európskej únie by prístupenie Albánska malo celkovo obmedzený vplyv a neovplyvnilo by ani schopnosť Únie udržať a prehlbovať svoj vlastný rozvoj.

Komisia sa domnieva, že rokovania s Albánskom o prístupení k Európskej únii by sa mali začať, keď krajina dosiahne potrebný stupeň súladu s kritériami vyplývajúcimi z členstva a najmä s kodanskými politickými kritériami, ktoré požadujú stabilné inštitúcie zaručujúce najmä demokraciu a právny štát. Je potrebné, aby Albánsko v tejto súvislosti splnilo najmä tieto kľúčové priority:

- zaistiť riadne fungovanie parlamentu na základe konštruktívneho a trvalého dialógu medzi všetkými politickými stranami,
- prijať návrhy zákonov, ktoré požadujú zavedenie kvalifikovanej väčšiny v parlamente,
- vymenovať ombudsmana a zaistiť, aby osoby navrhnuté na vymenovanie do funkcie na ústavnom súde a najvyššom súde boli v parlamente riadne vypočuté a riadne sa o nich hlasovalo,
- upraviť legislatívny rámec volieb v súlade s odporúčaniami OBSE/ODIHR,
- zaistiť, aby sa voľby uskutočnili v súlade s európskymi a medzinárodnými normami,

- ukončiť základné kroky reformy verejnej správy vrátane zmien a doplnení zákona o verejnej službe, posilniť Úrad pre verejnú správu s cieľom zvýšiť profesionalitu verejnej správy a dosiahnuť jej odpolitizovanie a posilniť transparentný a zásluhový prístup pri vymenúvaní do funkcií a služobnom postupe,
- posilniť právny štát prijatím a implementáciou stratégie reformy v oblasti justície, zaistiť nezávislosť, účinnosť a zodpovednosť justičných inštitúcií,
- efektívne implementovať protikorupčnú stratégiu a protikorupčný akčný plán vlády, odstrániť prekážky vo vyšetrovaní najmä sudcov, ministrov a členov parlamentu, v prípade proaktívnych vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení dosiahnuť solidne výsledky v prípadoch korupcie na všetkých úrovniach,
- posilniť boj proti organizovanej trestnej činnosti, ktorý sa opiera o posúdenie hrozieb a proaktívne vyšetrovanie, intenzívnejšiu spoluprácu s partnermi na regionálnej úrovni a úrovni EÚ, a o lepšiu koordináciu subjektov presadzovania práva. Dosiahnuť spoľahlivé výsledky v tejto oblasti,
- vypracovať, prijať a implementovať národnú stratégiu a akčný plán v oblasti majetkových práv v nadväznosti na rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami a zohľadňujúc judikatúru ESLP, pričom by sa tieto dokumenty mali týkať reštitúcie a náhrady majetku a legalizačných postupov,
- prijať konkrétne opatrenia na zvýšenie ochrany ľudských práv, najmä v prípade žien, detí a Rómov, a efektívne implementovať antidiskriminačné politiky,
- prijať dodatočné opatrenia na zlepšenie zaobchádzania so zadržanými osobami na policajných staniach, vo vyšetrovacej väzbe ako aj vo väzniciach. Posilniť následné súdne opatrenia v prípadoch zlého zaobchádzania a zlepšiť uplatňovanie odporúčaní ombudsmana v tejto oblasti.

Albánsko sa vyzýva, aby pokračovalo vo svojom konštruktívnom angažovaní sa v regionálnej spolupráci a v upevňovaní dvojstranných vzťahov so susediacimi krajinami. Je potrebné pokračovať v hladkej implementácii dohody o stabilizácii a pridružení a v tejto súvislosti sa požaduje, aby náležitú pozornosť venovalo dodržiavaniu lehôt pri plnení svojich záväzkov. Okrem toho sa krajina naliehavo vyzýva, aby pokračovala v posilňovaní svojich administratívnych kapacít vo všetkých oblastiach. Úroveň spolupráce so zástupcami občianskej spoločnosti je potrebné zvýšiť. Je potrebné, aby Albánsko vyčlenilo primerané zdroje na zaručenie efektívneho fungovania svojich inštitúcií venujúcich sa ľudským právam a zvýšilo svoje úsilie v oblasti ochrany menšín. Požaduje sa posilniť slobodu médií a ich nezávislosť a odstrániť prevahu politických záujmov.

V rozsahu inštitucionálneho rámca dohody o stabilizácii a pridružení bude Komisia monitorovať pokrok dosahovaný pri realizácii nutných reforiem a prostredníctvom finančného nástroja IPA bude pokračovať v podpore jeho reformného úsilia. Správu o dosiahnutom pokroku Albánska Komisia predloží v súbore dokumentov o politike rozširovania v roku 2011. V tejto správe sa predovšetkým zameria na implementáciu kľúčových priorít, ktoré bude potrebné na otvorenie prístupových rokovaní uskutočniť.

PRÍLOHA 2

Závery správ o dosiahnutom pokroku Chorvátska, Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Bosny a Hercegoviny, Srbska, Kosova, Turecka a Islandu

Chorvátsko

Chorvátsko aj naďalej plní **politické kritériá**. Pokrok sa dosiahol vo viacerých oblastiach vrátane oblasti právneho štátu. Musí sa však pokračovať v úsilí a jeho ďalšom zintenzívňovaní, najmä pokiaľ ide o reformu justície a verejnej správy, oblasť boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, rešpektovanie a ochranu menšín a návrat utečencov.

Demokracia a právny štát boli vo väčšej miere posilnené. *Vláda a parlament* fungovali aj naďalej efektívne. Je však potrebné zvýšiť schopnosť parlamentu dohliadať na legislatívny proces. Pokračovalo sa v reforme justície, stále však existujú značné problémy, a to najmä v súvislosti s jej efektívnosťou, nezávislosťou a zodpovednosťou.

V oblasti reformy *verejnej správy* sa dosiahol obmedzený pokrok. Zákon o všeobecnom správnom konaní nadobudol účinnosť a bola prijatá stratégia rozvoja ľudských zdrojov a akčný plán v oblasti štátnej služby. Verejná správa však aj naďalej trpí nedostatkami, medzi ktoré patria zložité správne postupy, jej spolitizovanie a nedostatočné riadenie ľudských zdrojov. Aby sa dosiahli hmatateľné výsledky, vyžaduje si to pevnejší politický záväzok a lepšiu koordináciu medzi kľúčovými zainteresovanými stranami na ústrednej, regionálnej a miestnej úrovni.

Pokračovalo sa v reforme *justície*. Znížil sa počet nevybavených prípadov na súdoch a prostredníctvom ústavných zmien a doplnení sa posilnila nezávislosť justície. Stále sa však nedostavili hlavné výsledky, ktoré sa od procesu reforiem očakávajú. Problémy pretrvávajú najmä v oblasti uplatňovania transparentných kritérií pri vymenúvaní sudcov a prokurátorov, ďalšieho znižovania počtu nevybavených prípadov, dĺžky konaní a vykonávania súdnych rozhodnutí. Dosiahol sa určitý pokrok, pokiaľ ide o prejednávanie prípadov vojnových zločinov vrátane revízie sporných verdiktov z 90. rokov 20. storočia. Pretrváva však naďalej problém nepotrestania trestných činov, najmä zločinov spáchaných voči etnickým Srbom, z ktorých veľký počet nebol riadne vyšetrený.

V *boji proti korupcii* sa dosiahol značný pokrok. Zlepšila sa implementácia a celková koordinácia protikorupčného úsilia. Vo svojej činnosti pokračoval úrad pre boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ktorý v niektorých významných prípadoch vznesol obvinenia. Počet súdnych rozhodnutí sa zvýšil. Do ústavy bolo zahrnuté právo na prístup k informáciám verejných orgánov. Korupcia je však aj naďalej rozšírená v mnohých oblastiach. V praxi doteraz neboli v plnej miere overené nedávno modernizované právne a administratívne štruktúry, najmä pokiaľ ide o schopnosť súdov zvládať zvyšujúci sa počet a zložitosť prípadov. Je potrebné dosiahnuť výsledky v oblasti efektívneho vyšetrovania, stíhania a súdnych rozhodnutí, najmä pokiaľ ide o prípady korupcie na vysokých miestach. Pri predchádzaní konfliktom záujmov sa dosiahol len malý pokrok. V oblasti uplatňovania právnych predpisov týkajúcich sa prístupu k informáciám sa dosiahlo obmedzené zlepšenie. Nedostatky pretrvávajú v oblasti financovania politických strán a volebných kampaní.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti **ľudských práv a ochrany menšín**. Ochrana ľudských práv je vo všeobecnosti zabezpečená, ale v súvislosti s ich uplatňovaním ešte stále existujú

určité závažné problémy. Pokiaľ ide o *prístup k spravodlivosti*, začala sa rozsiahla reforma systému správneho súdnictva. V súčasnosti sa poskytuje štátom financovaná bezplatná právna pomoc. Postupy sú však zložité a celková úroveň poskytovanej pomoci je nízka. Pokiaľ ide o *väzenský systém*, boli prijaté legislatívne opatrenia na zlepšenie podmienok vo väzeniach prostredníctvom plánovaného zavedenia probačného systému. Väzenia sú aj naďalej preplnené a neposkytujú dostatočnú ochranu zdravia. Pokiaľ ide o *zlé zaobchádzanie*, ombudsmanovi boli naďalej doručované sťažnosti na neprimerané používanie sily zo strany polície.

Slobodu prejavu vrátane slobody a pluralizmu médií ustanovuje zákon a vo všeobecnosti sa dodržiava. Vydavatelia aj novinári však ešte stále informujú o vyvíjaní politického tlaku. Stále pretrvávajú problémy s nezávislosťou miestnych médií.

Pokiaľ ide o *práva žien* a rovnosť pohlaví, dosiahol sa iba obmedzený pokrok. Postavenie žien na trhu práce sa výrazne nezmenilo a úroveň nezamestnanosti žien je stále vysoká. Ombudsman pre práva detí začal aktívnejšie propagovať a chrániť *práva detí*. Tomuto orgánu však chýbajú primerané zdroje, aby mohol svoj mandát vykonávať v plnej miere.

Dosiahol sa určitý pokrok vo vzťahu k *sociálne zraniteľným skupinám obyvateľstva a osobám so zdravotným postihnutím*. Posilňujú sa kapacity úradu ombudsmana pre osoby so zdravotným postihnutím, najmä vzhľadom na rozšírenie jeho zastúpenia v regiónoch. Prejavuje sa však nedostatok informácií o právach a nárokoch v oblasti sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti a dôchodkov. Kritéria na stanovenie nárokov sa neuplatňujú konzistentne a právne predpisy, ktoré osobitné práva upravujú, nie sú ucelené. Prechod od inštitucionálnej starostlivosti k službám starostlivosti na komunitnej báze postupuje pomaly.

Boli podniknuté určité kroky s cieľom zvýšiť informovanosť o novom *antidiskriminačnom* zákone. Znalosť o jeho rozsahu je však u orgánov a v radoch občanov veľmi obmedzená a na sudy sa dostane iba malý počet sťažností vo veci diskriminácie. Dosiahol sa určitý pokrok v oblasti právnych predpisov vzťahujúcich sa na trestné činy z nenávisťi, avšak jej implementácia sa nachádza v počiatočnom štádiu.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *rešpektovania a ochrany menšín* a v oblasti *kultúrnych práv*. V súvislosti so zlepšenými vzťahmi v regióne, najmä medzi Chorvátskom a Srbskom, možno badať väčší dôraz na otázky menšín. Boli posilnené ústavné ustanovenia o menšinách. Naďalej sa venovala pozornosť rómskej menšine, pričom nastalo zlepšenie najmä v oblasti predškolského vzdelávania. Napriek finančným úsporným opatreniam sa úroveň financovania dostupného pre organizácie menšín znížila iba nepatrne. Menšiny však stále čelia mnohým problémom. Je potrebné, aby Chorvátsko posilnilo ducha tolerancie voči srbskej menšine. Takisto je potrebné, aby Chorvátsko prijalo primerané opatrenia na ochranu tých osôb, ktoré môžu stále čeliť hrozbám alebo diskriminácii, nepriateľskému správaniu alebo násiliu. Rómska menšina čelí obzvlášť zložitým životným podmienkam, pričom s problémami sa stále stretáva v oblasti vzdelávania, sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, zamestnanosti a prístupu k dokladom totožnosti. Pokiaľ ide o zamestnanosť, príslušníci menšín tu ešte stále čelia ťažkostiam a z toho sa odvíja aj ich nedostatočné zastúpenie v štátnej správe, v justícii a v polícii, ale aj v oblasti verejného sektora v širšom slova zmysle.

V otázke *utečencov* sa dosiahol určitý pokrok. Utečenci pokračovali v návrate do Chorvátska. Bývalým držiteľom nájomných a užívateľských práv sa aj naďalej poskytuje ubytovanie. Bol prijatý prepracovaný akčný plán o urýchlenej implementácii meškajúcich plánov vlády na

zabezpečenie bývania z roku 2009, s cieľom ich plnej implementácie v roku 2011. Určitý pokrok sa dosiahol pri obnove poškodených domov. Značný počet nevyriešených odvolaní voči odmietnutým žiadostiam o pomoc na rekonštrukciu sa znížil. Pokračovalo sa v uplatňovaní rozhodnutia o uznávaní dôchodkových nárokov. Tempo dosahovania pokroku pri plnení cieľov v oblasti bývania z roku 2009 však bolo pomalé. Doteraz nebolo úplne vybavených niekoľko tisíc žiadostí o zabezpečenie bývania. Navracajúcim sa utečencom bude potrebné poskytnúť niekoľko tisíc ubytovacích jednotiek. Veľký počet žiadostí o rekonštrukciu obydľia zostáva nevybavených. Je potrebné vyvinúť úsilie o vytvorenie nevyhnutných podmienok na stály návrat utečencov.

Pokiaľ ide o **regionálne otázky a medzinárodné záväzky**, Chorvátsko aj naďalej spolupracuje s **Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY)**. Je potrebné, aby osobitná pracovná skupina zriadená vládou pokračovala vo svojej práci na nájdení chýbajúcich dokumentov o delostreleckých útokoch, ktoré požaduje úrad žalobcu ICTY, alebo zistiť, čo sa s nimi stalo. Stretnutie ministrov v marci 2010 v Belehrade dalo procesu vyplývajúceho zo Sarajevského vyhlásenia nový impulz. Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Čierna Hora a Srbsko dohodli na spolupráci pri ozrejmovaní štatistík o utečencoch. Uvedené krajiny sa tiež zaviazali, že do konca tohto roka nájdu riešenia viacerých otvorených otázok.

Chorvátsko sa naďalej aktívne zapájalo do regionálnych iniciatív, medzi inými do Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP), do činnosti Rady pre regionálnu spoluprácu (RCC) a aktivít v rámci Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA). V otázke regionálnej spolupráce zaujal chorvátsky prezident proaktívny prístup. Dvojstranné vzťahy s ostatnými krajinami zahrnutými do procesu rozširovania a susednými členskými štátmi EÚ vrátane Srbska sa naďalej rozvíjali. Podpísaním dohody o medzinárodnom arbitrážnom vymedzení spornej hranice sa vzťahy so Slovinsko zlepšili.

Chorvátske **hospodárstvo** vážne zasiahla globálna hospodárska a finančná kríza. V prvom štvrtroku 2009 sa krajina dostala do recesie a v polovici roka 2010 sa neprejavovali žiadne jasné známky oživenia. Výrazne sa zvýšila nezamestnanosť, verejný deficit a dlh. Zahraničné zadlženie krajiny, ktoré zostáva jedným z hlavných zraniteľných miest hospodárstva, sa ďalej zvyšovalo. Vďaka politikám centrálnej banky sa udržala menová stabilita a finančný sektor si s krízou poradil relatívne dobre.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Chorvátsko má funkčné trhové hospodárstvo. Chorvátsko by malo byť schopné čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie, za predpokladu, že bude s dostatočným odhodlaním uskutočňovať svoj komplexný program reforiem zameraný na odstraňovanie štrukturálnych nedostatkov.

V súvislosti s diskusiou o základoch trhového hospodárstva sa udržal široký politický konsenzus. Plán na oživenie hospodárstva poskytol hospodárskej politike strednodobé smerovanie. Prínos tohto plánu pre oblasť rastu a konkurencieschopnosti v medzinárodnom meradle závisí od jeho efektívnej realizácie. Vzhľadom na existujúce obmedzenia bola makroekonomická politika pri odstraňovaní následkov globálnej hospodárskej a finančnej krízy celkovo primeraná. Menovej politike sa podarilo udržať stabilitu výmenného kurzu ako aj finančnú stabilitu a zároveň zmiernovať tlaky na likviditu. V dôsledku recesie sa znížil deficit bežného účtu a inflačné tlaky ďalej opadali. Bankový sektor sa naďalej vyznačoval odolnosťou voči otrasom.

Štrukturálne reformy vo všeobecnosti pokračovali len veľmi pomaly, a to najmä pokiaľ ide o privatizáciu a reštrukturalizáciu stratových podnikov. Trh práce bol naďalej veľmi nepružný a vyznačoval sa nízkou mierou zamestnanosti a účasti, čo sa ešte viac prehĺbilo počas recesie. Vo fiškálnej oblasti orgány vyvinuli obmedzené úsilie na zastavenie rastúceho deficitu a zvýšenie efektívnosti verejných výdavkov. Vyplácanie sociálnych transferov boli aj naďalej vysoké a nie dobre zacielené a veľký počet štátnych podnikov aj naďalej dostával štátnu podporu vo forme priamych a nepriamych dotácií a záruk. Na dosiahnutie strednodobej fiškálnej udržateľnosti medzi kľúčové výzvy naďalej patrí zlepšenie postupu zostavovania rozpočtu, rozpočtová disciplína a zvýšenie efektívnosti verejných výdavkov. Investičné prostredie aj naďalej trpelo značnou regulačnou záťažou a početnými parafiskálnymi daňami.

Chorvátsko zlepšilo svoju **schopnosť vziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**. Prípravy na plnenie požiadaviek EÚ aj naďalej pokračovali dobre a vo väčšine sektorov sa dosiahol značný stupeň zosúladenia s pravidlami EÚ. Vo väčšine oblastí sa dosiahol ďalší pokrok, a to vrátane tých kapitol, v ktorých je už úroveň zosúladenia vysoká. Je potrebné, aby sa v určitých oblastiach vyvinulo dodatočné úsilie na posilnenie administratívnych kapacít nevyhnutných na riadne uplatňovanie *acquis*.

Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *voľného pohybu tovaru*, pričom zosúladenie s *acquis* v tejto kapitole výrazne napredovalo. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, najmä v oblasti posudzovania zhody, metrológie a dohľadu nad trhom. Je potrebné, aby Chorvátsko dokončilo zosúladovanie s *acquis* a posilnilo svoje implementačné kapacity. V oblasti *voľného pohybu pracovníkov* bol zaznamenaný značný pokrok a dosiahla sa tu uspokojivá úroveň zosúladenia právnych predpisov. Je potrebné vyvinúť dodatočné úsilie predovšetkým na posilnenie koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *práva usadiť sa a slobody poskytovať služby*, najmä pokiaľ ide o vzájomné uznávanie odborných kvalifikácií a o poštové služby. Vo všeobecnosti je proces zosúladovania s *acquis* uspokojivý. Vyžaduje sa väčšie úsilie na dokončenie zosúladenia predovšetkým v oblasti vzájomného uznávania odborných kvalifikácií a na transponovanie smernice o službách. Je potrebné pokračovať v práci na zvyšovaní administratívnych kapacít.

Ďalší pokrok sa dosiahol pri zosúladení s *acquis* v oblasti *voľného pohybu kapitálu*. Je potrebné ďalej vyvíjať úsilie na dokončenie procesu liberalizácie pohybu kapitálu a konsolidovať presadzovanie právnych predpisov upravujúcich problematiku boja proti praniu špinavých peňazí.

Značný pokrok sa zaznamenal v oblasti *verejného obstarávania*, najmä v podobe zvýšenia kapacít hlavných zainteresovaných strán na koordináciu a implementácie politiky verejného obstarávania. Na všetkých úrovniach verejného obstarávania je naďalej potrebné zvyšovať efektívne uplatňovanie práva.

Určité výsledky možno pozorovať v oblasti *práva obchodných spoločností*. Zosúladovanie s *acquis* pokračuje. V oblasti auditu je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie.

K pokroku došlo v oblasti *práv duševného vlastníctva*. Zosúladenie s *acquis* v tejto oblasti dosiahlo veľmi vysokú úroveň a pokrok bol zaznamenaný v súvislosti s ich presadzovaním. Je však naďalej potrebné zvyšovať všeobecnú informovanosť o právach duševného vlastníctva.

Výrazný pokrok sa dosiahol v oblasti *politiky hospodárskej súťaže*, najmä pokiaľ ide o ukončenie postupu verejného obstarávania na reštrukturalizáciu lodeníc. Celkovo sa dosiahla značná miera zosúladenia. Je však nutné vynaložiť ešte ďalšie úsilie na prijatie

reštrukturalizačných plánov v súlade s *acquis* o štátnej pomoci pre lodenice v ťažkostiach, dosiahnuť zlepšenie výsledkov chorvátskej agentúry na ochranu hospodárskej súťaže v presadzovaní príslušných právnych predpisov proti kartelom a zvýšenie jeho administratívnych kapacít, najmä v antitrustovej oblasti. Je potrebné dokončiť zosúladenie chorvátskeho zákona o televíznom a rozhlasovom vysielaní. Tiež je potrebné aktualizovať národné plány na reštrukturalizáciu oceľarskeho priemyslu.

Veľký pokrok bol zaznamenaný v oblasti *finančných služieb* vo vzťahu k zosúladeniu právnych predpisov, ako aj zvyšovaniu administratívnych zdrojov. Je však potrebné ešte viac posilniť administratívne kapacity regulačných orgánov.

Chorvátsko dosiahlo významný pokrok v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*, kde dosiahlo vysoký stupeň zosúladenia svojich právnych predpisov s *acquis*. Je však potrebné vyvíjať neustále úsilie pri posilňovaní kapacít oboch vnútroštátnych regulačných orgánov, aby sa príslušný právny rámec správne uplatňoval. Je potrebné pokračovať v liberalizácii všetkých segmentov na trhoch elektronických komunikácií.

Značný pokrok bol zaznamenaný v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka*, najmä pokiaľ ide o zriadenie a implementáciu platobnej agentúry a integrovaného administratívneho a kontrolného systému a organizáciu spoločného trhu. V týchto kľúčových oblastiach spoločnej poľnohospodárskej politiky je však potrebné pokračovať vo vyvíjaní značného úsilia. Je tiež potrebné, aby Chorvátsko úplne zosúladiť systém podpory poľnohospodárov s *acquis* a zvýšilo schopnosť efektívnejšie čerpať prostriedky určené na rozvoj vidieka.

Dostatočný pokrok sa dosiahol v zosúladení právnych predpisov týkajúcich sa *politiky v oblasti bezpečnosti potravín a politiky vo fytozdravotnej a veterinárnej oblasti*, a to najmä prijatím a implementáciou sekundárnych právnych predpisov. Transpozícia *acquis* značne pokročila vo všetkých sektoroch. Významný pokrok sa dosiahol prijatím národného programu modernizácie zariadení vyrábajúcich potraviny živočíšneho pôvodu a vedľajšie produkty živočíšneho pôvodu. Implementácia programu, posilňovanie administratívnych a kontrolných kapacít a vytváranie kontrolných miest na hraniciach si vyžadujú vyvíjať neustále úsilie.

Chorvátsko dosiahlo značný pokrok pri zosúladovaní právnych predpisov s *acquis* v oblasti *rybného hospodárstva*. Prípravy na uplatňovanie politik v oblasti rybného hospodárstva sú v pokročilom štádiu. Je potrebné, aby Chorvátsko zlepšilo uplatňovanie právnych predpisov, najmä v oblasti správy flotíl, inšpekčnej, kontrolnej a štrukturálnej politiky.

Ďalší pokrok sa dosiahol v oblasti *dopravy*. Úroveň zosúladenia právnych predpisov je vo všeobecnosti uspokojivá. Potrebné je však dokončiť zosúladenie v sektore leteckej dopravy. Pri implementácii a presadzovaní príslušného *acquis* je ešte potrebné vynaložiť dodatočné úsilie.

V kapitole o *energetike*, v ktorej je súlad právnych predpisov na vysokom stupni, sa dosiahol ďalší pokrok. Potrebné je však vynaložiť značné úsilie na zvýšenie výkonnosti administratívy a nezávislosti regulačných orgánov v sektore energetiky.

V oblasti *daní* sa dosiahol určitý pokrok, najmä pokiaľ ide o prevádzkové kapacity a informatizáciu. Chorvátske právne predpisy v oblasti priamych a nepriamych daní sú v prevažnej miere v súlade s *acquis*. Napriek tomu je potrebné uskutočniť ďalšie zosúladovanie, predovšetkým v oblasti DPH a spotrebných daní. Je potrebné aj naďalej vyvíjať úsilie na posilnenie administratívnych kapacít, a to aj v oblasti vzájomného prepojenia informačných technológií.

Ďalší pokrok sa dosiahol v oblasti *hospodárskej a menovej politiky*, kde je súlad s *acquis* v podstate dokončený.

Pokiaľ ide o *štatistiku*, výrazný pokrok sa dosiahol pri modernizácii štatistickej infraštruktúry. Dosiahla sa tu aj dostatočná miera súladu právnych predpisov. Je však potrebné naďalej vyvíjať úsilie, aby boli chorvátske štatistiky úplne v súlade s požiadavkami EÚ.

Značný pokrok bol zaznamenaný v oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti*. Dosiahnutá bola dostatočná miera zosúladenia s *acquis*. V zosúladení právnych predpisov sa však vyskytujú určité nedostatky, konkrétne pri transponovaní smerníc o pracovnom práve a v oblasti antidiskriminačných opatrení a rovnosti pohlaví. Administratívne kapacity si vyžadujú ďalšie posilnenie.

Chorvátsko dosiahlo pokrok v oblasti *podnikania a priemyselnej politiky*, najmä pokiaľ ide o zásady a nástroje v tejto oblasti politiky. Zosúladovanie s *acquis* veľmi pokročilo. Je potrebné pokračovať v úsilí o zlepšovanie podnikateľského prostredia. Potrebné je tiež pokračovať v úsilí o reštrukturalizáciu oceľiarskeho a najmä lodárskeho priemyslu.

Chorvátsko dosiahlo ďalší pokrok v rozvíjaní *transeurópskych sietí*. Zosúladenie s *acquis* v tejto oblasti sa dokončilo.

Dostatočný pokrok sa dosiahol v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*, obzvlášť pri príprave strategických dokumentov a stanovení inštitúcií a mechanizmov na implementáciu politiky súdržnosti EÚ, pri prijímaní pracovníkov a ich ďalšej odbornej príprave. Prípravy Chorvátska na uplatňovanie politiky súdržnosti EÚ relatívne napreďovali. Potrebné je, aby Chorvátsko dokončilo svoje prípravy, a to tak, aby sa zameralo na vytvorenie zásobníka kvalítne vypracovaných projektov a na efektívne čerpanie finančných prostriedkov.

Chorvátsko dosiahlo značný pokrok v oblasti *justície a základných práv*. Reforma justície pokračovala prijatím nových právnych predpisov na posilnenie jej nezávislosti a ďalším znižovaním počtu nevybavených prípadov na súdoch. Reforma justície však predstavuje jeden z hlavných projektov, pričom v tejto oblasti sa stále vyskytujú značné problémy, a to najmä v súvislosti s jej efektívnosťou, nezávislosťou a zodpovednosťou. Zvýšilo sa protikorupčné úsilie, čo prinieslo niektoré pozitívne výsledky, ale korupcia je v mnohých oblastiach stále rozšírená. Je potrebné dosiahnuť výsledky v oblasti efektívneho vyšetrovania, stíhania a prijímania súdnych rozhodnutí, najmä pokiaľ ide o prípady korupcie na vysokých miestach. Tiež je potrebné posilniť preventívne opatrenia, ako je napríklad zvýšenie transparentnosti verejných výdavkov. Došlo k posilneniu ochrany základných práv, je však potrebné, aby sa zlepšila v praxi, najmä v prípade menších a utečencov.

Chorvátsko dosiahlo značný pokrok v oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti*. Výrazne sa zlepšil systém poskytovania azylu, potrebné je však venovať pozornosť integrácii osôb, ktorým Chorvátsko poskytlo ochranu, a ochrane maloletých nelegálnych prisťahovalcov. Dostatočný pokrok sa dosiahol vo vízovej oblasti. Potrebné je však pokračovať v zosúladovaní s *acquis* v oblasti vízovej politiky. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti vonkajších hraníc. Je však potrebné zmeniť a doplniť niektoré hľadiská akčného plánu integrovaného riadenia hraníc a urýchlene prikročiť k modernizácii príslušného vybavenia. V oblasti justičnej spolupráce v občianskoprávných a trestných veciach sa dosiahol významný pokrok. Robili sa pokroky v oblasti protidrogovej politiky.

Pokročilo sa v oblasti *vedy a výskumu*, ale v dôsledku hospodárskej a finančnej krízy sa tempo dosahovaného pokroku spomalilo. Potrebne je vyvinúť úsilie na ďalšie zvyšovanie výskumných kapacít, na poskytovanie odbornej prípravy a zvyšovanie investícií do výskumu zo strany priemyslu a malých a stredných podnikov. Ďalší pokrok bol dosiahnutý pokiaľ ide o *acquis* v oblasti *vzdelávania a kultúry*. V tejto oblasti sa dosiahla dostatočná miera zosúladenia. Je potrebné, aby Chorvátsko pokračovalo vo svojom úsilí, pokiaľ ide o prípravu na riadenie programov Celoživotné vzdelávanie a Mládež v akcii.

Pokiaľ ide o zosúladenie právnych predpisov a ich implementáciu, dostatočný pokrok sa dosiahol v kapitole *životného prostredia*. Je však potrebné dokončiť zosúladovanie právnych predpisov v oblasti kvality vody a do určitej miery v oblasti zmeny klímy. Potrebne je zlepšiť uplatňovanie horizontálneho *acquis* a spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti životného prostredia. Prípravy Chorvátska sa celkovo blížia k záveru. Je potrebné, aby krajina pokračovala v posilňovaní svojich administratívnych kapacít, najmä na miestnej úrovni.

Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *ochrany spotrebiteľa a ochrany zdravia*. Dosiahla sa tu dostatočná miera súladu právnych predpisov. Trvalé úsilie je potrebné na ďalšie posilnenie administratívnych kapacít.

V oblasti *colnej únie* sa dosiahol dostatočný pokrok. Právne predpisy Chorvátska v oblasti ciel sú do veľmi veľkej miery v súlade s *acquis*. Krajina ďalej napredovala v oblasti informačných technológií, najmä čo sa týka ich vzájomnej prepojenosti. Je potrebné dosiahnuť ďalší pokrok pri uplatňovaní protikorupčnej stratégie a pripravovaní vzájomnej prepojenosti informačných systémov a odstraňovaní posledných nezrovnalostí v chorvátskych právnych predpisoch.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *vonkajších vzťahov*. Zosúladenie právnych predpisov Chorvátska v tejto oblasti výrazne pokročilo a krajina pokračuje v koordinácii a zosúladovaní svojich stanovísk na medzinárodných fórach. Je však potrebné, aby sa Chorvátsko zameralo na úplné plnenie svojich medzinárodných záväzkov, keď prijme bezpečnostné opatrenia. Ďalšie finančné prostriedky je potrebné vyčleniť na rozvojovú politiku a humanitárnu pomoc.

V oblasti *zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky* dosiahlo Chorvátsko ďalší pokrok. Aj naďalej sa zúčastňovalo na viacerých vojenských a civilných misiách EÚ. Vo všeobecnosti dosiahlo Chorvátsko vysokú úroveň v procese zosúladovania právnych predpisov. Je potrebné, aby Chorvátsko aj naďalej posilňovalo uplatňovanie a presadzovanie kontroly zbraní vrátane transparentnosti informácií týkajúcich sa zbraní.

K pokroku došlo v oblasti *finančnej kontroly*. Posilnila sa nezávislosť štátneho kontrolného úradu. Teraz by sa úsilie malo sústrediť na udržateľnosť reforiem. Je potrebné, aby orgány zapojené do koordinačnej štruktúry v oblasti boja proti podvodom zvýšili svoje úsilie o efektívne uplatňovanie stratégie boja proti podvodom.

V súvislosti s *finančnými a rozpočtovými ustanoveniami* sa dosiahol ďalší pokrok. Pokračovalo sa v budovaní inštitucionálnych kapacít na uplatňovanie predpisov o vlastných zdrojoch. Chorvátsko dosiahlo vysoký stupeň súladu právnych predpisov s *acquis* v tejto oblasti, ako aj kapacít na ich uplatňovanie, s výnimkou prípadov týkajúcich sa odvodov z produkcie cukru. Je potrebné, aby Chorvátsko ďalej zvyšovalo svoje koordinačné kapacity.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko aj naďalej v dostatočnej miere plní **politické kritériá**. V nadväznosti na rozsiahle reformy uskutočnené v roku 2009 sa dosiahol ďalší pokrok, aj keď nerovnomerným tempom. Celkovo je vládna koalícia stabilná a politické sily navzájom spolupracujú. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti reformy parlamentu, polície, justície, verejnej správy a v oblasti rešpektovania a ochrany menšín. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie vo väčšine oblastí, ktoré súvisia s politickými kritériami. Zdrojom stálych vážnych obáv je nezávislosť justície, reforma verejnej správy a sloboda prejavu v médiách. Je potrebné prehĺbiť politický dialóg.

Ochridská rámcová dohoda je aj naďalej základným prvkom **demokracie a právneho štátu** v tejto krajine. Dosiahol sa určitý pokrok v súvislosti s uplatňovaním jazykového zákona, decentralizáciou a spravodlivým zastúpením. Je potrebné prostredníctvom dialógu vyvíjať stále úsilie o plnenie cieľov uvedenej dohody a zaistiť jej úplné vykonávanie.

Ďalší pokrok sa dosiahol v oblasti reformy *parlamentu*. Boli prijaté zmeny a doplnenia rokovacieho poriadku, ktoré opozícii zaručujú jej práva. Parlament prijal opatrenia na posilnenie svojej inštitucionálnej kapacity, najmä vytvorením Parlamentného inštitútu. Neschopnosť príslušných parlamentných výborov pravidelne sa stretávať však marila dialóg o vzťahoch medzi jednotlivými národmi.

Partneri vo *vládnej koalícii* pokračujú v konštruktívnej spolupráci. Sú odhodlaní uskutočňovať reformy s cieľom pripraviť krajinu na pristúpenie k Európskej únii. Otázky týkajúce sa vzťahov medzi jednotlivými národmi si však vyžadujú hlbší dialóg. Aby sa proces decentralizácie pohol vpred v súlade s Ochridskou rámcovou dohodou, je nevyhnutné vyvinúť dodatočné úsilie. Je potrebné, aby bol finančný rámec pre miestnu správu transparentnejší a spravodlivejší. Spoluprácu medzi vládou a Národnou radou pre európsku integráciu je potrebné ďalej rozvíjať.

Pokiaľ ide o fungovanie *verejnej správy*, v tejto oblasti sa dosiahol určitý pokrok. Bol prijatý zákon o štátnych zamestnancoch. V oblasti reformy polície nadobudol zákon o vnútorných veciach účinnosť a bola prijatá väčšina právnych predpisov. Výrazne viac úsilia je však potrebné vyvinúť na zaistenie transparentnosti, profesionality a nezávislosti verejnej služby. Na všetkých úrovniach verejnej správy sa vyskytovali neprimerané politické zásahy do prijímania a služobného postupu pracovníkov. Právny rámec je potrebné ďalej zlepšovať najmä v oblasti prijímania pracovníkov na základe ich kvality. Proces premeny veľkého počtu dočasných pracovných miest na trvalé v mnohých prípadoch nezabezpečil prijímanie pracovníkov na základe ich kvality a výberového konania.

V oblasti *reformy justície* sa dosiahol iba obmedzený pokrok. Zlepšením rozpočtového hospodárenia sa zvýšila efektivita súdov. Obavy však stále pretrvávajú, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť justície. Nedosiahol sa žiadny ďalší pokrok, aby sa zaistilo uplatňovanie existujúcich právnych predpisov v praxi. V tejto súvislosti je dôležité, aby boli na nové pracovné miesta uprednostňovaní absolventi akadémie pre odbornú prípravu sudcov a prokurátorov.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *politiky boja proti korupcii*. Uskutočnili sa rozsiahle policajné operácie, pri ktorých sa využili osobitné vyšetrovacie postupy. Bol zavedený právny a inštitucionálny rámec, avšak v prípadoch korupcie na vysokých miestach je potrebné dosiahnuť presvedčivejšie výsledky, pokiaľ ide o úspešnosť obvinení. Uplatňovanie existujúcich právnych predpisov v oblasti majetkových priznaní, konfliktu záujmov a financovania politických strán je neefektívne. Pre štátnu komisiu na boj proti korupcii je

potrebné zaistiť dostatočnú zdrojovú základňu. Korupcia je aj naďalej rozšírená v mnohých oblastiach a stále predstavuje vážny problém.

Právny a inštitucionálny rámec v oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* existuje a občianske a politické práva sú vo všeobecnosti dodržiavané. Je však potrebné v plnej miere presadzovať existujúce právne záruky.

Čiastočne otvorený blok vo väzení Idrizovo, kde panovali ponižujúce a neľudské podmienky, bol zatvorený. Realizácia stratégie zameranej na odstraňovanie zostávajúcich vážnych nedostatkov v oblasti väzenských podmienok však napreduje pomaly. Dohľad nad subjektmi presadzovania práva je aj naďalej neúplný. V oblasti slobody prejavu rastú obavy, pokiaľ ide o politické zásahy v médiách a neprimerané tlaky na novinárov. Zapojenie občianskej spoločnosti do procesu rozvíjania politiky je aj naďalej obmedzené.

Ombudsman bol aj naďalej ústredným prvkom ochrany a podpory ľudských práv. Jeho pracovná záťaž sa za vykazované obdobie zvýšila. Podiel odporúčaní, ktoré verejné orgány prijali, sa však znížil. Potrebné je posilniť autoritu a zdroje ombudsmana.

Právne predpisy o ochrane *sociálnych a hospodárskych práv* boli už v prevažnej miere prijaté. Pokračovalo sa v uplatňovaní stratégie boja proti domácemu násiliu. Dospelo sa k dohode o zástupcoch v Rade pre hospodárske a sociálne otázky, čím sa uľahčil sociálny dialóg. Prijal sa rámcový antidiskriminačný zákon. Sexuálna orientácia ako jeden z dôvodov diskriminácie sa však v zákone neuvádza. Je potrebné vypracovať strategický prístup k rovnosti príležitostí. V oblasti uplatňovania zákona o súdnom systéme pre mladistvých a v súvislosti s dohovorom OSN o právach dieťaťa je potrebné vyvinúť dodatočné úsilie.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *rešpektovania a ochrany menšín a kultúrnych práv*. Dosiahol sa určitý pokrok, pokiaľ ide o spravodlivé zastúpenie, a v rámci systému vzdelávania vláda podnikla kroky na posilnenie integrácie medzi jednotlivými národmi. Napriek tomu je však integrácia národnostných menšín obmedzená a je potrebné viesť intenzívnejší dialóg s cieľom posilniť dôveru, najmä v oblasti kultúry a jazyka. Pokiaľ ide o práva Rómov, znížil sa počet osôb, ktorým chýbali doklady totožnosti. Boli prijaté opatrenia, aby sa predchádzalo neopodstatnenému umiestňovaniu detí do osobitných škôl. Rómovia však stále čelia veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko v plnej miere spolupracovala s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY). Vnútroštátny právny systém sa venuje prípadom, ktoré ICTY odovzdal späť vnútroštátnym orgánom.

Pokiaľ ide o Medzinárodný trestný súd, dvojstranná dohoda o imunite s USA nie je v súlade so spoločnými pozíciami EÚ a s jej usmerňovacími zásadami. Je potrebné, aby krajina svoje stanovisko zosúladila so stanoviskom EÚ.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko sa naďalej aktívne zapájala do iniciatív v oblasti regionálnej spolupráce, medzi inými do procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP), do činnosti Rady pre regionálnu spoluprácu (RCC) a aktivít v rámci Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA).

Krajina je aktívnym partnerom v regióne a jej dvojstranné vzťahy so susedmi sú všeobecne dobré. Po ukončení vytýčenia spoločnej hranice s Kosovom, nemá Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko v oblasti hraníc žiadne otvorené otázky. Na vzťahy s Gréckom však aj

naďalej negatívne vplýval nevyriešený spor o názov krajiny. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko sa zúčastňuje na rozhovoroch zameraných na hľadanie riešenia, ktoré sa konajú pod záštitou OSN. Malo by sa zabrániť prijímaniu opatrení a vydávaniu vyhlásení, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na dobré susedské vzťahy. Priame stretnutia na najvyšších politických úrovniach predstavujú pozitívne kroky, hoci nepriniesli žiadne konkrétne výsledky. Je aj naďalej veľmi dôležité udržiavať dobré susedské vzťahy, a to aj úsilím o dosiahnutie obojstranne prijateľného riešenia v otázke názvu krajiny pod záštitou OSN.

Vďaka tomu, že finančný sektor bol iba v malej miere vystavený riziku medzinárodných znehodnotených aktív, ako aj vďaka prílevu silného súkromného kapitálu a stabilnému verejnému sektoru zaznamenalo **hospodárstvo** Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko iba malý pokles. Pokračovalo sa v uskutočňovaní štrukturálnych reforiem. Významným zdrojom obáv však neprestáva byť vysoká štrukturálna nezamestnanosť, a to predovšetkým medzi mladými ľuďmi a osobami s nízkym stupňom vzdelania. V odstraňovaní inštitucionálnych nedostatkov sa dosiahlo nepatrné zlepšenie, ale nedostatky v oblasti právneho štátu aj naďalej negatívne ovplyvňujú podnikateľské prostredie.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko aj naďalej výrazne napreduje. Pri snahe stať sa fungujúcim trhovým hospodárstvom dosiahla v niektorých oblastiach ďalší pokrok, predovšetkým znížením prekážok na vstup na trh a jeho opustenie a zvýšením kapacít súdov pri vybavovaní prípadov týkajúcich sa hospodárskej činnosti. V strednodobom horizonte by mala byť schopná čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie za predpokladu, že bude naďalej a s dostatočným odhodlaním uskutočňovať svoj program reforiem zameraný na odstraňovanie významných štrukturálnych nedostatkov.

V krajine panuje široký konsenzus o základných prvkoch hospodárskej politiky. K makroekonomickej stabilite prispela menová politika, ktorá sa *de facto* opiera o viazanosť na euro. Po určitej expanzívnej fáze v roku 2008 sa fiškálna politika v roku 2009 viac orientovala na dosiahnutie stability. Zlepšila sa bilancia zahraničného obchodu krajiny, nakoľko sa v nej premietlo mierne oživenie vývozu a určitý pokles dovozu v dôsledku oslabenia domáceho dopytu, ako aj silný prílev súkromného kapitálu. Privatizácia bola v podstate zavŕšená. Rovnako aj liberalizácia cien a obchodu. Ďalší pokrok sa dosiahol v zlepšovaní podmienok vstupu na trh a registrácie a v zjednodušovaní regulačného rámca. Trvanie konkurzných konaní sa ešte viac skrátilo a registrácia majetku je z veľkej časti dovŕšená. Finančný sektor si s krízou poradil dobre a posilnila sa nezávislosť subjektov vykonávajúcich dohľad na ním a jeho reguláciu.

V dôsledku prehlbovania fiškálneho deficitu sa zvýšil dlh verejných financií. Zhoršila sa kvalita verejných výdavkov, čiastočne v dôsledku zníženia strednodobých kapitálových výdavkov. Nezamestnanosť sa udržiavala na veľmi vysokej úrovni. Prílev priamych zahraničných investícií, ktorý už bol na nízkej úrovni, klesal ďalej. Inštitucionálne nedostatky, chýbajúca stabilita verejnej správy a nedostatky v oblasti právneho štátu aj naďalej bránili fungovaniu trhového hospodárstva. Absencia konzultácií so zainteresovanými stranami pred tým, než vláda prijme svoje rozhodnutia, obmedzuje predvídateľnosť podnikateľského prostredia. Justícia stále predstavuje problematickú oblasť a regulačné a dozorné orgány v niektorých prípadoch aj naďalej nedisponujú potrebnou mierou nezávislosti a potrebným množstvom zdrojov, aby mohli účinne plniť svoje funkcie. Stupeň právnej istoty je aj naďalej nízky, čo negatívne vplýva na príťažlivosť krajiny pre zahraničné investície. Veľkú výzvu stále predstavuje tieňová ekonomika.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko dosiahla určitý pokrok pri zlepšovaní svojej **schopnosti vziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**, a to najmä v oblasti voľného pohybu tovaru, práva obchodných spoločností, finančných služieb a v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti. V určitých iných oblastiach, ako je verejné obstarávanie, informačná spoločnosť, médiá a sociálna politika a zamestnanosť sa dosiahol menší pokrok. Celkovo sa pri plnení priorít prístupového partnerstva dosiahol ďalší pokrok. Je však potrebné ďalej pracovať na posilňovaní administratívnych kapacít v oblasti uplatňovania a presadzovania právnych predpisov. Záväzky prijaté v rámci dohody o stabilizácii a pridružení boli splnené.

Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *voľného pohybu tovaru*. Časť horizontálneho a sektorového *acquis* sa transponovala. Administratívne kapacity orgánov trhového dohľadu nepostačujú, aby sa zabezpečilo presadzovanie technických právnych predpisov. V oblasti *voľného pohybu pracovníkov* bol zaznamenaný len malý pokrok. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *práva usadiť sa a slobody poskytovať služby*, konkrétnejšie v oblasti poštových služieb. Prípravné práce týkajúce sa vzájomného uznávania odborných kvalifikácií sa nachádzajú v rannom štádiu. Vo všeobecnosti sa dosiahol pokrok v oblasti *voľného pohybu kapitálu*. Naďalej sa vyskytujú obmedzenia krátkodobých pohybov kapitálu, ako aj cezhraničných platobných prevodov. Mierny pokrok sa dosiahol, pokiaľ ide o právny rámec, administratívne kapacity a výsledky v rámci presadzovania právnych predpisov pre oblasť boja proti praniu špinavých peňazí.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *verejného obstarávania*. Úrad pre verejné obstarávanie prijal stratégiu, ktorej cieľom je vybudovať systém verejného obstarávania. Právne predpisy o koncesiách a partnerstvách medzi verejnou a súkromnou sférou nie sú v súlade s *acquis*. Administratívne kapacity na uplatňovanie pravidiel verejného obstarávania v praxi stále nie sú na uspokojivej úrovni. Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *práva obchodných spoločností*. Zosúladenie s *acquis* v oblasti auditu je však aj naďalej v rannom štádiu. Určitý pokrok sa dosiahol v zlepšení právneho rámca v oblasti *duševného vlastníctva*. V súčasnosti sa uplatňuje národná stratégia pre oblasť duševného vlastníctva. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie pri presadzovaní právnych predpisov v tejto oblasti.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *hospodárskej súťaže*. Došlo k miernemu zvýšeniu počtu rozhodnutí *ex-ante* v oblasti štátnej pomoci. Je však potrebné, aby sa ľudské a finančné zdroje komisie na ochranu hospodárskej súťaže v antitrustovej oblasti.

V oblasti *finančných služieb* sa celkovo dosiahol značný pokrok. Vynaložilo sa úsilie na zaistenie regulácie a dohľadu v oblasti poisťovníctva. Regulácia alebo dohľad aj naďalej chýbajú v prípade niektorých druhov finančných služieb, ako je napríklad lízing.

Nerovnomerný pokrok sa dosiahol v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*. Zvyšuje sa stupeň zosúladenia s *acquis* EÚ ako aj liberalizácia trhu. Musí sa však ešte zaistiť udržateľnosť verejnoprávneho vysielateľa. Právne predpisy v oblasti médií ešte neboli zosúladené so smernicou o audiovizuálnych mediálnych službách.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka*. Politika rozvoja vidieka sa postupne zosúladuje s požiadavkami EÚ. Zatiaľ čo prevádzkové štruktúry Agentúry pre finančnú podporu v oblasti poľnohospodárstva (AFSARD) a nástroja predstupovej pomoci pre rozvoj vidieka (IPARD) boli posilnené, kapacity iných administratívnych orgánov v tejto oblasti je potrebné zvýšiť. Zosúladovanie s *acquis* si vyžaduje ďalšie úsilie. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *bezpečnosti potravín a politiky vo veterinárnej a fytosanitárnej oblasti*, a to najmä v súvislosti s pripravenosťou, pokiaľ ide o existenciu právnych predpisov a ich

uplatňovanie subjektmi pôsobiacimi v potravinárskom priemysle. Je potrebné posilniť administratívne kapacity, najmä pokiaľ ide o efektívnosť monitorovacích a kontrolných systémov.

Určitý pokrok možno pozorovať v oblasti *dopravnej politiky*. Problémy sa vyskytli v rámci procesu otvárania trhu v železničnej doprave. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie o zlepšenie fungovania orgánov dohliadajúcich na bezpečnosť, najmä Výboru pre vyšetrowanie nehôd v leteckej doprave.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *energetiky*. Boli prijaté nové stratégie v energetike. Zostáva však prijať nový, komplexný zákon o energetike. Sadzby za elektrickú energiu neodrzkadľujú v plnej miere náklady. Zatiaľ čo sa v oblasti prenosovej sústavy dosiahol značný pokrok, stále sa nedospelo k nájdeniu konečného riešenia v spore s prevádzkovateľom prenosovej sústavy – významným investorom z EÚ. Je potrebné, aby sa zabezpečila funkčná nezávislosť regulačného orgánu pre oblasť energetiky a regulačného orgánu v oblasti radiačnej ochrany.

V harmonizácii právnych predpisov v oblasti priamych a nepriamych *daní* sa nedosiahol žiadny pokrok. Preukázateľný pokrok možno pozorovať v oblasti prevádzkových kapacít daňovej správy, pokiaľ ide o služby pre daňových poplatníkov a účinnosť auditov. Vyšetrowacie kapacity v oblasti auditu a daní, ktoré sú určené na boj proti daňovým únikom, sú aj naďalej nedostatočné.

V súvislosti s *hospodárskou a menovou politikou* sa dosiahol obmedzený pokrok. Zosúladienie právnych predpisov v tejto oblasti s *acquis* nie je ukončené a administratívne kapacity na vykonávanie politik sú značne nevyrovnané. Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *štatistiky*. Zdroje štátneho štatistického úradu sú však aj naďalej nedostatočné a je potrebné zaistiť spravodlivé zastúpenie. Je veľmi dôležité, aby sa zabezpečili prostriedky na sčítanie obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011. Je potrebné pokračovať vo vyvíjaní úsilia o zlepšovanie odvetvových štatistík, najmä hospodárskych.

Pokiaľ ide o zosúladienie právnych predpisov s *acquis* v oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti*, dosiahol sa len nepatrný pokrok. Prijal sa rámcový antidiskriminačný zákon, ale obsahuje niektoré podstatné nedostatky a nedostalo sa mu podpory od príslušných subjektov občianskej spoločnosti. Trojstranný a dvojstranný sociálny dialóg je aj naďalej nedostatočný. Začleňovanie osôb so zdravotným postihnutím a iných sociálne vylúčených osôb je pomalé.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *podnikania a priemyselnej politiky*. V odstraňovaní administratívnych prekážok a znižovaní nákladov na podnikateľskú činnosť sa dosiahol preukázateľný pokrok. Boli zriadené nové orgány a na ich prevádzku boli vyčlenené nemalé prostriedky. Stratégie na podporu podnikov a sektora MSP si však vyžadujú väčšiu finančnú pomoc.

Preukázateľný pokrok sa dosiahol aj v oblasti *transeurópskych sietí*. Krajina je aj naďalej aktívnym účastníkom pozorovacieho výboru pre dopravu v juhovýchodnej Európe a Energetického spoločenstva. Výrazne sa však spomalilo dosahovanie pokroku pri realizácii koridoru X.

Určitý nerovnomerný pokrok sa dosiahol v oblasti *regionálneho rozvoja a koordinácie štrukturálnych fondov*. Značne sa oneskorila realizácia operačného programu v oblasti

regionálneho rozvoja. Je potrebné posilniť administratívne kapacity na príslušných ministerstvách, najmä v oblasti technických posudkov. Tiež je nevyhnutné zlepšiť prípravu projektov a ich realizáciu, aby sa zabezpečilo budúce čerpanie prostriedkov z nástroja IPA. Celkovo je proces zosúladovania právnych predpisov s *acquis* v oblasti regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov v počiatočnom štádiu.

Pokiaľ ide o reformu v oblasti *justície* a zaručenie *základných práv*, dosiahol sa tu iba obmedzený pokrok. Určitý pokrok sa dosiahol pri riešení problému *korupcie*. Je potrebné, aby Súdna rada a Rada prokurátorov zaistili vysokú úroveň nezávislosti a nestrannosti justície v praxi. Polícia uskutočnila rozsiahle protikorupčné operácie, pri ktorých využila osobitné vyšetrovacie postupy. Potrebné je však zlepšiť dosiahnuté výsledky v prípadoch korupcie na vysokých miestach. Je potrebné, aby sa dosiahlo efektívne uplatňovanie nových právnych predpisov v oblasti konfliktu záujmov a financovania politických strán. Hoci sa právny a inštitucionálny rámec v oblasti základných práv vo všeobecnosti uplatňuje, je potrebné zaistiť úplné presadzovanie existujúcich právnych záruk.

V oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* možno pozorovať dosiahnutie značného pokroku v oblasti azylovej a vízovej politiky, vonkajších hraníc a schengenského priestoru. Vyriešil sa nárast žiadateľov o azyl v EÚ, ktorý nastal po zavedení bezvízového režimu. V auguste a septembri 2010 bol však zaznamenaný nový nárast žiadostí o azyl. Je potrebné, aby príslušné orgány tento problém riešili a svojich občanov informovali o právach a povinnostiach vyplývajúcich z bezvízového styku. Pokračovalo sa v implementácii reformy polície a došlo k zlepšeniu medzinárodnej policajnej spolupráce. Je však potrebné, aby sa vyriešila úloha ministerstva vnútra pri schvaľovaní príkazov na odpočúvanie, ako aj efektívnosť mechanizmov vonkajšieho dohľadu.

Určitý pokrok možno pozorovať v oblasti *vedy a výskumu*. Zvýšila sa účasť na 7. rámcovom programe EÚ v oblasti výskumu. Pokiaľ ide o zosúladenie právnych predpisov s *acquis* v oblasti *vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a kultúry*, dosiahol sa určitý pokrok. Riadenie programov Celoživotné vzdelávanie a Mládež v akcii je však vo veľmi zlom stave.

V oblasti *životného prostredia* sa dosiahol ďalší pokrok. Napredovalo zosúladovanie vnútroštátnych právnych predpisov, najmä v oblasti kvality ovzdušia a v sektorech odpadového hospodárstva. Potrebné je však výrazne zvýšiť úsilie o zosúladenie právnych predpisov s *acquis* EÚ v oblasti vodného hospodárstva. Administratívne kapacity a investície je potrebné podstatne zvýšiť. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *ochrany spotrebiteľa a ochrany zdravia*. Pokiaľ ide o verejné zdravie, preukázateľný pokrok sa dosiahol v oblasti kontroly tabaku.

V oblasti *colnej únie* sa dosiahol preukázateľný pokrok, najmä pokiaľ ide o administratívne a prevádzkové kapacity. Zosúladenie právnej úpravy v colnej oblasti s *acquis* značne pokročilo, s výnimkou tranzitu. Administratívne kapacity colnej správy na uplatňovanie právnych predpisov a v boji proti cezhraničnej trestnej činnosti a korupcie je potrebné posilniť.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *vonkajších vzťahov*, najmä v oblasti spoločnej obchodnej politiky. V oblasti *zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky* sa dosiahol pokrok. Krajina dosiahla súlad s väčšinou vyhlásení a spoločných pozícií EÚ a preukázala svoje trvalé odhodlanie zúčastňovať sa na operáciách v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Je potrebné vyvíjať ustavičné úsilie o zníženie počtu nelegálnych zbraní.

V oblasti *finančnej kontroly* sa dosiahol určitý pokrok. Posilnila sa funkčná a finančná nezávislosť štátneho kontrolného úradu. Chýba však jeho ukotvenie v ústave. Je potrebné vynaložiť úsilie na zriadenie systémov finančného riadenia a kontroly. V oblasti *finančných a rozpočtových ustanovení* sa dosiahol určitý pokrok smerom k zlepšeniu prevádzkových kapacít orgánov colnej a daňovej správy a štátneho štatistického úradu. Je potrebné vynakladať viac úsilia v oblasti boja proti colným podvodom a podvodom s DPH.

Bosna a Hercegovina

Bosna and Hercegovina dosiahla obmedzený pokrok pri plnení **politických kritérií**. Prostredníctvom reforiem zameraných na splnenie požiadaviek na liberalizáciu vízového režimu sa dosiahol určitý pokrok v oblasti právneho štátu, predovšetkým v takých oblastiach, ako je riadenie hraníc a migračná politika. Podnikli sa dôležité kroky s cieľom podporovať zmierenie a spoluprácu v regióne, najmä pokiaľ ide o návrat utečencov. Celková implementácia reforiem bola napriek tomu nedostatočná a vnútropolitickú atmosféru počas predvolebného obdobia ovládla nacionalistická rétorika. Chýbajúca spoločná vízia najvyšších politických predstaviteľov o smerovaní krajiny blokuje hlavné reformy vo vzťahu k EÚ a bráni krajine v približovaní sa k EÚ.

Podľa OBSE/ODIHR prebehli parlamentné voľby vo všeobecnosti v súlade s medzinárodnými normami pre demokratické voľby. V dôsledku ustanovení daytonskej/parížskej mierovej dohody sa však znovu konali pri obmedzení volebného práva na základe etnickej príslušnosti a trvalého bydliska. Dodržiavanie demokratických princípov a právo na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie, ktoré sú súčasťou európskeho dohovoru o ľudských právach (EDĽP), predstavujú základné prvky dočasnej dohody. Základnou otázkou, ktorá je aj naďalej zdrojom obáv, je odkladanie harmonizácie ústavy s EDĽP, ktorú požaduje rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z decembra 2009 v prípade Sejdić-Finci vs. Bosna a Hercegovina.

Pokiaľ ide o medzinárodné záväzky, naďalej má zásadný význam dosahovanie pokroku vo vzťahu k plneniu podmienok, ktorým je podmienené ukončenie pôsobenia Úradu vysokého predstaviteľa (OHR)⁵. Súčasťou systému správy Bosny a Hercegoviny je aj naďalej prítomnosť medzinárodných síl. Krajina dosiahla iba nepatrný pokrok smerom k splneniu požiadaviek, ktorým je podmienené ukončenie pôsobenia Úradu vysokého predstaviteľa. V prvom rade medzi ne patrí rozdelenie majetku medzi štátom a ostatnými úrovňami správy, otázka majetku armády a splnenie povinností vyplývajúcich z konečného rozhodnutia arbitrážneho tribunálu vo veci dištriktu Brčko. Nad všetkými uvedenými otázkami vyčnieva potreba dosiahnuť v krajine stabilné a konštruktívne politické prostredie.

V oblasti **demokracie a právneho štátu** sa smerom k uskutočneniu *ústavnej reformy* a vytvoreniu funkčných a efektívnych inštitucionálnych štruktúr dosiahol iba malý pokrok. Rada ministrov prijala akčný plán na uplatňovanie rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, avšak bez výsledkov.

⁵ Ide o tieto ciele a podmienky: 1. prijateľné a udržateľné riešenie otázky rozdelenia majetku medzi štát a iné úrovne správy; 2. prijateľné a udržateľné riešenie otázky majetku armády; 3. vynesenie konečného rozhodnutia arbitrážneho tribunálu vo veci dištriktu Brčko; 4. fiškálna udržateľnosť; a 5. upevnenie právneho štátu (preukázané prijatím národnej stratégie týkajúcej sa vojnových zločinov, zákona o cudzincoch a o azyle a národnej stratégie pre reformu justície), ako aj dve špecifické podmienky: 1. podpísanie dohody o stabilizácii a pridružení a 2. stabilizácia politickej situácie.

Na fungovanie celoštátnej výkonnej moci a zákonodarných orgánov aj naďalej negatívne vplývalo všeobecne rozšírené zohľadňovanie etnickej príslušnosti. Administratívne kapacity parlamentu sa zvýšili, ale koordinácia s radou ministrov a entitami bola na veľmi nízkej úrovni. Činnosť *vládných* inštitúcií najrôznejších úrovní aj naďalej ovplyvňovala neucelená a nekoordinovaná tvorba politik. Vymenovaním niektorých vysokopostavených úradníkov, a to aj na riaditeľstva pre európsku integráciu, sa podnikli určité kroky na zlepšenie administratívnych kapacít. Ostatné kľúčové pozície však zostávajú neobsadené. Je potrebné bezodkladne prijať zákon o sčítaní obyvateľstva, ktorý patrí medzi požiadavky na dosiahnutie ďalšieho pokroku v plnení agendy EÚ a ktorý je v záujme sociálneho a hospodárskeho rozvoja krajiny.

V oblasti *verejnej správy*, kde sa momentálne pomaly realizuje reformná stratégia, sa dosiahol iba malý pokrok. Koordinácia medzi jednotlivými správnymi orgánmi je aj naďalej veľmi nedostatočná. Je aj naďalej nevyhnutné vyvíjať stále úsilie o zamedzenie politického zasahovania a o obmedzenie zohľadňovania politickej príslušnosti pri vymenovávaní do funkcií. Je potrebné venovať vyššiu pozornosť dosahovaniu pokroku v budovaní profesionálnej, zodpovednej, transparentnej a efektívnej verejnej služby, ktorá bude založená na meritokratickom princípe a zohľadňovaní schopností. Na celoštátnej úrovni funguje jeden ombudsman, ale rozpočtové obmedzenia mu bránia vykonávať jeho činnosť efektívne. Je potrebné tento problém vyriešiť.

Bosna a Hercegovina dosiahla len obmedzený pokrok v zlepšovaní *justičného systému*. Boli prijaté nové právne predpisy súvisiace s trestným zákonníkom, ale pokiaľ ide o zníženie počtu nevybavených prípadov, dosiahlo sa veľmi málo. Iba v nepatrnej miere sa aj naďalej uplatňovala stratégia pre reformu justičného sektora a stratégia týkajúca sa vojnových zločinov. Komplexnosť právneho rámca, roztrieštenosť justičného systému a neexistencia jednotného rozpočtu aj naďalej zdržiava pokrok pri dosahovaní nezávislosti justície. V dôsledku neschopnosti príslušných orgánov dosiahnuť dohodu predĺžil vysoký predstaviteľ mandát medzinárodných sudcov a prokurátorov, ktorí sa venujú prípadom vojnových zločinov. Stíhanie za vojnové zločiny zo strany celoštátneho súdu bolo aj naďalej uspokojivé, ale musí sa zlepšiť v entitách a kantónoch.

V boji proti *korupcii*, ktorá stále predstavuje vážny problém a je rozšírená v mnohých oblastiach, dosiahla Bosna a Hercegovina len obmedzený pokrok. Začala sa uplatňovať stratégia a akčný plán v oblasti boja proti korupcii. Bola založená agentúra na monitorovanie jej uplatňovania a bol vymenovaný jej úradujúci riaditeľ. V rámci plnenia odporúčaní skupiny štátov proti korupcii (GRECO) bol dosiahnutý určitý pokrok. Prejednávanie prípadov korupcie na súdoch prebieha pomaly a iba obmedzený počet prípadov korupcie na vysokých miestach sa skončil stíhaním. Zdrojom obáv zostáva nedostatočné uplatňovanie právnych predpisov a problémy pri koordinácii medzi entitami. Bosna a Hercegovina sa musí viac angažovať v tejto oblasti a postupovať rozhodne proti korupcii.

V oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* sa dosiahol len obmedzený pokrok. Bosna a Hercegovina ratifikovala najdôležitejšie dohovory o ľudských právach, je však potrebné ďalej pracovať na zabezpečení ich lepšieho uplatňovania. Je potrebné zlepšiť vykonávanie vnútroštátnych súdnych rozhodnutí vrátane rozhodnutí ústavného súdu Bosny a Hercegoviny.

Občianske a politické práva sú vo všeobecnosti dodržiavané. Určitý pokrok sa dosiahol pri dosahovaní harmonizácie trestnoprávných sankcií v celej krajine. Stále však nebol prijatý rámcový zákon o bezplatnej právnej pomoci, ktorý je potrebný na dosiahnutie súladu s Európskym dohovorom o ľudských právach. Je potrebné zaistiť *prístup k spravodlivosti*

v občianskoprávných a trestnoprávných konaniach. Podmienky vo *väzniciach* sa zlepšili, ale obavy naďalej vyvoláva ich preplnenosť a zlé zaobchádzanie s osobami vo väzbe.

Ústavy štátu a entít ustanovujú *slobodu prejavu* a slobodu médií, *slobodu zhromažďovania* a združovania a *slobodu náboženského vyznania*. Existujúce právne predpisy sa však v plnej miere neuplatňujú. Zvýšil sa politický tlak na médiá, ako aj ich etnická predpojatosť. Zvýšil sa tiež počet prípadov zastrašovania novinárov. Realizácia reformy verejnoprávneho vysielania mešká. Aj naďalej bola porušovaná nezávislosť regulačného orgánu pre oblasť komunikácií. Vlády entít prijali dohody o spolupráci so zástupcami *občianskej spoločnosti*. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa prehĺbil dialóg so zástupcami občianskej spoločnosti a poskytovala podpora na jej rozvoj.

V oblasti *hospodárskych a sociálnych práv* sa dosiahol malý pokrok. Sú chránené existujúcim právnym rámcom; naďalej však pretrváva roztrieštenosť právnych predpisov ako aj ich veľmi nedostatočné uplatňovanie. Na celoštátnej úrovni existuje komplexný antidiskriminačný zákon, ale rozsah jeho pôsobnosti je aj naďalej obmedzený. Je potrebné zvýšiť ochranu *žien* pred každou formou násillia, ako aj sociálnu ochranu *detí*. Systém sociálnych dávok, ktorý je prevažne založený na právach, negatívne vplýva na podmienky *zraniteľných skupín obyvateľstva* vrátane osôb s duševným postihnutím. Neuznávanie sociálnych partnerov na celoštátnej úrovni a roztrieštenosť legislatívneho rámca brzdia sociálny dialóg a uplatňovanie pracovných práv.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *rešpektovania a ochrany menšín* a v oblasti *kultúrnych práv*⁶. V rámci vzťahov medzi jednotlivými národmi sa znížil počet rozdelených škôl („dve školy pod jednou strechou“) a zaviedli sa spoločné deväťročné učebné osnovy. Aj naďalej však zostáva problémom rozdeľovanie detí v školách podľa etnickej príslušnosti. Napriek tomu, že sa na vykonávanie stratégie zameranej na podporu *Rómov* poskytlo viac finančných zdrojov, táto menšina stále čelí veľmi ťažkým životným podmienkam a diskriminácii. Nedostatočná evidencia narodených osôb aj naďalej sťažuje ich prístup k základným sociálnym a hospodárskym právam. Je potrebné podniknúť ďalšie kroky, aby sa zlepšilo uplatňovanie zákona o národnostných menšinách.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *utečencami a vnútorne vysídlenými osobami*. Došlo k prijatiu celoštátnej stratégie zameranej na podporu návratov a zabezpečenie riadneho uplatňovania prílohy VII daytonskej/parížskej mierovej dohody. Pokiaľ ide o zaistenie integrácie navrátilcov na miestnej úrovni a ich trvalého návratu, dosiahol sa iba malý pokrok.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, pokračovalo sa v uplatňovaní **daytonskej/parížskej mierovej dohody**. Spolupráca s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu bola aj naďalej uspokojivá. Republika srbská však počas predvolebného obdobia často spochybňovala územnú integritu krajiny. Okrem toho vedúci politickí predstavitelia Republiky srbskej vo svojich vyhláseniach aj naďalej popierajú závažnosť masakrov civilného obyvateľstva počas vojny.

Zlepšila sa spolupráca medzi súdmi a prokurátormi z Bosny a Hercegoviny, Chorvátska a Srbska. Boli podpísané dvojstranné dohody o vzájomnom uznávaní a vykonávaní súdnych rozhodnutí v trestných veciach. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie kapacít pre

⁶ Podľa zákona o ochrane práv osôb patriacich k národnostným menšinám existuje v Bosne a Hercegovine 17 národnostných menšín. Tri konštitutívne národy – Bosniaci, Chorváti a Srbi – nepredstavujú národnostné menšiny.

riešenie prípadov vojnových zločinov, najmä na kantonálnych a obvodných súdoch, a na zabezpečenie primeraných finančných prostriedkov. V tejto súvislosti bude kľúčovú úlohu zohrávať regionálna spolupráca a primeraná ochrana svedkov.

Pokiaľ ide o Medzinárodný trestný súd, dvojstranná dohoda o imunitě s USA nie je v súlade so spoločnými pozíciami EÚ a s jej usmerňovacími zásadami. Je potrebné, aby Bosna a Hercegovina svoje stanovisko zosúladiť so stanoviskom EÚ.

Stretnutie ministrov v marci 2010 v Belehrade dalo procesu vyplývajúcej zo Sarajevského vyhlásenia nový impulz. Výsledkom toho bolo, že sa Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Čierna Hora a Srbsko dohodli na spolupráci pri ozrejmovaní štatistik o utečencoch. Uvedené krajiny sa tiež zaviazali, že do konca tohto roka nájdu riešenia viacerých otvorených otázok.

Bosna a Hercegovina sa naďalej aktívne zapájala do iniciatív v oblasti regionálnej spolupráce, medzi inými do Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP), do činnosti Rady pre regionálnu spoluprácu (RCC) a aktivít v rámci Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA). Vzťahy Bosny a Hercegoviny so susedmi sa ďalej rozvíjali vďaka niektorým dôležitým regionálnym iniciatívam na podporu zmierenia. V rámci vzťahov so susednými krajinami sú však stále otvorené niektoré otázky týkajúce sa hraníc. U držiteľov kosovských cestovných pasov pretrvávajú ťažkosti pri získavaní víz, aby sa mohli v Bosne a Hercegovine zúčastňovať stretnutí na regionálnej úrovni.

Hospodárstvo Bosny a Hercegoviny sa v roku 2009 ocitlo v recesii, avšak v roku 2010 zaznamenalo mierne oživenie. Vonkajší dopyt je hlavným impulzom tohto oživenia. Nezamestnanosť zostala veľmi vysoká. V roku 2009 sa fiškálna situácia značne zhoršila, keďže verejné financie sa v dôsledku klesajúcich príjmov a vysokých záväzkov v oblasti výdavkov ocitli pod vysokým tlakom. Odhodlanie uskutočňovať štrukturálne reformy a dosiahnuť zdravé verejné financie nie je v celej krajine rovnaké. Pod tlakom rozpočtovej nerovnováhy a programu MMF boli nedávno prijaté určité opatrenia v oblasti fiškálnych a štrukturálnych reforiem. Napriek tomu nie je rozpočet stále sebestačný a kvalita verejných financií je aj naďalej na nízkej úrovni.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Bosna a Hercegovina dosiahla len malý pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. Aby bola krajina v dlhodobom horizonte schopná čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v Únii, je potrebné s odhodlaním vyvinúť ďalšie značné úsilie v oblasti reforiem.

Vo všeobecnosti je plnenie dohody s Medzinárodným menovým fondom o poskytnutí pohotovostného úveru uspokojivé. Podarilo sa udržať finančnú a menovú stabilitu. Režim riadenia menového kurzu aj naďalej požíval vysokú mieru dôveryhodnosti. V roku 2010 sa obnovila dôvera v miestne banky a domácnosti svoje úspory presmerovali do bankového sektora. V prvej polovici roka 2010 sa priemyselná výroba mierne zvýšila. Začiatkom tohto roka sa inflácia, na ktorú vplyva vývoj medzinárodných cien, vrátila na pozitívne, aj keď nízke úrovne. Vďaka prudkému nárastu vývozu sa znížila vonkajšia nerovnováha. Pokiaľ ide o podnikateľské prostredie, možno pozorovať určité menšie zlepšenie, najmä v oblasti registrácie podnikateľských subjektov.

Fiškálna situácia v Bosne a Hercegovine a najmä vo federácii bola však aj naďalej zložitá. Odhodlanie uskutočniť dohodnutú fiškálnu úpravu ako aj opatrenia v oblasti štrukturálnych reforiem nebolo v celej krajine rovnaké. S vysokým podielom bežných výdavkov na HDP bola kvalita verejných financií aj naďalej na nízkej úrovni. V privatizácii a reštrukturalizácii

štátnych podnikov, ako aj liberalizácii sieťových odvetví sa nepokročilo. V modernizácii infraštruktúry sa pokračovalo, hoci pomalým tempom. Výrobné kapacity a konkurencieschopnosť hospodárstva zostali na nízkej úrovni, keďže neboli v dostatočnej miere využité domáce zdroje rastu. Štrukturálna nepružnosť, ako je napríklad vysoká miera odvodov do systému sociálneho zabezpečenia a nízka mobilita pracovnej sily aj naďalej bránili vytváraniu nových pracovných miest a vyššej účasti na trhu práce. Vysoké a zle ciele sociálne transfery znižujú motiváciu pracovať, čím sa ešte viac zdôrazňuje potreba uskutočniť reformu systému sociálnych dávok. Nezamestnanosť bola stále veľmi vysoká a tieňová ekonomika predstavuje aj naďalej veľkú výzvu. Neefektívna administratíva a nedostatočná úroveň právneho štátu nepriaznivo vplyvajú na podnikateľské prostredie.

Bosna a Hercegovina dosiahla len obmedzený pokrok v oblasti zosúladovania svojich právnych predpisov a politík s **európskymi normami**. Určitý pokrok sa dosiahol v takých oblastiach, ako je voľný pohyb kapitálu, duševné vlastníctvo, vzdelávanie a výskum, doprava, finančná kontrola, a v súvislosti s viacerými otázkami v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti. Je nevyhnutné vyvinúť osobitné úsilie v oblasti voľného pohybu tovaru, osôb a služieb, colnej a daňovej oblasti, oblasti hospodárskej súťaže a štátnej pomoci, verejného obstarávania, zamestnanosti a sociálnych politík, poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, životného prostredia, energetiky a informačnej spoločnosti a médií.

Vykonávanie dočasnej dohody bolo vcelku nerovnomerné. Krajina porušuje dočasnú dohodu tým, že v oblasti práva na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie nedosiahla súlad s Európskym dohovorom o ľudských právach⁷ a že nedokázala vytvoriť orgán pre oblasť štátnej pomoci. Požaduje sa ďalšie posilnenie administratívnych kapacít na dosiahnutie uspokojivých výsledkov pri vykonávaní dohody o stabilizácii a pridružení.

Bosna a Hercegovina dosiahla určitý pokrok v oblasti **vnútorného trhu**. Mierne pokročili prípravy v oblasti voľného pohybu tovaru. V oblasti ochrany spotrebiteľa sa dosiahol určitý pokrok. Naďalej je potrebné vyvíjať úsilie o zblíženie právneho rámca s právnymi predpismi EÚ a pri budovaní potrebných administratívnych kapacít.

Obmedzený pokrok sa dosiahol v oblasti *pohybu osôb, služieb a práva usadiť sa*, a to aj pokiaľ ide o vytvorenie jednotného hospodárskeho priestoru. Je potrebné dosiahnuť ďalšie zjednodušenie súdnych postupov a registráciu obchodných spoločností.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *voľného pohybu kapitálu*. Veľmi dôležité je uskutočniť ďalšie zosúladenie právnych predpisov s *acquis*, aby sa zabezpečilo riadne fungovanie kapitálových trhov v Bosne a Hercegovine. v *colnej a daňovej* oblasti je možné konštatovať malý pokrok.

Bosna a Hercegovina dosiahla určitý pokrok pri presadzovaní predpisov v oblasti *hospodárskej súťaže*. V dôsledku toho, že sa nepodarilo vytvoriť orgán pre štátnu pomoc, nedosiahol sa v oblasti štátnej pomoci žiadny pokrok. V oblasti *verejného obstarávania* sa dosiahol obmedzený pokrok. Určitý pokrok sa dosiahol v prijímaní zákonov o *právach duševného vlastníctva*.

⁷

V článku 14 v spojení s článkom 3 protokolu 1 pripojenému k Európskemu dohovoru o ľudských právach (EDLP) sa stanovuje zákaz diskriminácie so zreteľom na právo na slobodnú voľbu a článok 1 protokolu 12 pripojenému k EDLP stanovuje právo na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie.

V oblasti *sociálnej politiky, politiky zamestnanosti* a politiky verejného zdravia sa dosiahol len malý pokrok. Celoštátne zamerané strategické dokumenty sú v štádiu príprav, ale právne predpisy a politiky sú aj naďalej neucelené. Značný pokrok sa dosiahol v oblasti výskumu. V oblasti *vzdelávania a kultúry* existujú rámcové zákony a stratégie, ale zatiaľ nedošlo k ich uplatňovaniu. Pokračovali rokovania o vstupe do *Svetovej obchodnej organizácie*, tento proces však ešte nebol celkom ukončený.

Bosna a Hercegovina dosiahla určitý obmedzený pokrok pri plnení európskych noriem vo viacerých **odvetvových politikách**. Prípravné práce sa v oblasti *priemyslu a malých a stredných podnikov* (MSP) aj naďalej nachádzajú v rannom štádiu. Je potrebné vypracovať chýbajúcu komplexnú stratégiu v oblasti priemyslu a uplatňovať celoštátnu stratégiu rozvoja MSP. Iba malý pokrok sa dosiahol v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka*, bezpečnosti potravín, veterinárnej politiky, fytošnitárnej politiky a rybného hospodárstva. Boli prijaté vykonávacie právne predpisy, ale pokiaľ ide o založenie celoštátneho ministerstva poľnohospodárstva, nedosiahol sa žiadny pokrok. Pre nedostatočné uplatňovanie celoštátnych právnych predpisov vo veterinárnej a fytošnitárnej oblasti a oblasti bezpečnosti potravín Bosna a Hercegovina nespĺňa normy EÚ.

Prípravné práce Bosny a Hercegoviny v oblasti *životného prostredia* a zmeny klímy sú stále v počiatočnom štádiu. Je potrebné, aby sa stanovil harmonizovaný právny rámec pre oblasť ochrany životného prostredia a zriadila Štátna agentúra životného prostredia. Bosna a Hercegovina dosiahla nerovnomerný pokrok v odvetví *dopravy*. Nastal určitý pokrok, pokiaľ ide o transeurópske dopravné siete, pokiaľ ide o železničnú a vnútrozemskú vodnú dopravu, avšak v prípade cestnej dopravy bol tento pokrok dosť obmedzený. Modernizácia dopravnej infraštruktúry sa ešte nezačala uskutočňovať. Prípravné práce v oblasti *energetiky* veľmi nepokročili. Keďže Bosna a Hercegovina je jednou zo zmluvných strán Zmluvy o založení Energetického spoločenstva, je potrebné, aby implementovala príslušné právne predpisy EÚ v oblasti energetiky. Aby sa zaručila bezpečnosť dodávok elektrickej energie, je potrebné zaistiť úplnú funkčnosť národnej prenosovej spoločnosti a prijať komplexnú stratégiu v oblasti energetiky.

V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* sa dosiahol určitý pokrok. Stále nedošlo k harmonizácii právneho rámca v oblasti verejnoprávneho vysielania. Zdrojom vážnych obáv je neustále sponchybnovanie nezávislosti regulačného orgánu pre oblasť komunikácií a pomalé tempo uskutočňovania reformy verejnoprávneho vysielania.

Určitý pokrok možno pozorovať v oblasti *finančnej kontroly*. Zavádza sa vnútorný audit, ale je potrebné vybudovať systémy finančného riadenia a kontroly. Doteraz nebola zaistená nezávislosť vonkajšieho auditu. V oblasti *štatistiky* sa dosiahol určitý pokrok v súvislosti s klasifikáciami a registrami. Nebol však prijatý celoštátny zákon o sčítaní obyvateľstva, domov a bytov. Je potrebné zlepšiť štatistické údaje o národných účtoch, podnikaní a poľnohospodárstve. Spolupráca medzi celoštátnymi štatistickými inštitúciami a štatistickými inštitúciami na úrovni entít je stále nedostatočná.

Vo rozličných oblastiach v rámci **spravodlivosti, slobody a bezpečnosti** sa dosiahol pokrok, hoci nerovnomerný. V rámci dialógu o liberalizácii vízového režimu sa podnikli kroky s cieľom splniť všetky hodnotiace kritériá stanovené v cestovnej mape. V oblasti vízovej politiky sa krajina venovala riešeniu prioritných otázok. Vydávajú sa biometrické cestovné pasy. Uplatňovanie dohody o zjednodušení vízovej povinnosti medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou a dohody o readmisii osôb prebieha aj naďalej bez problémov.

Pokročili prípravné práce, ktoré krajina uskutočňuje v oblasti *riadenia hraníc, azylovej a migračnej politiky*. Zlepšil sa systém udeľovania azylu a medzinárodnej ochrany, monitorovanie migračných tokov a spolupráca medzi agentúrami. Je však potrebné posilniť infraštruktúru na niektorých hraničných priechodoch. Obmedzený pokrok sa dosiahol v zabráňovaní *praniu špinavých peňazí*. Je potrebné vyvíjať ďalšie úsilie najmä v oblasti presadzovania právnych predpisov. V boji proti *drogám* sa dosiahol určitý pokrok. Absencia prejednávania týchto prípadov na súde však bráni boju proti obchodovaniu s drogami, čo aj naďalej predstavuje vážny problém.

Prípravné práce Bosny a Hercegoviny v oblasti *polície* napredujú, aj keď nerovnomerne. Neucelenosť policajných síl Bosny a Hercegoviny aj naďalej brzdí snahy o dosiahnutie efektívnosti a výsledkov, spoluprácu a výmenu informácií. V dôsledku absencie koherentného inštitucionálneho rámca je *boj proti organizovanej trestnej činnosti* aj naďalej nedostatočný. Organizovaná trestná činnosť je aj naďalej problémom, ktorý je zdrojom vážnych obáv a ovplyvňuje fungovanie právneho štátu a podnikateľské prostredie. Určitý pokrok sa dosiahol v boji proti *obchodovaniu s ľuďmi* v oblasti identifikácie obetí. Je potrebné vyvinúť viac úsilia, pokiaľ ide o podporu obetí a ochranu svedkov. Bosna a Hercegovina začala riešiť otázku *boja proti terorizmu* tým, že prijala v tejto oblasti komplexnú stratégiu.

Pokiaľ ide o *ochranu osobných údajov*, v tejto oblasti sa začali prípravné práce, ale je nevyhnutné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti presadzovania práva. Dobre fungujúca ochrana osobných údajov je kľúčová, aby mohla Bosna a Hercegovina uzatvoriť dohody s úradom Europol a agentúrou Eurojust.

Srbsko

Srbsko dosiahlo v plnení **politických kritérií** pokrok. O členstvo v EÚ požiadalo v decembri 2009. Dočasná dohoda nadobudla platnosť vo februári 2010 a Srbsko ďalej pokročilo pri plnení požiadaviek dohody o stabilizácii a pridružení. Ratifikačný proces dohody o stabilizácii a pridružení sa začal v júni 2010. Pokračovalo sa v reforme justície, ale v prípade postupu opätovného vymenúvania sudcov a prokurátorov sa vyskytovali vážne nedostatky. Srbsko aktívne spolupracuje s **Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY)**. **Avšak dve osoby – Ratko Mladić a Goran Hadžić – sú stále na slobode a vyhýbajú sa súdnemu procesu pred ICTY.**

V nadväznosti na poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora v otázke Kosova prijalo Valné zhromaždenie OSN 9. septembra 2010 Srbskom predloženú spoločnú rezolúciu, ktorej podporu vyjadrila aj EÚ. V tejto rezolúcii sa uznal obsah poradného stanoviska Medzinárodného súdneho dvora a uvítala pripravenosť Európskej únie napomôcť obom stranám viesť dialóg. Proces dialógu by sám osebe bol jedným z činiteľov na dosiahnutie mieru, bezpečnosti a stability v regióne a takýto dialóg by znamenal podporu spolupráce, napomohol by dosiahnuť pokrok na ceste do Európskej únie a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva. Je potrebné, aby všetky strany vyvíjali odhodlané úsilie o začleňujúce a efektívne fungovanie regionálnych fór.

Ďalej sa posilnila *demokracia a právny štát*. Pokročilo sa pri uplatňovaní nových ústavných ustanovení, ako sú napríklad ustanovenia týkajúce sa postavenia Vojvodiny. Potrebné je vyvinúť dodatočné úsilie na zaistenie zlučiteľnosti niektorých ústavných ustanovení s **európskymi normami, najmä v oblasti justície.**

Podnikli sa ďalšie kroky na zlepšenie činnosti *parlamentu*, a to prijatím nového zákona o národnom zhromaždení a nového rokovacieho poriadku. Nutné je však vynaložiť úsilie na ďalšie zvyšovanie kvality prijímaných právnych predpisov. Je potrebné v plnej miere zosúladiť právne predpisy s európskymi normami v oblasti volieb.

Koaličná *vláda* zostala stabilná a preukázala, že v rámci nej panuje vysoký stupeň zhody, pokiaľ ide o integráciu do EÚ ako o jednu zo strategických priorít. Potrebné je však, aby príprava a uplatňovanie nových právnych predpisov boli efektívnejšie.

Vo všeobecnosti sú kapacity *verejnej správy* vyhovujúce, ale reforma v tejto oblasti napreduje pomaly a nerovnakým tempom. Pri rešpektovaní mandátu nezávislých regulačných orgánov je potrebné ukázať väčšie odhodlanie ako aj zabezpečiť pre ne primerané zdroje.

Dosiahol sa značný pokrok, pokiaľ ide o prijatie právnych predpisov stanovujúcich civilnú kontrolu bezpečnostných zložiek a uplatňovanie ústavou zaručovaných práv. Potrebné je však civilnú kontrolu posilniť, a to aj prostredníctvom príslušného parlamentného výboru.

Srbsko pokračovalo v reforme svojho *justičného systému*, a to formou opätovného vymenovania sudcov a prokurátorov a zavedením novej súdnej siete. Postup opätovného vymenovania sa však vyznačuje závažnými nedostatkami a nízkou úrovňou transparentnosti. Obe zodpovedné rady boli zvolené v dočasnom zložení a bez uplatnenia objektívnych kritérií. Počas postupu voľby neboli sudcovia a prokurátori vypočutí a v súvislosti s príslušnými rozhodnutiami nedostali primerané vysvetlenia. Tým je nezávislosť justície vystavená pochybnostiam a dáva priestor na politické ovplyvňovanie. Ešte sa neuskutočnila voľba konečného zloženia oboch rád. Aj naďalej je zdrojom obáv značný počet nevyriešených prípadov. Justičný systém Srbska si vo všeobecnosti plní svoje priority iba čiastočne.

V oblasti boja proti *korupcii* sa aj naďalej dosahoval pokrok, keď v januári 2010 začal svoju činnosť orgán na boj proti korupcii. Väčšina verejných činiteľov predložila novej agentúre požadované majetkové priznania. Korupcia je však stále rozšírená v mnohých oblastiach a predstavuje závažný problém. Vzhľadom na chýbajúci nový zákon zostáva kontrola financovania politických strán a financovania volebných kampaní na nízkej úrovni. Práca orgánu na boj proti korupcii ešte nepriniesla výsledky v oblasti overovania majetkových priznaní a efektívneho plnenia úloh. Počet konečných rozsudkov, najmä v prípadoch korupcie na vysokých miestach, je aj naďalej nízky. Zdrojom obáv sú aj naďalej verejné obstarávanie, privatizácia a verejné výdavky. Je potrebné zvýšiť ochranu informátorov.

Príslušné právne predpisy v oblasti *ľudských práv a ochrany menšín* existujú. Ústava zaručuje *občianske a politické práva*, ktoré sa vo všeobecnosti dodržiavajú, ale je potrebné zaistiť ich úplné presadzovanie. Príslušné právne predpisy treba ďalej zosúladiť s európskymi normami.

V oblasti *zabraňovania mučeniu a zlému zaobchádzaniu a v oblasti beztretnosti*, kde bolo zaznamenaných viacero prípadov, sa dosiahol iba malý pokrok. Vo všeobecnosti je *prístup k spravodlivosti* zabezpečený. Chýbajú však stále právne predpisy a prostriedky na zabezpečenie efektívnejšieho systému poskytovania bezplatnej právnej pomoci. V oblasti reformy *väzenského systému* dosiahol Srbsko malý pokrok. Bola prijatá stratégia na zamedzenie preplňovania väznic, ale nedôstojné podmienky vo väzeniach sú aj naďalej zdrojom obáv.

Existujú ústavné a právne ustanovenia v oblasti ochrany *slobody prejavu*. Takisto aj právne predpisy, ktoré *médiám* umožňujú slobodne vyvíjať svoju činnosť. Naďalej sa však

vyskytovali prípady šírenia nenávisťi, vyhrážok a útokov, najmä voči novinárom. *Slobodu zhromažďovania a slobodu združovania* zaručuje ústava a vo všeobecnosti sa dodržiavajú.

Organizácie občianskej spoločnosti aj naďalej vyvíjajú činnosť v oblasti spoločenského, hospodárskeho a politického života v Srbsku a sú významnými činiteľmi pri podpore demokratických hodnôt. Nedávno bol zriadený Úrad pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou.

Existujú tiež ústavné záruky, pokiaľ ide o *slobodu náboženského vyznania*. Vzťahy medzi náboženstvami a vierovyznaniami sa zlepšili. Hlavnou prekážkou v prípade menších náboženských skupín pri uplatňovaní ich práv však je aj naďalej chýbajúca transparentnosť a konzistentnosť registračného postupu.

Právne predpisy o ochrane *sociálnych a hospodárskych práv* vo veľkej miere existujú. Je nutné výrazne posilniť ochranu žien a detí pred násilím. Bol prijatý zákon o rovnosti pohlaví, ktorý sa zameriava na zlepšenie postavenia žien. Stíhanie v prípadoch domáceho násillia je však aj naďalej neprimerané. V súvislosti s *právami detí* sa dosiahol pokrok, pokiaľ ide o posilnenie ochrany detí pred zneužívaním a zanedbávaním. Existuje tiež právny rámec zakazujúci akúkoľvek formu *diskriminácie* na pracovisku, ktorým sa zriaďuje mechanizmus ochrany pred diskrimináciou. V praxi sa však diskriminácia vyskytuje aj naďalej, najmä voči Rómom, komunite lesbičiek, gayov, bisexuálov a transsexuálov, voči ženám, národnostným menšinám a osobám so zdravotným postihnutím.

Pokiaľ ide o *majetkové práva*, nedosiahol sa žiadny pokrok, keďže stále chýba primeraný právny základ pre majetkové reštitúcie.

Existujú tiež právne predpisy zabezpečujúce *rešpektovanie a ochranu menšín a kultúrnych práv*. Voľby do 19 rád pre národnostné menšiny, ktoré sa uskutočnili v júni 2010, boli vo všeobecnosti dobre zorganizované. Tieto rady ale ešte nezačali svoju činnosť.

Vzťahy medzi príslušníkmi rôznych etník vo *Vojvodine* boli stabilné. Začal sa uplatňovať nedávno prijatý status a kompetenčný zákon, ktorý provincii zaručuje rozsiahlu autonómiu v oblasti financovania a hospodárskeho rozvoja na miestnej úrovni. Potrebné je prijať ďalšie právne predpisy. Situácia v *južnom Srbsku* je celkovo stabilná, ale napätá. Znížil sa výskyt konfliktov medzi jednotlivými etnickými skupinami ako aj vo vnútri moslimskej komunity v Sandžaku. Napätie však pretrváva medzi oboma existujúcimi islamskými organizáciami ako aj v spojitosti s vytvorením Bosniackej menšinovej rady.

Určitý pokrok sa dosiahol pri riešení otázky statusu *utečencov* a *vnútorne vysídlených osôb*, potrebné je však vynaložiť ďalšie značné úsilie. Napriek viacerým znakom pozitívneho vývoja žije väčšina *rómskeho obyvateľstva* aj naďalej v extrémnej chudobe. Čelí tiež diskriminácii, najmä pokiaľ ide o prístup k vzdelaniu, sociálnej ochrane, zdravotnej starostlivosti, zamestnaniu a adekvátnemu bývaniu.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, v súvislosti s vývojom v Bosne a Hercegovine Srbsko preukázalo konštruktívny prístup. Žalobca Medzinárodného trestného tribunálu pre bývalú Juhosláviu (ICTY) vo svojej ostatnej správe určenej Bezpečnostnej rade OSN uviedol, že Srbsko včas a primerane reagovalo na žiadosti jeho úradu o prístup k dokumentom, archívom a svedkom a že vyhovel všetkým jeho požiadavkám. Taktiež zdôraznil profesionalitu a odhodlanie operačných útvarov pátrajúcich po osobách unikajúcich pred spravodlivosťou. Uviedol však niekoľko operatívnych odporúčaní. Napriek aktívnej spolupráci Srbska s ICTY, sú ešte dve osoby na slobode a vyhýbajú sa súdnemu procesu pred

ICTY. V súlade so závermi Rady z 25. októbra 2010 je úplná spolupráca s ICTY aj naďalej základnou podmienkou členstva v EÚ.

V súvislosti s vojnovými zločinmi spáchanými v Kosove sa dosiahla dobrá úroveň spolupráce s misiou EULEX. Vo vzťahu k niektorým krajinám regiónu však pretrvávajú problémy v oblasti vydávania osôb na stíhanie a vzájomného uznávania rozsudkov.

Stretnutie ministrov, ktoré sa z iniciatívy Srbska uskutočnilo v marci 2010 v Belehrade, dalo procesu vyplývajúcej zo Sarajevského vyhlásenia nový impulz. Výsledkom toho bolo, že sa Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Čierna Hora a Srbsko dohodli na spolupráci pri ozrejmovaní štatistik o utečencoch a riešení zvyšných otvorených otázok. Uvedené krajiny sa tiež zaviazali, že do konca tohto roka nájdu riešenia viacerých otvorených otázok.

Srbsko sa naďalej aktívne zapájalo do regionálnych iniciatív, ako je Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP), Rada pre regionálnu spoluprácu (RCC) a Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA). V roku 2010 bolo Srbsko predsedníckou krajinou združenia CEFTA. Aktívne sa zúčastňovalo na prípravách nadchádzajúcej dunajskej stratégie. V oblasti rozvíjania dvojstranných vzťahov s ostatnými krajinami zahrnutými do procesu rozširovania, predovšetkým s Chorvátskom a Bosnou a Hercegovinou, dosiahlo Srbsko značný pokrok a so susednými členskými štátmi EÚ udržiavalo vzťahy na dobrej úrovni. S Chorvátskom bola podpísaná extradičná dohoda o spolupráci v trestných veciach. Regionálnu spoluprácu však ovplyvňuje absencia dohody medzi Srbskom a Kosovom o účasti Kosova na stretnutiach na regionálnej úrovni. Je potrebné, aby sa čo najskôr dospelo k prijateľnému a udržateľnému riešeniu v otázke účasti Srbska a Kosova na regionálnych fórach. Toto riešenie je základom začleňujúcej a fungujúcej regionálnej spolupráce. Srbsko stále neuznáva colné pečiatky Kosova oznámené misiou UNMIK. Srbsko udržiava v Kosove paralelné štruktúry a organizuje tu paralelné komunálne voľby.

V nadväznosti na hlbokú recesiu, ktorá Srbsko zasiahla v dôsledku globálnej krízy, sa jeho **hospodárstvo** vďaka korekčnému programu dohodnutému s MMF, podporovanému tiež EÚ a Svetovou bankou, postupne stabilizovalo. Od prvého polroka 2010 sa hospodárska aktivita začala zvyšovať, avšak oživenie zostáva pomalé a nestabilné. Napriek prijatiu niekoľkých opatrení v oblasti fiškálnych úprav s cieľom zabrániť porušovaniu rozpočtovej disciplíny sa situácia verejných financií ďalej zhoršovala. Dôležitým krokom k zvýšeniu kvality verejných financií bolo prijatie zmien a doplnení zákona o rozpočtovom systéme a zákona o dôchodkoch vládou. V dôsledku pretrvávajúcich nepriaznivých trhových podmienok sa ostatné štrukturálne reformy, najmä privatizácia a reštrukturalizácia podnikov, znova odkladali.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, ďalší pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva bol obmedzený. Je potrebné, aby Srbsko vynaložilo viac úsilia pri reštrukturalizácii svojho hospodárstva, aby bolo zo strednodobého hľadiska schopné odolávať konkurenčným tlakom a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie.

Pokiaľ ide o základné prvky trhového hospodárstva, panuje v krajine široká zhoda. Kľúčom k obnoveniu makroekonomickej stability bolo prijatie včasných a vhodných opatrení po dohode s MMF. Situácia v zahraničnom obchode Srbska sa počas recesie zlepšila. Oživenie hospodárskej aktivity v roku 2010 viedlo k zvýšeniu deficitu na bežnom účte, ktorý bol však tlmený zvýšeným objemom vývozu a slabším rastom dovozu. Napriek pravidelným zásahom centrálnej banky na zamedzenie kolísavosti výmenného kurzu, zostali devízové rezervy na relatívne vysokej úrovni. Inflácia sa vo veľkej miere udržiavala v rámci cieľového pásma, keďže centrálna banka sa vrátila k reštriktívnej menovej politike. Banky mali k dispozícii

dostatočné množstvo kapitálu a likvidity. Na základe zmien a doplnení zákona o rozpočtovom systéme a zákona o dôchodkoch sa vláda zaviazala v strednodobom časovom horizonte dosiahnuť fiškálnu konsolidáciu.

Srbsko naďalej odkladá reformy zamerané na odstránenie najväčších štrukturálnych nedostatkov. Napriek postupnému hospodárskemu oživeniu sa situácia na trhu práce ďalej zhoršovala, keď sa znižovala zamestnanosť a zvyšovala nezamestnanosť. Napriek korekčným opatreniam na zamedzenie porušovania rozpočtovej disciplíny počas krízy a zmenám a doplneniam právnych predpisov o rozpočtovom systéme a o dôchodkoch, ktorých cieľom je zvýšenie fiškálnej disciplíny, je potrebné, aby sa trvalá udržateľnosť verejných financií v strednodobom časovom horizonte posilnila uskutočnením reforiem v oblasti systému zdravotnej starostlivosti a verejnej správy. V dôsledku zrušenia viacerých predajných zmlúv sa privatizácia spoločností vo verejnom vlastníctve zastavila. Ďalej sa odložila privatizácia podnikov vo vlastníctve štátu. Podnikateľské prostredie aj naďalej obmedzuje byrokracia a nedostatočná právna predvídateľnosť, najmä pokiaľ ide o efektívne presadzovanie majetkových práv, čo bránilo vo vstupe na trhu a v jeho opustení. Okrem toho, nedostatky súvisiace s problémovými miestami v oblasti hospodárskej súťaže a infraštruktúry aj naďalej bránia podnikateľskej činnosti. Veľkú výzvu stále predstavuje tieňová ekonomika.

Srbsko dosiahlo ďalší pokrok smerom k zosúladieniu svojich právnych predpisov s **európskymi normami**. Taktiež pokračovalo v uplatňovaní ustanovení dočasnej dohody a ďalší pokrok dosiahlo na ceste k plneniu požiadaviek stanovených v dohode o stabilizácii a pridružení (SAA). Administratívne kapacity sú na dobrej úrovni. Potrebné je však vynaložiť ďalšie úsilie na zosúladienie právnych predpisov a politik s *acquis*. Je potrebné zaistiť uplatňovanie, ako aj presadzovanie prijatých právnych predpisov súvisiacich s EÚ.

Pokiaľ ide o **vnútorný trh**, Srbsko pokročilo v plnení noriem EÚ v oblasti *voľného pohybu tovaru*. Boli prijaté právne predpisy v oblasti metrologie a v súvislosti so smernicami zavádzajúcimi nové koncepcie. Je však ešte potrebné prijať nový právny rámec pre oblasť dohľadu nad trhom. Je potrebné ďalej posilniť administratívne kapacity štátnych inštitúcií a ich vzájomnú spoluprácu. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na pokračovanie v transponovaní *acquis* vzťahujúceho sa na konkrétne výrobky do srbského právneho poriadku.

Srbsko miernym tempom napreduje pri plnení noriem EÚ v oblasti *pohybu osôb, služieb, práva usadiť sa a práva obchodných spoločností*. Viacero zákonov čaká na schválenie. V oblasti *voľného pohybu kapitálu* dosiahlo Srbsko mierny pokrok. Investori so sídlom mimo územia krajiny môžu s určitými obmedzeniami uskutočňovať priame investície. Je potrebné, aby Srbsko pokračovalo vo svojom úsilí plniť požiadavky na postupnú liberalizáciu, ktoré sú stanovené v dohode o stabilizácii a pridružení.

V *colnej a daňovej oblasti* Srbsko dosiahlo dobré výsledky pri plnení *acquis* EÚ a je aj naďalej odhodlané uskutočňovať v týchto oblastiach reformy. Záväzky vyplývajúce z dočasnej dohody boli splnené. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť v oblasti postupov a administratívnych kapacít. Zlepšili sa kapacity zamerané na presadzovanie v oblasti správy a výberu daní, hoci je v tejto súvislosti potrebné dosiahnuť ďalší pokrok. Je potrebné, aby Srbsko prijalo následné opatrenia na zaistenie súladu právnych predpisov v daňovej oblasti s kódexom správania v oblasti zdanenia podnikov.

V oblasti *hospodárskej súťaže* dosiahlo Srbsko určitý pokrok v plnení európskych noriem. Boli prijaté vykonávacie právne predpisy zákona o hospodárskej súťaži. Okrem toho by Srbsko malo pokračovať v práci na dosahovaní výsledkov v oblasti presadzovania práva.

Znalosť zákona o hospodárskej súťaži a ekonomické vedomosti v radoch justície sú aj naďalej nedostatočné. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *štátnej pomoci*. Bol zriadený orgán pre štátnu pomoc. Musia sa však posilniť jeho administratívne kapacity. Je potrebné zaistiť efektívne uplatňovanie príslušného zákona.

Miernym tempom napredujú prípravy Srbska, pokiaľ ide o vytvorenie efektívneho a úplne nezávislého systému *verejného obstarávania* vyznačujúceho sa zjednodušenými postupmi udeľovania zákaziek. Značné úsilie je nutné vynaložiť na posilnenie kapacít zameraných na uplatňovanie požiadaviek uvedených v *acquis* EÚ. Pokrok sa dosiahol v oblasti *duševného vlastníctva*, potrebné je však vynaložiť ďalšie úsilie v súvislosti so zosúladením právnych predpisov s *acquis*. Pokiaľ ide o presadzovanie práva, je potrebná lepšia koordinácia medzi príslušnými agentúrami, ako aj značné investície do odborného vzdelávania sudcov.

Pokračujú prípravy na splnenie európskych noriem v oblasti *zamestnanosti a sociálnej politiky*. Pokrok sa dosiahol v oblasti *verejného zdravia*. Vláda prijala strategický „plán rozvoja ochrany zdravia“ na obdobie rokov 2010 – 2015, ktorý vypracovala Národná rada Srbska pre otázky zdravia.

V oblasti *vzdelávania* dosiaholo Srbsko určitý pokrok, pokiaľ ide o dosiahnutie súladu s európskymi normami. Je však potrebné ešte vypracovať celkovú stratégiu týkajúcu sa všetkých stupňov vzdelávania vrátane celoživotného vzdelávania. Značne sa pokročilo pri dosahovaní súladu v oblasti *vedy a výskumu*. Potrebné je však, aby Srbsko vyvinulo značné úsilie na uľahčenie jeho integrácie do európskeho výskumného priestoru a posilnenie svojich kapacít v oblasti výskumu.

Rokovania o vstupe Srbska do *Svetovej obchodnej organizácie* (WTO) sa chýlia ku koncu. Dvojstranné rokovania s väčšinou partnerov vo WTO sa už zavŕšili.

Pokiaľ ide o *odvetvové politiky*, Srbsko značne pokročilo v oblasti *priemyslu a MSP* a spĺňa európske normy. Prípravné práce na priemyselnej stratégii sa nachádzajú v rannom štádiu.

Srbsko dosahuje dobrý pokrok na ceste k splneniu európskych noriem v oblasti *poľnohospodárstva, rozvoja vidieka, bezpečnosti potravín, veterinárnej a fytosanitárnej politiky*. Právny rámec sa ďalej zlepšuje. Uplatňovanie a presadzovanie právnych predpisov je však potrebné dostať na vyššiu úroveň, najmä v oblasti bezpečnosti potravín. Administratívne kapacity sú nedostatočné a je potrebné efektívnejšie pridelovať zdroje. Útvary kontroly potrebujú ďalšie odborné vzdelávanie. Do novovytvorených orgánov je potrebné prijať kvalifikovaných zamestnancov. Pokrok sa dosiahol v oblasti úradných kontrol laboratórií.

V oblasti *životného prostredia* napreduje Srbsko miernym tempom k splneniu európskych noriem. Bol prijatý národný program ochrany životného prostredia na obdobie rokov 2010 – 2019 a viacero zákonov zameraných na kvalitu ovzdušia a vody ako aj ochranu prírody a oblasť zmeny klímy. Svoju činnosť začala nová Agentúra pre chemické látky. Stále je však potrebné posilniť kapacity v oblasti uplatňovania a presadzovania právnych predpisov.

Srbsko dosiaholo určitý pokrok v oblasti *dopravy*. Ustanovenia týkajúce sa prístupu na trh, ktoré sú súčasťou dohody o spoločnom európskom leteckom priestore, sa v súčasnosti uplatňujú. Potrebné je však prijať rámcové právne predpisy v oblasti železničnej dopravy. Je potrebné posilniť administratívne kapacity.

V sektore *energetiky* dosiaholo Srbsko určitý pokrok v súvislosti so zosúladením právnych predpisov s európskymi normami. Dosiahnutý pokrok je však nerovnomerný. Je potrebné

vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa dosiahlo oddelenie jednotlivých činností a skutočné otvorenie trhu a aby sa súčasne robila taká cenová politika, ktorá by ponúkala udržateľné sadzby odzrkadľujúce náklady. Je potrebné vynaložiť dodatočné úsilie o posilnenie regulačného orgánu pre oblasť jadrovej energie.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*. Posilnil sa právny rámec, ale jeho uplatňovanie je pomalé a zdrojom osobitných obáv je nedostatočný vývoj trhu a regulácie v sektore elektronických komunikácií. Prípravy v oblasti služieb informačnej spoločnosti napredujú miernym tempom. Je potrebné, aby sa v audiovizuálnom sektore zosúlادili právne predpisy v oblasti médií s *acquis*. Viacero ustanovení zákona o informovaní verejnosti aj naďalej vyvoláva obavy.

Hoci sa Srbsko nachádza v rannom štádiu zavádzania osvedčených postupov v oblasti **verejnej vnútornej finančnej kontroly** a vonkajšieho auditu, bol zaznamenaný určitý pokrok v súvislosti so zriadením ústrednej harmonizačnej jednotky pre finančnú kontrolu a s vykonaním prvého auditu štátnych účtov Štátnym kontrolným úradom.

Srbsko dosiahlo značný pokrok na ceste k plneniu európskych noriem v oblasti *štatistiky*, a to prijatím právnych predpisov týkajúcich sa štatistiky, sčítania obyvateľstva a poľnohospodárstva. Prípravy na sčítanie obyvateľstva značne pokročili, ale ešte je potrebné zabezpečiť jeho financovanie. Potrebné je však dosiahnuť ďalší pokrok vo viacerých oblastiach štatistiky, ako aj vynaložiť dodatočné úsilie na posilnenie kapacít štatistického úradu.

Pokrok sa dosahoval v oblasti **spravodlivosti, slobody a bezpečnosti**. Bezvízové cestovanie pre srbských občanov, ktorí sú držiteľmi biometrických cestovných pasov, nadobudlo účinnosť v decembri 2009.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *riadenia hraníc*, predovšetkým modernizáciou zariadenia a infraštruktúry. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na odstránenie rozdielov medzi jednotlivými hraničnými priechodmi a zlepšiť kontrolu na hraniciach s Bývalou juhoslovenskou republikou Macedónsko, Čiernou Horou, Bosnou a Hercegovinou a Chorvátskom, a najmä na administratívnej demarkačnej čiare s Kosovom.

Nevýrazný pokrok sa dosiahol v oblasti *azylovej politiky*. Bol prijatý zoznam bezpečných krajín pre žiadateľov o azyl. Nedošlo však k vytvoreniu Azylového úradu, ako orgánu prvého stupňa vybavujúceho žiadosti o azyl. Veľký počet prípadov sa uzavrie, pretože žiadatelia opustia územie Srbska alebo sú nezvestní. Srbsko dosiahlo určitý pokrok v oblasti *migrácie*. Dohoda o readmisii osôb medzi Srbskom a Európskou úniou sa naďalej uplatňovala bez väčších ťažkostí. Chýba však efektívne vykonávanie stratégie riadenia migrácie. Je potrebné vynaložiť úsilie na posilnenie koordinácie medzi zodpovednými orgánmi a posilniť ich kapacity.

Určitý pokrok sa dosiahol v zabraňovaní *praniu špinavých peňazí*. V tejto súvislosti bol prijatý akčný plán a vytvorený koordinačný orgán. Pokračovalo sa vo vyvíjaní úsilia o zlepšenie spolupráce vo vyšetrowaní a spracúvaní trestných činov na vnútroštátnej ako aj medzinárodnej úrovni. Praktické výsledky sú však aj naďalej nedostatočné. Orgánu na predchádzanie praniu špinavých peňazí chýbajú kapacity, aby mohol systematicky odhaľovať podozrivé prípady. Je potrebné zlepšiť systém výkazníctva, najmä mimo bankový sektor. V prípadoch prania špinavých peňazí a vyšetrowaní finančnej trestnej činnosti chýbajú justičným orgánom a subjektom presadzovania práva potrebné odborné poznatky. Konečné rozsudky sú aj naďalej zriedkavosťou.

Dobré výsledky je možné zaznamenať v oblasti *boja proti drogám*. Subjekty presadzovania práva aj naďalej viedli vyšetrovania a prehĺbili medzinárodnú spoluprácu, čoho výsledkom bolo zabavenie veľkého množstva nelegálnych drog. Nedostatky sa však aj naďalej vyskytujú v strážení hraníc s Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko, Čiernou Horou, Bosnou a Hercegovinou a Chorvátskom a administratívnej demarkačnej čiary s Kosovom.

Budovanie kapacít v rámci *polície* pokračovalo modernizáciou špecializovaných útvarov kriminálnej polície. Zlepšila sa spolupráca medzi jednotlivými policajnými štruktúrami ako aj regionálna a medzinárodná spolupráca. Je však potrebné zmodernizovať strategické plánovanie a riadenie ľudských zdrojov a dosiahnuť vyššiu transparentnosť v postupoch prijímania nových pracovníkov. Je potrebné prehĺbiť vnútornú kontrolu.

Značný pokrok sa dosiahol v oblasti boja proti *organizovanej trestnej činnosti*. V rámci krajiny, v regióne a na medzinárodnej úrovni sa zlepšila spolupráca medzi príslušnými agentúrami, vďaka čomu sa dosiahli dobré výsledky vo vyšetrovaniach medializovaných prípadov a zadržalo sa viacero podozrivých osôb. Systematickejšie sa začali zabavovať majetky, pričom zabavenie majetku sa uskutočnilo v niekoľkých prípadoch. Zostáva však ešte prijať nový a výrazne prepracovaný trestný poriadok. Je potrebné posilniť kapacity subjektov presadzovania práva, aby mohli používať moderné vyšetrovacie postupy, najmä v oblasti vyšetrovania finančnej trestnej činnosti.

Boli prijaté postupy identifikácie obetí *obchodovania s ľuďmi*, pričom počet identifikovaných obetí sa aj naďalej zvyšoval. Potrebné je však zmeniť a doplniť strategický rámec, ktorý by polícii umožnil lepšie reagovať na nastupujúce trendy a ktorý by zlepšil spoluprácu medzi políciou, prokuratúrou a súdmi. V boji proti *terorizmu* Srbsko dosiahlo určitý pokrok, keď prijalo zákon o vojenskom bezpečnostnom úrade a vojenskej spravodajskej službe. Je však potrebné zlepšiť politiky v oblasti prevencie. Zatiaľ nedošlo k vytvoreniu databázy osôb podozrivých z páchania teroristickej činnosti.

Nepatrne sa pokročilo v oblasti *ochrany osobných údajov*. V auguste 2010 bola prijatá stratégia pre uplatňovanie zákona o ochrane osobných údajov. Napriek určitému zlepšeniu chýbajú úradu Komisára pre informácie verejného významu a ochranu osobných údajov finančné a ľudské zdroje. Ochrana osobných údajov je kľúčovou podmienkou, aby Srbsko mohlo uzatvoriť dohodu s úradom Eurojust a operatívnu dohodu s agentúrou Europol.

Kosovo

Kosovo dosiahlo v plnení **politických kritérií** pokrok. Posilnilo svoj záväzok plniť európsku agendu a uskutočňovať politické reformy a vytvorilo ministerstvo pre európsku integráciu. Vláda zabezpečila úspešný priebeh dialógu o dohode o stabilizácii a pridružení (SAA), ktorý viedla s Európskou úniou. Teraz je potrebné, aby príslušné orgány zvýšili tempo uskutočňovania reforiem. Kapacity verejnej správy sú aj naďalej nedostatočné a činnosť justície je neefektívna. Vážnym zdrojom obáv zostáva oblasť právneho štátu. Zlepšila sa spolupráca s misiou EÚ na podporu právneho štátu (EULEX) a s jej podporou príslušné orgány spustili niekoľko protikorupčných operácií. Je potrebné, aby sa v tomto úsilí pokračovalo a aby zahŕňal aj organizovanú trestnú činnosť, obchodovanie s drogami a pranie špinavých peňazí. Po odstúpení kosovského prezidenta z funkcie boli vyhlásené nové voľby.

V oblasti decentralizácie dosiahlo Kosovo značný pokrok. Boli vytvorené štyri nové územné samosprávne jednotky, ktoré sú v súčasnosti funkčné. Komunálne voľby sa uskutočnili na konci roka 2009. Misia Európskeho parlamentu zastáva názor, že voľby sa uskutočnili

v pokojnom prostredí a za značnej účasti voličov, a to aj vrátane komunity kosovských Srbov. Severné Kosovo však zostáva zdrojom obáv. Došlo tam k viacerým násilnostiam. Decentralizáciu možno dovŕšiť iba za účasti miestneho obyvateľstva. Je potrebné viac vykonať, pokiaľ ide o zaistenie integrácie všetkých komunít a poskytovanie verejných služieb vo všetkých územných samosprávnych jednotkách. V tejto súvislosti je dôležitá podpora miestnych komunít a to vrátane ich konštruktívnej úlohy v procese stabilizácie právneho štátu. Paralelné štruktúry aj naďalej vyvíjajú činnosť, čím brzdia proces decentralizácie.

Medzinárodný súdny dvor v júli 2010 vydal poradné stanovisko, v ktorom dospel k záveru, že vyhlásením nezávislosti Kosova nedošlo k porušeniu medzinárodného práva ani rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 (1999). V nadväznosti na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN z 9. septembra 2010 EÚ potvrdila svoju pripravenosť pomáhať Prištine a Belehradu viesť dialóg s cieľom podporovať spoluprácu, dosiahnuť pokrok na ceste k Európskej únii a zlepšiť životné podmienky obyvateľstva. Je potrebné, aby všetky strany vyvíjali odhodlané úsilie o začleňujúce a efektívne fungovanie regionálnych fór.

V oblasti *demokracie a právneho štátu* sa pokročilo v posilňovaní výkonných a parlamentných štruktúr, najmä so zreteľom na európsku integráciu. Oblasť právneho štátu, ktorá vyvoláva vážne obavy, je však potrebné ďalej posilňovať.

Ústavný súd v septembri 2010 rozhodol, že je protiústavné, aby jedna osoba zároveň zastávala úrad prezidenta Kosova a bola predsedom politickej strany. V nadväznosti na toto rozhodnutie prezident Kosova odstúpil zo svojej funkcie. A Demokratická liga Kosova (LDK) následne vystúpila z vládnej koalície. Nové voľby boli vypísané na 12. decembra 2010.

Zákonodarné zhromaždenie ustanovilo výbor pre verejné účty. Výbor pre európsku integráciu zjednodušil svoj rokovací poriadok a postupy. Kapacity v oblasti kontroly návrhov právnych predpisov a monitorovania ich uplatňovania po tom, ako boli prijaté, sú však nedostatočné. Je potrebné viac posilniť parlamentnú kontrolu vlády.

Boli vytvorené najdôležitejšie *vládne štruktúry*, ktoré naďalej fungujú v súlade s príslušnými ústavnými predpismi. Ministerstvo pre európsku integráciu úspešne začalo svoju činnosť a teraz je potrebné, aby sa posilnili jeho kapacity a konsolidovala jeho úloha v oblasti koordinácie ostatných vládnych rezortov.

Hlavným problémom je aj naďalej *reforma verejnej správy* v Kosove. Prijatím zákonov o verejnej službe a o odmeňovaní zamestnancov verejnej správy sa ďalej rozvíjal príslušný právny rámec. Je potrebné značne posilniť kapacity verejnej správy, pokiaľ ide o poskytovanie potrebných služieb všetkým obyvateľom Kosova. Úroveň verejnej správy v Kosove je aj naďalej nedostatočná.

Kosovo dosiahlo pokrok v oblasti reformy *justičného systému*. Prijatím štyroch reformných zákonov, a to zákona o súdoch, o prokuratúre, o kosovskej súdnej rade a o kosovskej prokurátorskej rade sa začala hlavná reforma v oblasti justície. Zákonom o súdoch sa zavádza nový systém odmeňovania, ktorým sa výrazne zlepši situácia sudcov. Boli tiež dokončené preverky sudcov a prokurátorov. Viac ako 340 sudcov a prokurátorov prezident vymenoval do pozícií na všetkých úrovniach justície. Týka sa to aj vymenovania miestnych členov kosovskej súdnej rady, ktorí si zvolil predsedu súdnej rady. V decembri 2009 prví budúci sudcovia a prokurátori ukončili zložením sudcovských a prokurátorských skúšok štúdium na kosovskom justičnom inštitúte. Vyskytli sa však prípady politického zasahovania do justičného systému, najmä v procese opätovného vymenovania sudcov a prokurátorov.

Predovšetkým v občianskoprávných veciach, a to vrátane majetkových práv, existuje značný počet nevybavených prípadov. Je potrebné, aby kosovské inštitúcie venovali dostatočnú pozornosť podpore vyšetrovania a súdneho stíhania vojnových zločinov. Je potrebné pripraviť plány na uskutočnenie reformy v oblasti justície, ako aj vyčleniť na ňu zdroje. Pokiaľ ide o riešenie prioritných otázok v oblasti justície, Kosovo sa nachádza na samom začiatku.

Prijatím zákona o vytvorení orgánu na boj proti korupcii a zákona o majetkovom priznaní vyšších verejných činiteľov a pôvode ich majetku a nadobudnutých darov sa zlepšil právny rámec v oblasti *boja proti korupcii*. Došlo k zmene a doplneniu zákona o predchádzaní konfliktu záujmov pri výkone verejných funkcií. Zákon o financovaní politických strán nie je v plnej miere v súlade s európskymi normami. Výsledky dosiahnuté v oblasti boja proti korupcii sú však obmedzené. Hlavným zdrojom obáv aj naďalej zostáva verejné obstarávanie, justičný systém a systém presadzovania práva. Misia EULEX musela naďalej vykonávať svoj výkonný mandát v medializovaných prípadoch. V oblasti boja proti korupcii prebieha viacero vyšetrovaní. V apríli boli vykonané prehliadky na ministerstve dopravy a v júli kosovská polícia v spolupráci s misou EULEX zatkla guvernéra centrálnej banky. Vláda pri týchto vyšetrovaniach spolupracovala. Korupcia je v Kosove veľmi rozšírená a predstavuje veľmi závažný problém. Právny rámec je aj naďalej neúplný a nie je v úplnom súlade s európskymi normami.

Ústava zaručuje *ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín* a obsahuje zoznam medzinárodných dohôd a nástrojov, ktoré sú v Kosove priamo uplatniteľné. Inštitucionálne usporiadanie a chýbajúca politická vôľa však bránia efektívnemu uplatňovaniu právnych noriem v tejto oblasti. Pokračuje proces integrácie srbskej komunity. Je potrebné, aby orgány vykonali viac v oblasti riešenia kľúčových otázok, ako sú prístup k majetku, nezvestné osoby, návrat utečencov a vzdelávanie.

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s *občianskymi a politickými právami*. Je potrebné, aby sa vláda viac venovala *zabraňovaniu mučenia*, obvineniam zo *zlého zaobchádzania* a neprimeraného používania sily políciou a *väzenským* personálom. Podmienky vo väzeniach sú stále zdrojom obáv. Pokiaľ ide o *prístup k spravodlivosti*, dosiahol sa len obmedzený pokrok.

Sloboda prejavu nie je v praxi stále zaručená. Je potrebné posilniť nezávislosť a nestrannosť verejnoprávneho vysielateľa. V reakcii na ich reportáže novinári aj naďalej čelia vyhrážaniu. Takisto sa stretávajú s ťažkosťami pri získavaní prístupu k úradným dokumentom. Právne predpisy týkajúce sa *slobody združovania* nepomáhajú trvalo udržateľnému rozvoju a financovaniu mimovládnych organizácií. Zvyšujú sa kapacity *občianskej spoločnosti*, pokiaľ ide o monitorovanie a hodnotenie činnosti vlády. Územné samosprávne jednotky a vláda v procese tvorby právnych predpisov však v nedostatočnej miere a nepravidelne konzultujú zástupcov občianskej spoločnosti.

Hospodárske a sociálne práva nie sú stále v plnej miere zaručené. Posilnil sa právny rámec pre ochranu *žien*. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti súdneho systému pre mladistvých. Ochrana *detí* je však stále na nedostatočnej úrovni. Je potrebné, aby vláda efektívnejšie riešila otázku detskej práce a obchodovania s deťmi. Je potrebné zlepšiť sociálnu integráciu a ochranu zraniteľných skupín obyvateľstva, najmä pokiaľ ide o opustené deti, navrátilcov a osoby so zdravotným postihnutím. Kosovo spustilo informačnú kampaň *proti diskriminácii*, ktorá kladie osobitný dôraz na diskrimináciu na základe veku a sexuálnej orientácie. Uplatňovanie antidiskriminačných právnych predpisov je aj naďalej nedostatočné. Zlepšilo sa vykonávanie súdnych príkazov zaručujúcich výkon *majetkových práv*. Značné množstvo

nevybavených prípadov a iné dlhodobé neriešené otázky sú závažnými prekážkami pri navracaní majetku pôvodným vlastníkom.

Obmedzený pokrok sa dosiahol v oblasti *rešpektovania a ochrany menšín* a v oblasti *kultúrnych práv*. Ministerstvo kultúry vytvorilo riaditeľstvo pre kultúrne dedičstvo. Pokračovalo sa v obnove náboženských objektov. Kosovská polícia prevzala od jednotiek KFOR zodpovednosť za ochranu niektorých náboženských a kultúrnych objektov. Zákon o kultúrnom dedičstve sa však neuplatňuje v plnej miere. Stále ešte nedošlo k vytvoreniu rady pre monitorovanie na základe zákona o osobitných ochranných zónach z roku 2008. Ministerstvo pre komunity a návrat zvýšilo svoje úsilie v poskytovaní pomoci pri návrate *utečencov a vnútorne vysídlených osôb* z radov národnostných menšín. V celom Kosove sa zvyšuje počet osôb, ktoré sa dobrovoľne vracajú.

Kosovo prijalo v decembri 2009 akčný plán na vykonávanie stratégie integrácie komunit Rómov, Aškalov a balkánskych Egyptanov. Na realizáciu tejto stratégie vláda vytvorila príslušné štruktúry. Začal sa proces presídlenia rodín z oblastí v severnom Kosove, ktoré sú znečistené olovom, čo umožňuje zatvoriť utečenecký tábor Cesmin Llug/Česmin Lug. Je potrebné, aby sa tento proces ukončil čo najskôr. Veľmi vážnym zdrojom obáv sú aj naďalej otázky týkajúce sa životných podmienok komunit Rómov, Aškalov a balkánskych Egyptanov a ich prístup k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a sociálnemu zabezpečeniu. Je potrebné stabilizovať účasť Kosova na Dekáde začleňovania rómskej populácie.

Pokiaľ ide o *regionálne a medzinárodné záväzky*, Kosovo počas vykazovaného obdobia pokračovalo v spolupráci s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY). Odhaduje sa, že desať rokov od skončenia ozbrojeného konfliktu je stále nezvestných 1 800 osôb. Je potrebné, aby príslušné orgány v tejto oblasti preukázali väčšie úsilie. Kosovo sa zúčastnilo stretnutia na najvyššej úrovni medzi EÚ a krajinami západného Balkánu, ktoré sa uskutočnilo v júni 2010 v Sarajeve. Potrebné je však, aby Kosovo zaujalo konštruktívny prístup s cieľom zaistiť svoju efektívnu účasť na iniciatívach v oblasti spolupráce, ako je Rada pre regionálnu spoluprácu a Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA). Pokiaľ ide o dohodu CEFTA, je potrebné, aby Kosovo zaujalo pragmatický postoj a hľadalo konštruktívne riešenia na zaistenie efektívneho vykonávania tejto dohody. Srbsko a Bosna a Hercegovina neuznávajú kosovské colné pečiatky, ktorých súlad s rezolúciou BR OSN č. 1244/99 potvrdil osobitný zástupca generálneho tajomníka OSN. Je potrebné, aby sa čo najskôr dospelo k prijateľnému a udržateľnému riešeniu v otázke účasti Srbska ako aj Kosova na hlavných regionálnych fórach. Toto riešenie je základom začleňujúcej a fungujúcej regionálnej spolupráce.

Dosah hospodárskej krízy na **hospodárstvo** Kosova bol obmedzený. Reálny HDP naďalej rástol, najmä vďaka verejným výdavkom. Rastú ale riziká súvisiace s udržateľnosťou takéhoto rastového profilu. Nezamestnanosť je stále veľmi vysoká. Inflácia je nestála a odráža meniace sa ceny potravín a palív. Pri formulovaní a uskutočňovaní politik aj naďalej chýbala predvídateľnosť. S MMF sa dosiahla dohoda v súvislosti s programom, ktorého cieľom je obmedzenie fiškálnych rizík a návrat k fiškálnej udržateľnosti. Firmy sa aj naďalej stretávajú s problémami spôsobenými slabým právnym štátom, nedostatkom spoľahlivých dodávok elektrickej energie, nedostatočnou infraštruktúrou a obmedzeným prístupom k financovaniu. Uvedené prekážky bránia efektívnemu podnikaniu a hospodárskemu rozvoju.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Kosovo dosiahlo obmedzený pokrok na ceste k vytvoreniu funkčného trhového hospodárstva. Aby bolo v dlhodobom horizonte schopné

čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie, je potrebné, aby sa uskutočnili zásadné reformy a rozsiahle investície.

Pokiaľ ide o základné prvky trhovo orientovaného hospodárstva, aj naďalej panuje v týchto otázkach široká zhoda. Hospodárstvo bolo vďaka používaniu eura, nízkej úrovni zahraničného zadĺženia a úzkej vývozej základni iba v obmedzenej miere vystavené vonkajším finančným a dopytovým otrasom. Bankový sektor pokračoval v expanzii a zachoval si stabilitu a ziskovosť. Kosovská privatizačná agentúra pokračovala v privatizácii podnikov vo verejnom vlastníctve. Bol uzavretý prvý úspešný projekt verejno-súkromného partnerstva a úspešné medzinárodné konzorcium získalo dvadsaťročnú koncesiu na vybudovanie medzinárodného letiska v Prištine.

V dôsledku prudkého nárastu verejných výdavkov sa však exponovanosť súboru rôznych politík zvyšuje. Veľkou záťažou pre verejné financie je obzvlášť výstavba novej diaľnice. Neistota panujúca v hospodárstve sa zvýšila v dôsledku nedostatkov v tvorbe a uskutočňovaní politík. Hospodárske štatistiky sa do určitej miery zlepšili, ale stále sú nedostatočné. Nezamestnanosť sa udržiava na vysokej úrovni, najmä medzi mladými ľuďmi. V dôsledku vysokého domáceho dopytu a nedostatočne vybudovanej produkčnej základni sa zvýšil deficit bežného účtu. Verejná elektrárenská spoločnosť stále získava zo štátneho rozpočtu dotácie na dovoz elektrickej energie a úvery na financovanie svojho investičného programu. Slabý právny štát, neistota v oblasti majetkových práv a vysoké úrokové miery aj naďalej negatívne vplyvajú na podnikateľské prostredie a hospodársky rozvoj. Veľkú výzvu stále predstavuje tieňová ekonomika.

Pri zosúladzovaní svojich právnych predpisov a politík s **európskymi normami** dosahuje Kosovo nerovnomerný pokrok. Ďalej sa rozvíjal právny rámec v colnej oblasti, daňovej oblasti, v oblasti voľného pohybu tovaru, štatistiky, migrácie, vzdelávania a v oblasti boja proti terorizmu. Aproximácia právnych predpisov sa nachádza na začiatku v oblasti hospodárskej súťaže, duševného vlastníctva, životného prostredia, poľnohospodárstva a bezpečnosti potravín, integrovaného riadenia hraníc, azylovej politiky, boja proti praniu špinavých peňazí a ochrany osobných údajov. Stupeň zosúladenia s európskymi normami zostáva obmedzený v oblasti zamestnanosti a sociálnych politík, finančnej kontroly, boja proti obchodovaniu s drogami, boja proti obchodovaniu s ľuďmi a proti organizovanej trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o oblasť **vnútorného trhu** EÚ, určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s rozvíjaním právneho rámca v oblasti *voľného pohybu tovaru vrátane ochrany spotrebiteľa*. Je však potrebné posilniť celkový právny rámec. V oblasti *voľného pohybu osôb* ako aj *slobody poskytovať služby a práva usadiť sa* je stupeň zosúladenia s európskymi normami obmedzený. V oblasti *voľného pohybu kapitálu* sa dosiahol značný pokrok. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti efektívnej regulácie.

Právne ustanovenia v *colnej oblasti* sú vo všeobecnosti v súlade s európskymi normami a vynaložilo sa úsilie v oblasti boja proti korupcii. Je potrebné zvýšiť úsilie s cieľom riešiť problém pašovania. Je potrebné posilniť colné kontroly na severe Kosova. Administratívne kapacity sa posilnili, ale stále sú nedostatočné. Pokiaľ ide o právne predpisy a budovanie kapacít v *daňovej oblasti*, bol zaznamenaný pozitívny vývoj. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa zaistilo efektívne vykonávanie platných zákonov, platenie daní, rozšírenie daňovej základne a aby sa v dôsledku toho obmedzila rozsiahla tieňová ekonomika. Zvýšil sa počet nevybavených prípadov odvolaní voči rozhodnutiam colnej a daňovej správy.

Pokiaľ ide o antitrustovú politiku a pravidlá poskytovania štátnej pomoci v oblasti *hospodárskej súťaže*, nedosiahol sa žiadny pokrok. Administratívne kapacity sa posilnili, ale celkovo je realizácia politiky v oblasti hospodárskej súťaže v zárodku. Je potrebné prehĺbiť spoluprácu medzi inštitúciami, ktorých sa týkajú otázky hospodárskej súťaže. Je potrebné, aby bola Komisia pre hospodársku súťaž vo väčšej miere zapojená do veľkých privatizačných a reštrukturalizačných iniciatív.

Kosovo ešte neprijalo nový zákon o verejnom obstarávaní. Vláda v tejto súvislosti vynaložila určité úsilie. Zdrojom obáv je však uplatňovanie existujúceho zákona v praxi. Je potrebné upevniť úlohu pracovníkov zodpovedných za verejné obstarávanie s cieľom posilniť monitorovanie plnenia zmlúv verejného obstarávania. Je potrebné zvýšiť nezávislosť a profesionalitu systému verejného obstarávania. Potrebné je, aby sa príslušné orgány viac usilovali o riešenie problému korupcie v tejto oblasti. Kosovské ustanovenia o koncesiách sa výrazne líšia od európskych noriem.

Stále je potrebné prijať kľúčové právne predpisy v oblasti *práv duševného vlastníctva*. Je potrebné vynaložiť značné úsilie, pokiaľ ide o ich presadzovanie a zvyšovanie informovanosti o nich. Kosovská právna úprava v oblasti duševného vlastníctva je v zárodku a jej uplatňovanie je veľmi nedostatočné.

Pokiaľ ide o zosúladienie právnych predpisov v oblasti *zamestnanosti a verejného zdravia*, dosiahol sa iba obmedzený pokrok. Zdrojom obáv sú nedostatočné administratívne kapacity a neadekvátny právny rámec. Je potrebné zvýšiť sociálnu ochranu a začlenenie v Kosove, ako aj prehĺbiť *sociálny dialóg*. Právny rámec v oblasti *vzdelávania* sa viac priblížil k európskym normám. Na uskutočnenie reforiem v tejto oblasti je nutné zvýšiť administratívne kapacity. Kosovo vypracovalo päťročný plán pre oblasť výskumu, pričom sa očakáva zvýšenie kapacít v tejto oblasti, z ktorej sa stala priorita.

Pokiaľ ide o **odvetvové politiky**, je potrebné efektívnejšie podporovať politiku rozvoja a v oblasti *MSP* a mala by sa zabezpečiť lepšia koordinácia rôznych stratégií s dosahom na túto oblasť. Je potrebné zintenzívniť úsilie v oblasti *poľnohospodárstva* a bezpečnosti potravín, najmä pokiaľ ide o vykonávanie prijatých právnych predpisov a modernizáciu poľnohospodársko-potravinárskych podnikov. Prijalo sa viacero právnych predpisov pre oblasť *životného prostredia*. Implementácia noriem EÚ v oblasti životného prostredia je však stále iba v zárodku.

Dopravná infraštruktúra je aj naďalej nedostatočne rozvinutá. Kosovo sa pustilo do programu budovania ciest, ktorý však neodzrkadľuje plánované dopravné toky a rozsah tohto programu odčerpáva investičné zdroje iným spôsobom dopravy, najmä železniciam. Zosúladienie právnych predpisov s európskymi normami v oblasti civilného letectva sa zlepšilo. Kosovo v decembri 2009 prijalo program kontroly bezpečnosti civilného letectva a program kontroly jeho kvality.

Hlavné problémy, ktoré sa vyskytujú v sektore *energetiky*, súvisia s vymáhaním platieb za elektrickú energiu a riadením neudržateľného rastu dopytu po energii. Kosovo v apríli 2010 prijalo stratégiu pre oblasť energetiky, ktorá sa týka obdobia rokov 2009 – 2018. Po značnom meškaní bol v októbri 2010 prijatý súbor kľúčových zákonov týkajúcich sa tejto oblasti (zákon o energetike, o elektrickej energii a o regulačnom orgáne pre oblasť energetiky).

Obmedzený pokrok sa dosiahol v oblasti *informačnej spoločnosti a médií*. Je potrebné posilniť nezávislosť a zdroje orgánu pre reguláciu telekomunikácií a v rámci aktuálne

pripravovaného zákona o Nezávislej rade pre médiá zaručiť jej nezávislosť. Je potrebné nájsť dlhodobé riešenie financovania verejnoprávneho vysielateľa.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *finančnej kontroly*. Kosovo je však stále iba na začiatku, pokiaľ ide o zavádzanie medzinárodných noriem. Stálym zdrojom obáv je chýbajúca finančná nezávislosť Úradu hlavného audítora. Kosovo v júli 2010 prijalo zákon o oficiálnych *štatistikách*. Administratívne kapacity sú však v tejto oblasti aj naďalej nedostatočné a je potrebné posilniť odvetvové štatistiky, a to najmä pokiaľ ide o podnikové a makroekonomické štatistiky.

Nerovnomerný pokrok sa dosiahol v oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti*. V oblasti *integrovaneho riadenia hraníc* dosiahol Kosovo určitý pokrok. Od jednotiek KFOR Kosovo prevzalo zodpovednosť za riadenie hranice s Albánskom. Potrebné je však vynaložiť značné úsilie na zaistenie riadenia hraníc v súlade s normami EÚ. Osobitnú výzvu aj naďalej predstavuje severný úsek hranice. Misia EULEX zintenzívnila svoju činnosť na priechodoch č. 1 a 31. V oblasti *azylovej politiky* Kosovo dosiahol obmedzený pokrok. Značne sa zvýšil počet žiadostí o azyl, ale celkovo je aj naďalej nízky. Väčšinu žiadateľov o azyl, ktorí z Kosova odišli do iných cieľových krajín, kosovské orgány nepodrobili primeranej kontrole.

Pokročilo sa v zosúladzovaní právnych predpisov s európskymi normami v oblasti *migrácie*. Kosovo prijalo zákon o readmisii osôb, ktorý je do veľkej miery v súlade s požiadavkami EÚ. Podpísalo niekoľko dvojstranných dohôd o readmisii. Príslušné orgány aj naďalej efektívnym spôsobom vybavujú žiadosti o readmisiu z európskych krajín. Je potrebné, aby sa v tom pokračovalo. Bola prijatá revidovaná stratégia integrácie repatriovaných osôb a akčný plán na jej vykonávanie.

Pranie špinavých peňazí je oblasťou, ktorá stále vzbudzuje vážne obavy. Kosovo prijalo zákon na boj proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu. Spolupráca medzi colnou správou a strediskom finančného spravodajstva sa zlepšila. Stredisko tiež prehĺbilo svoju spoluprácu s bankami. Kosovo je však iba na začiatku, pokiaľ ide o prijatie a uplatňovanie európskych noriem v tejto oblasti. Kapacity na vyšetrowanie a stíhanie v prípadoch prania špinavých peňazí sú stále nedostatočné. Kosovské orgány nedisponujú dostatočnými kapacitami, aby mohli prevziať zodpovednosť za vedenie prípadov prania špinavých peňazí. Celkovo sa v oblasti potlačovania hospodárskej a finančnej trestnej činnosti dosiahol iba obmedzený pokrok.

Pokiaľ ide o *obchodovanie s drogami*, aj tu sa dosiahol iba obmedzený pokrok. Zvýšila sa bezpečnosť skladov určených pre zabavené drogy. Príslušné orgány uskutočnili viacero úspešných operácií. Objem zabavených drog, počet zatknutých a stíhaných osôb je však stále na nízkej úrovni. Úsilie o riešenie problému obchodovania s drogami je stále iba na začiatku.

Kosovo dosiahol určitý pokrok v oblasti *policajnej práce*. Darí sa udržiavať verejný poriadok. Ceremonia intronizácie patriarchu srbskej pravoslávnej cirkvi sa uskutočnila v pokojnej atmosfére. Bola schválená nová organizačná štruktúra kosovskej polície, a to vrátane náplní práce vyšších riadiacich pracovníkov. Bola prijatá stratégia a akčný plán v oblasti kontroly a konfiskácie malých a ľahkých zbraní. Zvýšil počet zabavených nelegálne držaných zbraní. Potrebné je však, aby kosovská polícia vybudovala kapacity, ktoré budú spravodajsky podporovať policajnú prácu s cieľom efektívnejšie riešiť závažnú trestnú činnosť.

Pokiaľ ide o *organizovanú trestnú činnosť*, dosiahol sa iba obmedzený pokrok. Kosovo prijalo stratégiu predchádzania trestnej činnosti. Boli vymenovaní špeciálni prokurátori, ktorí sa

zaoberajú organizovanou trestnou činnosťou. V tejto oblasti boli podpísané viaceré dvojstranné dohody s tretími krajinami. Je však potrebné, aby Kosovo zaviedlo efektívny rámec na ochranu svedkov. Neboli vydané žiadne odsudzujúce rozsudky v prípade osôb na vysokých miestach. Vyskytli sa prípady zastrašovania sudcov a prokurátorov. Organizovaná trestná činnosť aj naďalej predstavuje závažný problém. Je potrebné, aby prostredníctvom vyšetrovaní, zatýkaní, konfiškácií majetkov a prijímania odsudzujúcich rozsudkov príslušné orgány vystupňovali svoje úsilie o potlačanie organizovanej trestnej činnosti na západnom Balkáne a v Európe. Je potrebné, aby Kosovo v tejto oblasti dosiahlo konkrétne výsledky.

Pokiaľ ide o *obchodovanie s ľuďmi*, dosiahol sa len obmedzený pokrok. V prípadoch obchodovania s ľuďmi došlo k niekoľkým zatknutiam. Kosovo prijalo medzinárodné normy pre zaobchádzanie s obeťami obchodovania s ľuďmi. Počet odhalených prípadov a identifikovaných obetí je však stále nízky a v plnej miere neodzrkadľuje rozsah tohto fenoménu. Miera trestu pre páchatel'ov tejto trestnej činnosti nie je vždy primeraná. Je potrebné posilniť kapacity kosovských inštitúcií v oblasti vyšetrovania, stíhania a usvedčovania v prípadoch obchodovania s ľuďmi. V oblasti *protiteroristických opatrení* sa dosiahol určitý pokrok. Zvýšili sa kapacity protiteroristickej jednotky kosovskej polície.

V oblasti *ochrany osobných údajov* dosiahol Kosovo iba obmedzený pokrok. Bol prijatý zákon na ochranu osobných údajov. Nedošlo však ešte k vytvoreniu orgánu pre dohľad nad ochranou údajov. Pokiaľ ide o ochranu osobných údajov jednotlivci nie sú v Kosove dostatočne informovaní o svojich právach. Pokrok v tejto oblasti je kľúčom k zapojeniu sa Kosova do medzinárodnej spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí.

Turecko

Turecko aj naďalej dostatočne plní **politické kritériá**. Vďaka nedávnym ústavným reformám sa vytvorili podmienky na dosiahnutie pokroku vo viacerých oblastiach, ako je napríklad oblasť justície a základných práv. Potrebné je ich teraz uplatňovať v súlade s európskymi normami. Výsledky tzv. demokratického otvárania zameraného najmä na riešenie kurdskej otázky, nespĺnili očakávania.

Súbor zmien a doplnení ústavy, ktoré boli schválené v referende z 12. septembra 2010, predstavuje krok správnym smerom. Poskytujú riešenia pre viacero priorít prístupového partnerstva v oblasti justície, základných práv a verejnej správy. Vypracovaniu návrhov ústavných reforiem a ich prijatiu ale nepredchádzal proces konzultácií za plnej účasti politických strán a zástupcov občianskej spoločnosti. Kľúčová bude transparentná a začleňujúca implementácia súboru týchto návrhov v súlade s európskymi normami. Stále je potrebné vynaložiť značné úsilie v oblasti základných práv. Slobodu tlače v praxi negatívne ovplyvňuje vysoký počet žalôb proti novinárom a neprimerané tlaky na médiá. Demokratické otváranie, ktoré vláda oznámila v auguste 2009 s cieľom riešiť najmä kurdsú otázku, sa realizovalo iba čiastočne. Túto politiku narušilo aj rozhodnutie ústavného súdu o zákaze Strany demokratickej spoločnosti a nárast teroristických útokov PKK.

Pokiaľ ide o **demokraciu a právny štát** v Turecku, pokračovalo vyšetrovanie údajnej zločineckej siete Ergenekon. Toto vyšetrovanie a skúmanie ďalších plánov na štátny prevrat je pre Turecko príležitosťou na posilnenie dôvery v riadne fungovanie jeho demokratických inštitúcií a právneho štátu. Existujú však obavy, pokiaľ ide o poskytnutie súdnych záruk všetkým podozrivým osobám. Stále je potrebné, aby Turecko zosúladiť svoje právne predpisy s európskymi normami v oblasti postupu pri zákaze politických strán a dôvodov na podniknutie takýchto krokov.

Pokiaľ ide o *reformu verejnej správy*, určitý pokrok sa dosiahol prijatím zmien a doplnení ústavy, najmä smerom k vytvoreniu inštitúcie ombudsmana, ochrane osobných údajov a prístupu k informáciám. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie najmä v reforme verejnej služby.

Pokročilo sa v oblasti *civilného dohľadu nad bezpečnostnými zložkami*. Súbor zmien a doplnení ústavy obmedzuje pôsobnosť vojenských súdov a umožňuje skúmanie rozhodnutí Najvyššej vojenskej rady. Vysokí predstavitelia ozbrojených síl však aj naďalej vydávali vyhlásenia k otázkam, ktoré nepatria do ich právomoci, najmä k otázkam týkajúcim sa justície. Nedosiahol sa žiadny pokrok v oblasti parlamentného dohľadu nad rozpočtom na obranu.

V oblasti *justície* sa dosiahol pokrok v uskutočňovaní stratégie reforiem v justícii. Pozitívnym krokom je prijatie zmien a doplnení ústavy týkajúcich sa zloženia Vysokej rady sudcov a prokurátorov. Minister spravodlivosti však aj naďalej predsedá Vysokej rady a má posledné slovo vo veci vyšetrovania. Počas procesu príprav a prijímania vykonávacích právnych predpisov bude potrebné viesť efektívny dialóg so všetkými zainteresovanými stranami. Prispelo by to k transparentnej a začleňujúcej realizácii týchto reforiem v súlade s európskymi normami.

Pokročilo sa v oblasti rozvoja komplexnej stratégie a akčného plánu v oblasti boja proti korupcii. Korupcia je však naďalej rozšírená v mnohých oblastiach. Turecko musí vo vyšetrovaniach, vznášaní obvinení a odsudzujúcich rozsudkov dosiahnuť spoľahlivé výsledky.

Pokiaľ ide o *ľudské práva a ochranu menšín*, dosiahol sa určitý pokrok najmä v oblasti dodržiavania slobody zhromažďovania, práv žien a detí a kultúrnych práv. Potrebné je však stále vyvíjať značné úsilie najmä s ohľadom na slobodu prejavu a slobodu náboženského vyznania.

Pokiaľ ide o *dodržiavanie medzinárodného práva v oblasti ľudských práv*, je potrebné v plnej miere zosúladiť činnosť inštitúcií venujúcich sa ľudským právam s princípmi OSN.

Pokračuje pozitívny trend v oblasti zabraňovania mučeniu a zlému zaobchádzaniu. Výsledkom v niektorých verejne známych prípadoch porušovania ľudských práv boli odsudzujúce rozsudky. Naďalej sú však hlásené prípady neprimeraného používania sily subjektmi presadzovania práva, ktoré vyvolávajú obavy.

Pokračuje sa v uskutočňovaní programu reforiem väzenského systému. Jedným z najvýznamnejších problémov je však naďalej vysoký počet väzňov vo vyšetrovacej väzbe. Je potrebné zvýšiť úroveň služieb zdravotnej starostlivosti vo väzeniach.

Turecký právny poriadok nezabezpečuje dostatočnú ochranu *slobody prejavu*, ako ju zakotvuje Európsky dohovor o ľudských právach a judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Obavy vyvoláva vysoký počet prípadov vedených proti novinárom. Praktické uplatňovanie slobody tlače je ovplyvňované neprimeranými politickými tlakmi na médiá a právnou neistotou. Zdrojom obáv sú tiež časté zákazy prevádzkovania webových stránok.

Pokiaľ ide o slobodu zhromažďovania, dosiahol sa určitý pokrok. Demonštrácie, ktoré v minulosti viedli k nepokojom, ako napríklad oslava sviatku Newroz (kurdský Nový rok) alebo oslava 1. mája, sa v tomto roku uskutočnili pokojne a ich koordinácia s príslušnými orgánmi bola na dobrej úrovni. Niektoré demonštrácie, ktoré sa udiali na juhovýchode krajiny

v súvislosti s kurdskou otázkou, sa aj naďalej vyznačovali nadmerným použitím sily zo strany bezpečnostných zložiek.

Právny rámec v oblasti *slobody združovania* je vo všeobecnosti v súlade s normami EÚ. Orgány však vykonávajú neprímerané kontroly a aj naďalej pokračujú v rušení združení lesbičiek, gayov, bisexuálov a transsexuálov.

Pokiaľ ide o *slobodu náboženského vyznania*, vo všeobecnosti sa sloboda vyznania dodržiava. Pokračovalo sa s implementáciou zákona o nadáciách, hoci sa vyskytli určité oneskorenia a procesné problémy. Pokračuje sa v dialógu s alevítmi a nemuslimskými náboženskými spoločenstvami, ale zatiaľ sa nedospelo k žiadnym výsledkom. Príslušníci menšinových náboženstiev však aj naďalej čelia hrozbám extrémistov. Aj naďalej platí, že Turecko musí vytvoriť právny rámec, ktorý bude v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach a ktorý zabezpečí, že nemuslimské, ako aj alevitské náboženské spoločenstvá budú môcť pôsobiť bez zbytočných obmedzení, a to aj vrátane vzdelávania duchovných.

Právny rámec, ktorý zabezpečuje *práva žien* a rovnosť pohlaví, vo všeobecnosti už existuje. Ústavnými zmenami a doplneniami, ktoré umožňujú prijať opatrenia na pozitívnu diskrimináciu žien, sa tento rámec posilnil. Potrebné je však vynaložiť ďalšie trvalé úsilie, aby sa tento právny rámec stal politickou, spoločenskou a hospodárskou skutočnosťou. Hlavnou výzvou pre Turecko je zaistiť práva žien a rovnosť pohlaví v praxi. K vážnym problémom naďalej patria vraždy v mene cti, nútené sobáše a domáce násilie. Je potrebné, aby sa príslušné právne predpisy uplatňovali v celej krajine konzistentne. Je potrebné vyvinúť úsilie, pokiaľ ide o ďalšie vzdelávanie a zvyšovanie informovanosti o právach žien a rovnosti pohlaví.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *práv detí*. Turecko zosúladiť svoj právny rámec s medzinárodnými normami v oblasti súdneho systému pre mladistvých. Rozdiel medzi pohlaviami sa v prípade základného vzdelania naďalej znižuje, ale pretrvávajú v niektorých častiach krajiny. Predčasné ukončenie školskej dochádzky je aj naďalej zdrojom obáv. Potrebné je vynaložiť ďalšie úsilie vo všetkých oblastiach, a to vrátane vzdelania, detskej práce, zdravotnej starostlivosti, administratívnych kapacít a koordinácie, a v celej krajine vybudovať efektívny súdny systém pre mladistvých.

Ústavnými zmenami a doplneniami sa v Turecku rozšírili *práva odborových organizácií*, najmä v prípade verejnej služby. Súčasný právny rámec ale obsahuje obmedzujúce ustanovenia, ktoré nie sú v súlade s normami EÚ, ani dohovormi Medzinárodnej organizácie práce. Chýbajúci konsenzus medzi sociálnymi partnermi a vládou je prekážkou prijatia nových právnych predpisov.

Prístup Turecka k *rešpektovaniu a ochrane menšín a ku kultúrnym právam* má aj naďalej obmedzujúci charakter. Krajina musí ešte dosiahnuť úplný súlad s európskymi normami, pokiaľ ide o rešpektovanie a ochranu jazyka, kultúry a základných práv. Je potrebné, aby Turecko vyvinulo ďalšie úsilie na zvyšovanie tolerancie voči menšinám a podporu ich začleneniu.

Boli podniknuté určité pozitívne kroky na posilnenie kultúrnych práv, najmä v súvislosti s politikou Turecka v oblasti verejnoprávneho vysielania v iných jazykoch ako tureckom. Obmedzenia však stále zostávajú, najmä pokiaľ ide o používanie takýchto jazykov v politickom živote, vzdelávaní a pri styku so subjektmi poskytujúcimi verejné služby.

O *rómskej otázke* sa začalo viac diskutovať na verejnosti a uskutočňujú sa konkrétne opatrenia na riešenie niektorých z ich problémov. Vzhľadom na chýbajúcu komplexnú politiku zameranú na zvýšenie ich sociálneho začlenenia však Rómovia stále často čelia diskriminujúcemu zaobchádzaniu v oblasti prístupu k vzdelaniu, bývaniu, zdravotnej starostlivosti a verejných služieb.

Pokiaľ ide o *východ a juhovýchod krajiny*, vládna stratégia tzv. demokratického otvárania neprinesla očakávané výsledky, keďže iba malý počet opatrení sa uviedol do praxe. Je dôležité, aby úsilie o riešenie kurdskej otázky bolo podporované širokými konzultáciami. Je potrebné zmeniť a doplniť právne predpisy v oblasti boja proti terorizmu, aby sa predišlo neprímeraným obmedzeniam pri uplatňovaní základných práv. Existencia veľkého počtu pozemných mín je aj naďalej zdrojom obáv. Stále je potrebné postupne zrušiť systém stráženia vidieckych sídiel.

Od júna 2010 bol zaznamenaný nárast teroristických útokov PKK, ktoré si vyžiadali mnoho obetí na ľudských životoch. PKK je zaradená do zoznamu teroristických organizácií, ktorý zostavuje EÚ. Turecko a EÚ prehĺbili dialóg v oblasti boja proti terorizmu.

Odškodňovanie *vysídlených osôb* pokračuje. Jeho implementácia ale nie je efektívna. Vláda zatiaľ nevypracovala celkovú národnú stratégiu riešenia otázky týchto osôb a musí sa intenzívnejšie zaoberať ich potrebami. Je potrebné posilniť právny rámec pre utečencov a žiadateľov o azyl a uplatňovanie obežníkov týkajúcich sa postupov podávania žiadostí. Je dôležité, aby sa dosiahlo ďalšie zlepšenie celkových podmienok v záchytných strediskách pre cudzincov.

Pokiaľ ide o *regionálne otázky a medzinárodné záväzky*, Turecko aj naďalej vyjadrovalo verejnú podporu rokovaniam medzi vedúcimi predstaviteľmi oboch komunít pod záštitou OSN pri hľadaní komplexného riešenia *cyperskej otázky*. Napriek opakovaným výzvam Rady a Komisie Turecko doteraz nespĺnilo svoje záväzky obsiahnuté vo vyhlásení Európskeho spoločenstva a jeho členských štátov z 21. septembra 2005 a v záveroch Rady, a to aj v záveroch z decembra 2006 a v záveroch z decembra 2009. Turecko nespĺnilo svoj záväzok, pokiaľ ide o úplné a nediskriminujúce uplatňovanie dodatkového protokolu k dohode o pridružení, ani neodstránilo všetky prekážky voľného pohybu tovaru vrátane obmedzení týkajúcich sa priamych dopravných spojení s Cyprom. Na ceste k normalizácii bilaterálnych vzťahov s Cyperskou republikou sa nedosiahol žiadny pokrok.

Pokiaľ ide o *vzťahy s Gréckom*, boli oživené snahy o zlepšenie dvojstranných vzťahov. Prinieslo to určité pozitívne výsledky v oblasti obchodu, vzdelávania, dopravy, energetiky, kultúry a životného prostredia. Zintenzívnili sa dvojstranné informatívne rozhovory. Grécko podalo značný počet formálnych sťažností na pokračujúce narušenie jeho vzdušného priestoru zo strany Turecka, okrem iného aj preletmi nad gréckymi ostrovmi. Grécko tiež podalo sťažnosti o viacerých narušeniach jeho výšostných vôd.

EÚ a Turecko viedli dialóg o oblastiach spoločného záujmu, ktoré sa týkajú *západného Balkánu*. V rámci regiónu Turecko podniklo viacero iniciatív vrátane trojstranných rozhovorov so Srbskom a Bosnou a Hercegovinou. Vzťahy s Bulharskom sú aj naďalej pozitívne.

Turecké **hospodárstvo** tvrdo zasiahla globálna finančná kríza, ale rýchlo sa mu podarilo vyrovnať straty, keďže počnúc druhým štvrťrokom 2009 začalo výrazne rásť vo všetkých odvetviach. Štátny rozpočet a centrálna banka úspešne poskytli výraznú podporu celkovému

dopytu, najmä uvoľnením fiškálnej a menovej politiky. Sprievodným znakom vysokej miery hospodárskeho rastu je rýchle zvyšovanie sa deficitu obchodnej bilancie a deficitu bežného účtu, znižujúca sa nezamestnanosť – hoci v porovnaní s predkrízovými úrovňami stále vysoká – a zvyšujúce sa inflačné tlaky. Stratégia zameraná na odstránenie protikrízových intervenčných opatrení sa sústreďuje na dosiahnutie silného, udržateľného a vyrovnaného hospodárskeho rastu. Boli vypracované rámcové predpisy fiškálnej politiky, ktoré majú potenciál postupom času značne zvýšiť fiškálnu výkonnosť. Ich prijatie parlamentom však mešká. V oblasti štrukturálnych reforiem sa dosiahol nerovnomerný pokrok, ale nižšie reálne úrokové miery a pevnejšie základy hospodárskej politiky by mali umožniť urýchlenie procesu uskutočňovania štrukturálnych reforiem.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Turecko má fungujúce trhové hospodárstvo. Zo strednodobého hľadiska by malo byť schopné odolávať konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v rámci Únie za predpokladu, že bude aj naďalej uskutočňovať svoj komplexný plán štrukturálnych reforiem.

Po kríze sa podarilo zachovať konsenzus o základných prvkoch hospodárskej politiky. Protikrízové opatrenia zmiernili hospodársky pokles, hoci sa v ich dôsledku zvýšil rozpočtový deficit a zadlženie Turecka. Postupne sa tieto opatrenia rušia. Náročnou úlohou bude včasné, ciele a dobre pripravené odstránenie stimulov s cieľom maximalizovať výhody plynúce z predchádzajúcich rokov fiškálnej konsolidácie a celkovej strednodobej fiškálnej udržateľnosti a dosiahnuť silný, udržateľný a vyrovnaný hospodársky rast. Pokročilo sa v privatizácii, hoci pomalším tempom, čo je dôsledkom globálneho hospodárskeho prostredia. Vďaka predchádzajúcim reformám ukázal finančný sektor značnú odolnosť. Výrazne sa zvýšili investície a určitý pokrok sa dosiahol pri zvyšovaní kvality ľudského a fyzického kapitálu krajiny. Turecko bolo schopné čiastočne diverzifikovať svoj obchod a zameralo sa na nové trhy, vďaka čomu do určitej miery zmiernilo účinky krízy. Obchodná a hospodárska integrácia s EÚ zostáva na vysokej úrovni.

Na pozadí vzráhajúceho sa hospodárskeho rastu a napriek tomu, že prístup k vonkajším zdrojom financovania bol aj naďalej bezproblémový, sa však v značnej miere zvyšovala vonkajšia nerovnováha a potreby v oblasti financovania. Inflačné tlaky sa značne zvýšili, predovšetkým v dôsledku tlakov vyplývajúcich z energetických vstupov a rozmachu hospodárskej činnosti. Aby sa minimalizovali riziká scenára „konjunktúra a úpadok“, medzi kľúčové podmienky naďalej patrí dosahovanie väčšieho pokroku v oblasti fiškálnej transparentnosti, posilňovanie rámca inflačných cieľov a zachovanie finančnej stability. Miera nezamestnanosti sa udržiava na vyššej úrovni ako pred krízou a očakáva sa, že demografické činitele spôsobia udržanie nezamestnanosti v nasledujúcich rokoch na vysokej úrovni. Malá schopnosť vytvárať nové pracovné miesta zreteľne súvisí s nepomerom medzi ponukou kvalifikovaných pracovných síl a dopytom po nich, ako aj s nadmernou reguláciou trhu práce. Existujú prekážky opustenia trhu a konkurzné konania sú relatívne nepružné. Kríza ešte viac skomplikovala prístup MSP k zdrojom financovania. Existujúce právne prostredie a najmä súdne postupy sú aj naďalej zdrojom praktických problémov a prekážkou zlepšenia podnikateľského prostredia. Súčasná regulácia trhov s výrobkami a pretrvávajúca absencia transparentnosti pri prideľovaní štátnej pomoci neprispievajú k zlepšovaniu podnikateľského prostredia. Závažným problémom zostáva tieňová ekonomika.

Turecko pokračovalo v zlepšovaní svojej **schopnosti vziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva**. Pokrok, občas nerovnomerný, bol dosiahnutý vo väčšine oblastí. Proces zosúladovania pokročil v rámci takých oblastí, ako je napríklad voľný pohyb tovaru, práva duševného vlastníctva, antitrustová politika, energetika, podniková a priemyselná politika,

ochrana spotrebiteľov, štatistika, transeurópske siete a veda a výskum. Je potrebné pokračovať v úsilí o dosiahnutie zosúladenia právnych predpisov v takých oblastiach, ako je životné prostredie, právo obchodných spoločností, verejné obstarávanie a právo usadiť sa a sloboda poskytovať služby. V oblasti colnej únie je potrebné zavrieť zosúladenie právnych predpisov. Nedošlo k odstráneniu niekoľkých dlhodobo pretrvávajúcich prekážok obchodu, ako sú kontroly posudzovania zhody, požiadavky na udeľovanie dovozných a vývozných licencií, efektívne presadzovanie práv duševného vlastníctva, požiadavky pri registrácii nových farmaceutických výrobkov a diskriminujúce zaobchádzanie v daňovej oblasti. Je veľmi dôležité, aby Turecko v plnej miere implementovalo colnú úniu a odstránilo veľký počet prekážok, ktoré výrobkom EÚ bránia vo voľnom obeh. Pre väčšinu oblastí má zásadný význam, aby Turecko zlepšilo svoje administratívne kapacity zamerané na zosúladovanie s *acquis*.

Pokiaľ ide o voľný pohyb tovaru, zosúladovanie právnych predpisov je v pokročilej fáze, možno však pozorovať len obmedzený pokrok. Naďalej sa vyskytujú technické prekážky v obchode, ktoré narušajú voľný obeh tovaru, a navyše sa objavili nové prekážky. Malý pokrok sa dosiahol v oblasti *voľného pohybu pracovníkov*, kde je však zosúladovanie s *acquis* iba v počiatočnom štádiu. Zosúladovanie právnych predpisov v oblasti *práva usadiť sa a slobody poskytovať služby* je len na začiatku. Veľmi obmedzený pokrok možno konštatovať v oblasti vzájomného uznávania odborných kvalifikácií. V oblasti služieb a práva usadiť sa nebol dosiahnutý žiadny pokrok. Pokročilo sa v oblasti *voľného pohybu kapitálu*, najmä v zosúladení právnych predpisov s *acquis* v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí. Právny rámec v oblasti boja proti terorizmu nie je stále dokončený. Turecko nedosiahlo žiadny pokrok v oblasti pohybu kapitálu a platieb, ani platobných systémov.

Určitý pokrok je možno konštatovať v oblasti *verejného obstarávania*, a to najmä v súvislosti s inštitucionálnym usporiadaním a administratívnymi kapacitami. Je potrebné prijať stratégiu zosúladovania právnych predpisov a Turecko potrebuje pokračovať v tomto procese, najmä v oblasti technických služieb, koncesii a verejno-súkromných partnerstiev. V oblasti *práva obchodný spoločností* možno pozorovať iba obmedzený pokrok. Stále nebol prijatý nový obchodný zákonník. Je potrebné viac posilniť administratívne kapacity a prijať právny a inštitucionálny rámec v oblasti auditu. Zosúladovanie právnych predpisov v oblasti *práva duševného vlastníctva* je v pomerne pokročilom štádiu. Súhlas Turecka viest' s Komisiou dialóg o oblasti práv duševného vlastníctva predstavuje kľúčový prvok prístupových rokovaní. Zatiaľ však neboli prijaté príslušné právne predpisy v tejto oblasti, a to ja vrátane odradzujúcich trestnoprávných postihov. Je potrebné, aby sa v tejto oblasti zlepšila koordinácia a spolupráca.

Pokiaľ ide o *politiku hospodárskej súťaže*, vysoký stupeň zosúladenia sa dosiahol v oblasti antitrustových právnych predpisov. Pravidlá hospodárskej súťaže Turecko presadzuje efektívne. Prijatie zákona o štátnej pomoci, na základe ktorého sa vytvoril monitorovací orgán, je dôležitým krokom vpred v oblasti štátnej pomoci. Teraz je potrebné, aby tento monitorovací orgán čo najskôr začal svoju činnosť.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *finančných služieb*, pretože orgány dohľadu zaviedli ďalšie opatrenia obozretnosti. Celkovo je zosúladenie tureckých právnych predpisov s *acquis* aj naďalej parciálne. Pokiaľ ide o oblasť *informačnej spoločnosti a médií*, orgán pre reguláciu telekomunikácií vykonal veľké množstvo práce v oblasti elektronickej komunikácie a informačných technológií vykonávaním príslušných právnych predpisov. V oblasti audiovizuálnej politiky možno pozorovať určitý pokrok. Stále sa však vyskytuje niekoľko prekážok, ktoré bránia rozvoju tohto trhu. Právne predpisy v oblasti elektronických

komunikácií, služieb informačnej spoločnosti a audiovizuálnej politiky si vyžadujú ďalšie úpravy.

V oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka* sa dosiahol iba obmedzený pokrok. Politiky na podporu poľnohospodárstva sa iba v malej miere priblížili k spoločnej poľnohospodárskej politike (SPP). Podnikli sa počiatočné kroky na vybudovanie integrovaného administratívneho a kontrolného systému. Turecku sa však nepodarilo v plnej miere odstrániť technické prekážky v oblasti obchodu s výrobkami z hovädzieho mäsa. Časový sklz v harmonograme akreditácie štruktúr IPARD je tiež jedným z nedostatkov. Je potrebné dosiahnuť ďalší pokrok v oblasti poľnohospodárskych štatistík, informačnej siete poľnohospodárskych účtovných údajov, politiky kvality a ekologického poľnohospodárstva. Pokročilo sa v oblasti *bezpečnosti potravín, veterinárnej a fytosanitárnej politiky*, najmä prijatím kľúčových právnych predpisov. Nová stratégia na dosiahnutie súladu právnych predpisov by mala uľahčiť transponovanie a vykonávanie príslušného *acquis*. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *rybného hospodárstva*, a to pokiaľ ide o správu zdrojov a rybárskej flotily, inšpekcie a kontroly a vykonávanie medzinárodných dohôd. Je potrebné dosiahnuť ďalší pokrok v oblasti zosúladenia právnych predpisov, administratívnych štruktúr a trhovej politiky, štrukturálnych opatrení a štátnej pomoci.

Určitý pokrok sa dosiahol pri zosúladovaní právnych predpisov v *oblasti dopravy*. V oblasti letectva, námornej a železničnej dopravy sa dosiahol pokročilý stupeň zosúladenia právnych predpisov. Pokiaľ ide o otvorenie trhu so železničnou dopravou a zvýšenie bezpečnosti tohto druhu dopravy, nedosiahol sa žiadny pokrok. Absencia komunikácie medzi kontrolami letovej prevádzky v Turecku a Cyperskej republike aj naďalej ohrozuje bezpečnosť leteckej dopravy. V oblasti námornej dopravy sa vôbec nepokročilo v úsilí, aby Turecko pristúpilo k medzinárodným dohovorom. Administratívne a implementačné kapacity sú aj naďalej obmedzené.

V odvetví *energetiky* sa dosiahol značný pokrok v zosúladení právnych predpisov týkajúcich sa elektrickej energie, obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti ako aj bezpečnosti dodávok energií. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie v oblasti zemného plynu, jadrovej energie, jadrovej bezpečnosti, ochrany pred radiáciou a štátnej pomoci.

Určitý pokrok sa v *daňovej oblasti* dosiahol najmä pokiaľ ide o odstránenie diskriminujúcich postupov uplatňovaných na tabak. Zvýšenie spotrebnej dane na alkoholické nápoje je však v rozpore s akčným plánom, na ktorom sa Turecko dohodlo s Komisiou a ktorý je kľúčovou požiadavkou, od ktorej závisí ďalší pokrok v prístupových rokovaniach. Vynakladalo sa úsilie na posilnenie daňovej správy, potlačenie tieňovej ekonomiky a zvýšenie miery dobrovoľného dodržiavania právnych predpisov. V oblasti priamych a nepriamych daní sa nedosiahol skoro žiadny pokrok.

Prípravy v oblasti *hospodárskej a menovej politiky* úspešne pokračujú. Je potrebné vynaložiť úsilie na ďalšie zosúladenie právnych predpisov. Týka sa to najmä úplnej nezávislosti centrálnej banky a zákazu privilegovaného prístupu k finančným inštitúciám.

V oblasti *štatistiky*, kde celková úroveň zosúladenia právnych predpisov pokročila, sa dosiahol značný pokrok. TurkStat ešte viac posilnil koordináciu v rámci štatistického systému. Nemalý pokrok sa dosiahol v súvislosti s obchodným registrom a odvetvovými štatistikami. Je potrebné ďalej zosúladiť národné účty a poľnohospodárske štatistiky.

Pokiaľ ide o zosúladenie právnych predpisov s *acquis* v oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti*, Turecko dosiahlo konkrétny pokrok. Súbor zmien a doplnení ústavy prináša

výrazné zlepšenia v oblasti sociálneho dialógu vo verejnom sektore a vytvára prostredie umožňujúce pozitívnu diskrimináciu žien, detí, starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím. Celková úroveň zosúladenia právnych predpisov je však obmedzená a je potrebné je posilniť administratívne kapacity. Stále nebola spustená reforma na dosiahnutie úplných práv odborových organizácií, aby boli v súlade s normami EÚ a dohovormi Medzinárodnej organizácie práce. Viacero obáv súvisí s nelegálnou prácou, nízkou mierou zamestnanosti žien a presadzovaním právnych predpisov v oblasti zdravia a bezpečnosti. Taktiež chýba všeobecný politický rámec v oblasti boja proti chudobe.

Ďalšie zosúladenie sa dosiahlo v oblasti *podnikania a priemyselnej politiky*, v prípade ktorých je stupeň zosúladenia uspokojivý. Uvedený pokrok sa týka stratégie a akčného plánu v priemysle, vyššej dostupnosti nástrojov v oblasti podnikania a priemyselnej politiky a prijatia odvetvových stratégií a cestovných máp. Obmedzené zlepšenie možno konštatovať v oblasti podnikateľského prostredia a v pokračujúcom úsilí v oblasti monitorovania a hodnotenia.

Pokrok sa dosiahol v oblasti *transeurópskych sietí*. Turecko konkrétne dospelo do záverečnej fázy v rokovaní o budúcej transeurópskej dopravnej sieti. Určitý pokrok možno konštatovať v oblasti energetických sietí.

Pokrok, hoci nerovnomerný, sa dosiahol v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*. Konkrétne sa dokončil právny a inštitucionálny rámec pre implementáciu zložiek III a IV nástroja IPA. Pri príprave projektov sa zlepšila úroveň zapojenia zainteresovaných strán na nižšej ako celoštátnej úrovni. Na celoštátnej úrovni existuje potreba posilniť administratívne kapacity inštitúcií zapojených do implementácie predvstupových fondov, aby sa dosiahlo ich efektívnejšie využitie, čo by Turecku pomohlo pripraviť sa na využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

Celkovo sa v oblasti *justície* dosiahol pokrok. Pozitívnym krokom je prijatie zmien a doplnení ústavy týkajúcich sa zloženia Vysokkej rady sudcov a prokurátorov. Platí to aj v prípade obmedzenia pôsobnosti vojenských súdov. Počas procesu príprav a prijímania vykonávacích právnych predpisov bude potrebné naplno viesť efektívny dialóg so všetkými zainteresovanými stranami a zástupcami občianskej spoločnosti. Kľúčovou bude realizácia uvedených reforiem v súlade s európskymi normami. Pokiaľ ide o oblasť *boja proti korupcii*, dosiahol sa pokrok v súvislosti s vypracovaním komplexnej stratégie a akčného plánu v tejto oblasti. Pokročilo sa aj pri vytváraní orgánu, ktorý bude na ich vykonávanie dohliadať a monitorovať ho. Nutná je ich efektívna implementácia a je potrebné, aby Turecko vo vyšetrovaniach, vznášaní obvinení a vynášaní odsudzujúcich rozsudkov dosiahlo spoľahlivé výsledky.

Pokrok, hoci nerovnomerný, sa dosiahol v oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti*. Značný pokrok sa dosiahol smerom k ukončeniu rokovaní o dohode o readmisii medzi EÚ a Tureckom. Je nutné zabezpečiť jasné inštitucionálne mechanizmy a dostatočné zdroje v oblasti migrácie a azylovej politiky. Určitý pokrok možno pozorovať v oblasti boja proti drogám a spolupráce v colnej oblasti. V oblasti vonkajších hraníc, schengenského priestoru, boja proti organizovanej trestnej činnosti a terorizmu možno konštatovať obmedzený pokrok. Nepatrný pokrok sa dosiahol v oblasti vízovej politiky. V oblasti justičnej spolupráce v trestných a občianskoprávných veciach nebol zaznamenaný žiadny pokrok. Vo všeobecnosti je kľúčom k dosiahnutiu pokroku urýchlené prijatie návrhov právnych predpisov a ratifikácia podpísaných medzinárodných dohôd.

V oblasti *vedy a výskumu* je Turecko dobre pripravené a značný pokrok sa dosiahol pri integrácii do európskeho výskumného priestoru. Celkovo sa zvyšuje účasť Turecka na rámcových programoch a jeho miera úspešnosti. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie, aby sa táto miera úspešnosti udržala počas celého trvania 7. rámcového programu v oblasti výskumu a technického rozvoja.

V oblasti *vzdelávania a kultúry* sa dosiahol konkrétny pokrok, najmä pokiaľ ide o *vzdelávanie*. Celkovo sa zlepšuje školská dochádzka a mierne sa zlepšuje aj miera účasti dievčat. Turecko aj naďalej dosahuje lepšie výsledky, pokiaľ ide o plnenie spoločných hodnotiacich kritérií EÚ. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti kultúry, ale žiadny v súvislosti so zosúladením právnych predpisov.

V oblasti *životného prostredia* sa ďalej pokročilo v zosúladovaní právnych predpisov. Turecko zaznamenalo značný pokrok v oblasti hospodárenia s odpadmi, zatiaľ čo obmedzený pokrok možno pozorovať v oblasti horizontálnych právnych predpisov, kvality ovzdušia a vody, priemyselného znečisťovania, chemických látok a administratívnych kapacít. V oblasti zmeny klímy však Turecko dosiahlo iba obmedzený pokrok a v oblasti ochrany prírody žiadny. Ustanovením koordinačných mechanizmov Turecko dosiahlo pokrok v oblasti administratívnych kapacít. Investície v tejto oblasti sa však musia zvýšiť.

Určitý pokrok sa dosiahol v zosúladení právnych predpisov s *acquis* v oblasti *ochrany spotrebiteľa* a *ochrany zdravia*. Potrebné je však posilniť administratívne kapacity. Viac úsilia je potrebné vynaložiť v oblasti ochrany spotrebiteľa, na posilnenie záujmových združení spotrebiteľov a na zaistenie riadneho vykonávania právnych predpisov. Koordinácia a spolupráca medzi zainteresovanými stranami je aj naďalej nedostatočná. Viditeľný pokrok sa dosiahol v súvislosti so zosúladením právnych predpisov v oblasti verejného zdravia. Presadzovanie týchto právnych predpisov je však aj naďalej nedostatočné.

V *colnej oblasti* je stupeň zosúladenia vysoký, a to aj pokiaľ ide o právne predpisy ako aj administratívne kapacity. Umiestnenie bezcolných predajní na hraničných priechodoch a požiadavky, aby dovozcovia tovaru, ktorý je v EÚ vo voľnom obehu, pred colným odbavením predložili informácie o jeho pôvode, sú však v rozpore s *acquis*. Potrebné je ešte zosúladiť právne predpisy týkajúce sa zón voľného obchodu, dohľadu a colných kvót. Potrebné je vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa zlepšili kontroly založené na posúdení rizika a zjednodušili postupy s cieľom uľahčiť legálny obchod a znížiť počet fyzických kontrol. Je potrebné dodržiavať záväzky, pokiaľ ide o presadzovanie práv duševného vlastníctva a boj proti falšovaniu tovaru.

V oblasti *vonkajších vzťahov* dosiahlo Turecko vysoký stupeň zosúladenia. Zostáva však vykonať veľa práce v mnohých oblastiach, najmä v súvislosti s geografickým pokrytím všeobecného systému preferencií.

Turecko pokračovalo v zosúladovaní so *spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou* EÚ. V otázkach zahraničnej politiky viedlo s EÚ dialóg a uskutočňovalo konzultácie. Pokiaľ ide o dodatočné sankcie voči Iránu, nezosúladiť svoj postoj s pozíciou EÚ v Bezpečnostnej rade OSN. Turecko vyvinulo úsilie o ďalšie zlepšovanie svojich vzťahov so susednými krajinami, ako s Irakom (vrátane kurdskej regionálnej vlády v Iraku) a Sýriou. Po incidente s flotilou smerujúcou do Gazy sa vzťahy s Izraelom výrazne zhoršili. Protokoly o normalizácii vzťahov, ktoré Turecko podpísalo s Arménskom, ešte neboli ratifikované.

Turecko výrazne prispieva k spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike (SBOP) a snaží sa aktívnejšie zapájať do jej činností. Je potrebné ešte vyriešiť otázku spolupráce medzi EÚ

a NATO, ktorá sa týka všetkých členských štátov nad rámec dohôd „Berlín plus“. Turecko nedosiahlo súlad so stanoviskom EÚ v súvislosti s členstvom vo Wassenaarskom usporiadaní.

V oblasti *finančnej kontroly*, kde sa ukazuje už pomerne pokročilý stupeň súladu, je možné konštatovať len obmedzený pokrok. Boli prijaté právne predpisy na vykonávanie zákona o verejnej vnútornej finančnej kontrole, zatiaľ čo strategický dokument a akčný plán v tejto oblasti je potrebné prepracovať. Zatiaľ nebol prijatý zákon o tureckom účtovnom dvore, ktorý by oblasť vonkajšieho auditu zosúladiť s medzinárodnými normami. Turecká koordináčna štruktúra na boj proti podvodom (AFCOS) sa zatiaľ nevyvinula do operačnej siete. Je potrebné vytvoriť stále štruktúry na ochranu eura pred falšovaním, ktoré budú v spojení s Komisiou. Turecko výrazne pokročilo v zosúladzovaní so základnými princípmi a inštitúciami *acquis* v oblasti *finančných a rozpočtových ustanovení*, hoci pripravenosť v oblasti *acquis* týkajúceho sa vlastných zdrojov je v zárodku.

Island

Prvá správa o dosiahnutom pokroku potvrdzuje hodnotenie uvedené v stanovisku Komisie z februára 2010, že Island spĺňa politické kritériá. Island je funkčnou demokraciou so silnými inštitúciami, kde má zastupiteľská demokracia dávnu tradíciu. Islandský súdny systém stojí na pevných základoch a islandská justícia je na vysokej úrovni. Pokiaľ ide o ľudské práva a ochranu menšín, Island aj naďalej zabezpečuje ochranu základných práv a zaisťuje vysokú úroveň spolupráce s medzinárodnými mechanizmami na ochranu ľudských práv.

V stanovisku je však uvedených aj niekoľko nedostatkov. Správa potvrdzuje, že Island prijal na ich riešenie určité opatrenia.

Pokiaľ ide o **politické kritériá**, koalíčná vláda bola počas vykazovaného obdobia stabilná aj napriek zložitej ekonomickej situácii a rozdielnym názorom medzi islandskými politickými silami a obyvateľstvom na perspektívu prístupu k EÚ. Podpora prístupovému procesu sa však zvýšila ku koncu vykazovaného obdobia, keď sa väčšina vyslovila za vedenie prístupových rokovaní.

Určitý pokrok sa dosiahol, pokiaľ ide o identifikáciu aktérov zodpovedných za zrušenie islandského bankového systému a riešenie jeho politických a administratívnych dôsledkov. Je to jasný dôkaz dobrého fungovania islandských demokratických inštitúcií. Výsledkom správy nezávislej vyšetrovacej komisie, ktorá bola uverejnená v apríli 2010, bolo viacero odporúčaní zameraných na stabilizáciu finančného systému a zvýšenie dohľadu nad ním. Úrad špeciálneho prokurátora zároveň po finančnej kríze uskutočnil viacero vyšetrovaní.

V oblasti ďalšieho zlepšovania právneho rámca týkajúceho sa konfliktu záujmov a financovania politických strán sa dosiahol značný pokrok. Došlo k zmene a doplneniu zákona o súdoch so zreteľom na pravidlá vymenúvania sudcov, aby sa viac posilnila nezávislosť *justície*. Prebieha implementácia odporúčaní osobitnej vyšetrovacej komisie, príprava zmeneného a doplneného rámca pre konflikt záujmov ako aj revízia postupov pri vymenovaní sudcov. Neskôr bude potrebné preskúmať dosah týchto opatrení.

Vláda aj *parlament* aj naďalej dobre fungovali. Vláda podnikla kroky na ďalšie posilnenie *verejnej správy*. Rokovacie výbory poverené koordináciou celkového prístupového procesu pracovali bezproblémovo.

Zostáva ratifikovať rámcový dohovor Rady Európy o ochrane národnostných menšín.

Islandské **hospodárstvo** sa dostalo do hlbokej a dlhotrvajúcej recesie a perspektíva dosiahnutia čo i len mierneho oživenia je aj naďalej neistá. Zvýšila sa nezamestnanosť a výrazne sa zhoršila situácia verejných financií, ktorá sa vyznačuje vyšším fiškálnymi deficitmi a výrazným zvýšením už aj tak vysokého verejného dlhu. Inflácia sa naproti tomu postupne a stále znižuje. Súbor obozretných makroekonomických politík sa sústreďuje na stabilizáciu výmenného kurzu a fiškálnu konsolidáciu. Ku kľúčovým problémom patrí aj naďalej nefunkčný finančný sektor a rozsiahla nerovnováha v súvahách súkromného sektora ako aj veľmi vysoká úroveň zahraničného zadĺženia. Realizuje sa program Medzinárodného menového fondu.

Pokiaľ ide o **hospodárske kritériá**, Island možno považovať za krajinu s fungujúcim trhovým hospodárstvom. Nedostatky vo finančnom sektore a obmedzenie pohybu kapitálu však stále bránia účinnému pridelovaniu zdrojov. Island môže v strednodobom časovom horizonte znova získať schopnosť čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám pôsobiacim na jednotnom trhu za predpokladu, že bude prostredníctvom vhodných makroekonomických politík pokračovať v odstraňovaní súčasných štrukturálnych nedostatkov.

Hoci reakcia na krízu v jednotlivých oblastiach politiky mala celkovo vhodný a podporný charakter s cieľom znova obnoviť vyšší stupeň makroekonomickej stability, perspektíva rýchleho obnovenia hospodárskeho rastu je aj naďalej neistá. Pokračovalo sa vo fiškálnej konsolidácii a fiškálne deficity sa začali znižovať a verejný dlh prešiel reštrukturalizáciou s cieľom stabilizovať jeho profil a obmedziť riziká výmenného kurzu. Úroveň inflácie sa znížila a postupne sa znížili kľúčové úrokové sadzby. Vyšší prebytok v obchodnej bilancii prispel k miernemu zhodnoteniu domácej meny. Devízové rezervy sa zvýšili, ale dosiahlo sa to z veľkej časti vďaka oficiálnemu vonkajšiemu financovaniu. Trh práce si zachoval pružnosť a miera účasti bola relatívne vysoká. Krajina disponuje dobrou základnou infraštruktúrou, bohatstvom prírodných zdrojov a vzdelaným obyvateľstvom.

Hospodárstvo však stále zápasí s dôsledkami finančného zrútenia. Verejné financie čelia výzve realizovať drastické úsporné opatrenia a značným podmieneným záväzkom, ktoré súvisia s ťažkou situáciou vo finančnom sektore, pričom celkový hrubý verejný dlh dosahuje úroveň takmer 90 % HDP. Napriek úprave reálnych miezd sa nezamestnanosť výrazne zvýšila. Obnova bankového sektora pokročila, ale banky stále čelia nedostatočnej kvalite aktív, čo znižuje ich schopnosť financovať hospodárstvo. Rozsiahla nerovnováha v súvahách súkromného sektora ohrozuje finančnú stabilitu. Okrem toho sa v dôsledku rozhodnutí ústavného súdu o nezákonnosti úverov indexovaných devízovým výmenným kurzom vytvorila neistota, najmä pokiaľ ide o zaobchádzanie s úvermi podnikov. Mohla by sa tým ešte viac zhoršiť finančná situácia domácich bánk, keďže by museli dodatočné bremeno niesť namiesto dlžníkov. Proces reštrukturalizácie dlhu v podnikateľskom sektore napredoval pomaly a dlh obmedzuje rozsah nových investícií a bráni hospodárskemu oživeniu. V dôsledku politických diskusií a chýbajúcich finančných prostriedkov sa investície do veľkých infraštruktúrnych projektov v súčasnosti stále posudzujú. Rozvoju podnikateľského prostredia bránili kontroly kapitálu, relatívne vysoké úrokové miery a sťažený prístup k financovaniu, najmä v prípade MSP.

V prvej správe o dosiahnutom pokroku sa **schopnosť** Islandu **vziať na seba záväzky vyplývajúce z členstva** posudzovali vzhľadom na jeho účasť na Európskom hospodárskom priestore (EHP) a pri zohľadnení výnimiek udelených v rámci EHP. Celková úroveň pripravenosti splniť požiadavky *acquis* EÚ je aj naďalej dostatočná, najmä vďaka účasti Islandu na Európskom hospodárskom priestore.

Doteraz nebol vyriešený spor o banku Icesave. V referende, ktoré sa uskutočnilo v marci 2010, bol odmietnutý zákon povoľujúci štátne záruky na úvery poskytnuté vládami Spojeného kráľovstva a Holandska za kompenzáciu, ktorú poskytli svojim občanom, ktorí mali v banke Icesave sporiace účty. Dozorný orgán EZVO poslal v máji 2010 islandskej vláde formálnu výzvu, ktorou voči Islandu podnikol prvý krok v konaní o porušení právnych predpisov, pričom argumentoval, že neposkytnutím minimálnych záruk vkladateľom holandských a britských pobočiek banky Icesave porušil Island smernicu o systémoch ochrany vkladov. Európska komisia súhlasí s právnou analýzou dozorného úradu EZVO. Rokovania medzi zástupcami všetkých troch vlád zatiaľ nepriniesli žiadne výsledky.

Pokračovali prípravy v oblastiach čiastočne pokrytých EHP ako aj v kapitolách, ktoré EHP nepokrýva, aby krajina bola v strednodobom horizonte schopná na seba vziať záväzky vyplývajúce z členstva. Island z veľkej časti dosiahol zosúladienie právnych predpisov s *acquis* a jeho značnú časť uplatňuje v oblastiach, ktoré pokrýva EHP, ako je voľný pohyb tovaru, voľný pohyb pracovníkov, právo usadiť sa a sloboda poskytovať služby, voľný pohyb kapitálu, verejné obstarávanie, právo obchodných spoločností, právo duševného vlastníctva, hospodárska súťaž, finančné služby a informačná spoločnosť a médiá.

Je však potrebné pokračovať v úsilí o ďalšie zosúladienie právnych predpisov s *acquis* EÚ, najmä v oblastiach, ktoré nepokrýva EHP, a o zabezpečenie ich vykonávania a presadzovania. Potrebné je poznamenať, že nasledujúce oblasti môžu v procese pristúpenia predstavovať problémy: finančné služby, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, rybné hospodárstvo, voľný pohyb kapitálu, ako aj životné prostredie.

Úsilie vlády o riešenie dôsledkov hospodárskej a finančnej krízy viedlo k výrazným rozpočtovým škrtom. Potrebné je venovať pozornosť tomu, aby sa aj naďalej zabezpečila dostupnosť zdrojov na nutné prípravy súvisiace s procesom rozšírenia.

V oblasti *voľného pohybu tovarov* sú právne predpisy Islandu z veľkej časti v súlade s *acquis*. Pokiaľ však ide o horizontálne opatrenia a starý prístup k príprave právnych predpisov, niektoré jeho prvky ešte stále chýbajú.

Uspokojivá úroveň zosúladovania bola dosiahnutá v oblasti *voľného pohybu pracovníkov*. Zostáva dokončiť prípravy v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia. Právne predpisy v oblasti *práva usadiť sa a slobody poskytovať služby* sú vo všeobecnosti zosúladené, s výnimkou smernice o službách a smernice o poštových službách.

Island uplatňuje *acquis* v oblasti *voľného pohybu kapitálu* okrem niektorých výnimiek. V tesnej spolupráci s MMF sa islandské orgány zaviazali postupne odstrániť obmedzenia pohybu kapitálu a platieb. Napriek tomu však účinnosť obmedzení kapitálových tokov bola predĺžená do augusta 2011. Znížila sa maximálna suma devíz, ktoré možno nakúpiť na účely cestovania. Naďalej je potrebné vyvíjať značné a stále úsilie o odstránenie existujúcich obmedzení pohybu kapitálu vrátane zahraničných investícií v rybnom hospodárstve.

V oblasti *verejného obstarávania* Island implementoval hlavnú časť *acquis* a celkové zosúladienie právnych predpisov je na veľmi dobrej úrovni. Zostáva však ďalej posilniť administratívne kapacity, aby sa zaistilo riadne vykonávanie politík v oblasti verejného obstarávania.

Značný pokrok sa dosiahol v oblasti *práva obchodných spoločností*. K úplnému zosúladeniu s účtovnými štandardami však zatiaľ nedošlo. V oblasti *práva duševného vlastníctva* má

Island svoje právne predpisy aj naďalej z veľkej časti zosúladené s *acquis*, ale je potrebné, aby vypracoval komplexnú politiku ich presadzovania.

Island dosiahol vysoký stupeň zosúladenia, pokiaľ ide o *acquis* v oblasti *hospodárskej súťaže*. Príslušné administratívne štruktúry sú k dispozícii. Zostáva preskúmať opatrenia štátnej pomoci prijaté v reakcii na finančnú krízu.

Doteraz ešte nebola zaistená úplná implementácia *acquis* v oblasti *finančných služieb*, ani posilneného rámca v oblasti dohľadu nad nimi. V niektorých kľúčových oblastiach, medzi ktoré patrí poisťovníctvo a trhy cenných papierov, nie je ukončená jeho implementácia.

V oblasti *informačnej spoločnosti a médií* už Island dosiahol vysoký stupeň zosúladenia a uplatňuje podstatnú časť príslušného *acquis*. Zostáva však implementovať ustanovenia týkajúce sa reformy telekomunikácií, smernicu o audiovizuálnych mediálnych službách a politiky vyplývajúce z nedávno prijatého európskeho digitálneho programu.

Prípravy v oblasti *poľnohospodárstva a rozvoja vidieka* sa ešte nezačali. Potrebné je vyriešiť štruktúry, ktoré zohľadnia zmeny v administratíve, konkrétne vytvorenie platobnej agentúry v súlade s EÚ a integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS).

Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s politikou týkajúcou sa *bezpečnosti potravín a politikou vo veterinárnej a fytozoozónnej oblasti*, a to najmä v súvislosti s transponovaním právnych predpisov o všeobecnej bezpečnosti potravín. Potrebné je však vyvinúť úsilie na posilnenie administratívnych a laboratórnych kapacít. Výrazné rozdiely oproti systému EÚ sa aj naďalej vyskytujú v súvislosti so súborom predpisov o hygiene, prípravkami na ochranu rastlín, novými potravinami a geneticky modifikovanými potravinami.

Nový vývoj možno konštatovať, pokiaľ ide o zosúladenie so spoločnou *rybárskou politikou* EÚ. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať *acquis* vnútorného trhu v oblasti práva usadiť sa, slobody poskytovať služby ako aj voľného pohybu kapitálu v sektore rybolovu a spracovania rýb, v ktorých príslušné obmedzenia nie sú v súlade s *acquis*. Mechanizmy na implementáciu a kontrolu podporných opatrení Spoločenstva sa musia ešte vytvoriť.

Pokiaľ ide o oblasť *dopravy*, stále sú v účinnosti obmedzenia zahraničných investícií v leteckej a námornej doprave. V oblasti *energetiky* už Island dosiahol vysoký stupeň zosúladenia a uplatňuje hlavnú časť príslušného *acquis*. Mierny pokrok sa dosiahol v procese zosúladenia právnych predpisov s *acquis* v oblasti ropných zásob, nezávislosti regulačného orgánu a energetickej účinnosti.

Pokiaľ ide o právne predpisy v *daňovej oblasti*, nebol zaznamenaný žiadny vývoj. Island už dosiahol uspokojivú úroveň administratívnych kapacít. Napriek tomu však zostáva vytvoriť styčné úrady a vzájomné prepojenie informačných systémov.

V oblasti *hospodárskej a menovej politiky* už Island dosiahol vysoký stupeň zosúladenia s *acquis*. Vyskytuje sa však viacero nedostatkov, najmä v súvislosti s úplnou nezávislosťou centrálnej banky a zákazom hotovostného financovania verejného sektora.

Pokiaľ ide o oblasť *štatistiky*, je potrebné zlepšiť poskytovanie štatistických údajov v súlade s metodikou EÚ, najmä v oblasti podnikových, makroekonomických a poľnohospodárskych štatistík. Keďže došlo k ďalšiemu obmedzeniu ľudských a finančných zdrojov, nie je zaručená realizácia hlavných plánovaných štatistických operácií, ako je preskúmanie štruktúry poľnohospodárskych podnikov a sčítanie obyvateľstva, domov a bytov.

Island už vykonáva rozsiahle časti *acquis*, ktoré sa týkajú oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti*. Zostáva však vypracovať komplexnú stratégiu zamestnanosti.

Napriek zložitej hospodárskej situácii napredujú prípravy v oblasti *podnikania a priemyselnej politiky*. Problémom v tejto oblasti je prístup MSP k financovaniu. V oblasti *transeurópskych sietí* je stupeň zosúladenia s normami EÚ vysoký.

Pokiaľ ide o *regionálnu politiku a koordináciu štrukturálnych nástrojov*, Island sa nachádza na začiatku príprav na implementáciu nástrojov politiky súdržnosti. Potrebne je ešte uskutočniť príslušnú analýzu potrieb, a to vrátane identifikácie inštitúcií zodpovedných za vykonávanie politiky súdržnosti.

Islandská *justícia* sa nachádza na vysokej úrovni a Island zabezpečuje vysoký stupeň ochrany *základných práv*. Island prijal určité opatrenia na odstránenie nedostatkov identifikovaných v stanovisku z februára 2010, najmä pokiaľ ide o postup vymenovania sudcov a konflikt záujmov. Potrebne je však ďalšie posúdenie vykonávania týchto odporúčaní. Právne predpisy týkajúce sa občianskych práv a ochrany údajov nie sú ešte zosúladené s *acquis*.

Island uplatňuje schengenskú dohodu a v oblasti *spravodlivosti, slobody a bezpečnosti* dosiahol pokročilú úroveň zosúladenia s príslušným *acquis*. Právne predpisy v niektorých oblastiach zostáva plne zosúladiť s *acquis* a je potrebné podpísať alebo ratifikovať príslušné medzinárodné nástroje.

Island značne pokročil, pokiaľ ide o prístupenie k EÚ a integráciu do *európskeho výskumného priestoru*. Stupeň zosúladenia s normami EÚ v oblasti *vzdelávania a kultúry* je vysoký. Island sa aj naďalej aktívne zúčastňoval na otvorenej metóde koordinácie v oblasti vzdelávania ako aj programov Únie, a to vrátane programu Celoživotné vzdelávanie, Mládež v akcii a Erasmus Mundus.

V oblasti *politiky životného prostredia* dosiahol Island veľkú mieru zosúladenia s *acquis* prostredníctvom Dohody o EHP a ďalší pokrok možno konštatovať v oblasti kvality ovzdušia a trvalo udržateľného rozvoja. Potrebne je však dosiahnuť zosúladenie s *acquis* v oblasti zmeny klímy ako aj ochrany prírody, a to najmä pokiaľ ide o ochranu veľrýb, tuleňov a voľne žijúcich vtákov, ako aj zachovanie prirodzených habitatov a ochranu voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Nedošlo ešte k ratifikácii kľúčových viacstranných dohôd v oblasti životného prostredia.

Island už implementoval značnú časť *acquis* v oblasti *ochrany spotrebiteľa a ochrany zdravia*. Potrebne je však dokončiť transponovanie nového *acquis* v oblasti ochrany spotrebiteľa ako aj viac zjednodušiť spracovanie oznámení zo systému RAPEX.

Islandské právne predpisy v *colnej oblasti* sú do veľkej miery zosúladené s *acquis*. Je potrebné dosiahnuť ďalšiu a rozsiahlu aproximáciu právnych predpisov a postupov v oblasti bezcolného obchodu. Potrebne je ešte zabezpečiť prepojenie na informačné systémy EÚ.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti *vonkajších vzťahov*. Island začal prípravy na posúdenie svojich záväzkov súvisiacich s potrebou zmeniť a doplniť alebo vypovedať medzinárodné dohody a prípravné práce tiež začalo v súvislosti so spoločnou obchodnou politikou. Je potrebné prijať opatrenia, aby sa objem islandskej rozvojovej pomoci poskytovanej Islandom ďalej neznižoval. Island dosiahol značný pokrok a celkovo značnú mieru zosúladenia v oblasti *zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky*.

V oblasti *finančnej kontroly* je potrebné uskutočniť posúdenie nedostatkov v systémoch finančného riadenia a kontroly a vnútorného a vonkajšieho auditu, aby sa zohľadnili medzinárodne prijaté normy, ktoré sú platné v EÚ. Zostáva zlepšiť prípravy v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ. V oblasti *finančných a rozpočtových ustanovení* sa dosiahol určitý pokrok, keďže Island začal s identifikáciou právnych predpisov, ktoré si vyžadujú zosúladenie s *acquis*.